

**T.C.
KIRIKKALE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI**

**COMENIUS PROJELERİNDEN FAYDALANMA KONUSUNDA
OKUL YÖNETİCİLERİ VE ÖĞRETMENLERİN GÖRÜŞLERİ**

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
Harun BAHADIR**

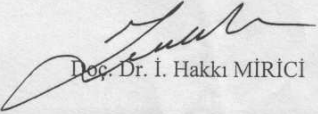
**TEZ DANIŞMANI
YRD. DOÇ. DR. MEHMET METİN ARSLAN**

KIRIKKALE – 2007

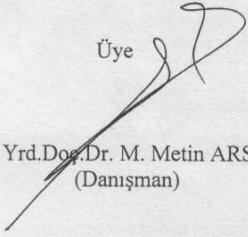
T.C.
KIRIKKALE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE

Harun BAHADIR tarafından hazırlanan "Comenius Projelerinden Faydalanma Konusunda Okul Yöneticileri ve Öğretmenlerin Görüşleri" adlı tez çalışması, jürimiz tarafından, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı'nda YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak oybirliği / oyçokluğu ile kabul edilmiştir.

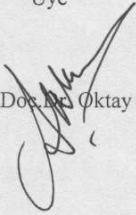
Başkan

Doç. Dr. İ. Hakkı MİRİCİ

Üye

Yrd.Doç.Dr. M. Metin ARSLAN
(Danışman)

Üye

Yrd.Doç.Dr. Oktay AKBAS

ÖZET

Bu araştırma, Comenius Projeleri'nden faydalanma konusunda okul yöneticisi ve öğretmenlerin görüşlerini belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Araştırma evrenini, 2006-2007 öğretim yılında Kırıkkale il merkezinde bulunan ilköğretim ve ortaöğretim okullarında görevli yönetici ve bu okullarda görev yapan öğretmenler oluşturmaktadır. Araştırma evrenini oluşturan ilköğretim ve ortaöğretim okullarında görevli yönetici ve öğretmenler için ayrıca bir örneklem alınmamış, yönetici ve öğretmen evreninin tamamına ulaşmak amaçlanmıştır. Araştırmacı tarafından geliştirilen ölçme aracı, Kırıkkale ili il merkezi sınırları içinde bulunan ilköğretim ve ortaöğretim okullarında görev yapan 2008 öğretmen ve 178 yöneticiye uygulanmıştır ve ölçme aracının geçerlik ve güvenirliği incelenmiştir. Veri toplama aracının Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı .87 olarak tespit edilmiştir.

Araştırmada genel olarak şu sonuçlara ulaşılmıştır.

- İlköğretim ve ortaöğretim okulu öğretmenleri ve yöneticileri, bir Comenius projesinde yer almaları halinde mesleki ve kişisel gelişimlerinin artacağını düşünmektedirler. Bununla beraber eğitimin kültürler arası gelişimini arttıracaklarını ve eğitim sisteminin gelişimini destekleyeceklerini belirtmişlerdir.
- İlköğretim ve ortaöğretim okulu öğretmenleri ve yöneticileri, Comenius projesi gerçekleştirmelerinde yabancı dil bilmemelerini bir engel olarak görmektedirler. Bununla beraber Comenius programının amaçlarının ve Comenius projelerinin sahip olması gereken kriterlerin neler olduğunun bilinmemesini de proje gerçekleştirmelerinin önünde bir engel olarak görmektedirler.
- İlköğretim ve ortaöğretim okulu öğretmenleri bir Comenius projesi gerçekleştirmeleri halinde okul yönetiminden destek göreceğini düşünmektedirler. İlköğretim ve ortaöğretim okulu yöneticileri de böyle bir çalışma gerçekleştirmeleri halinde öğretmenlerini destekleyeceklerini

belirtmişlerdir.

- İlköğretim sınıf öğretmenleri Comenius proje çalışmaları hakkında nerelerden bilgi alacakları konusunda ilköğretim okulu yöneticileri ve branş öğretmenlerine oranla daha az bilgi sahibi oldukları görülmüştür. Bu durum ilköğretim sınıf öğretmenlerinin, ilköğretim okulu yöneticileri ve branş öğretmenlerine göre daha az Comenius projeleri içinde yer almalarına neden olmaktadır.
- Ortaöğretim okulu öğretmenleri, ders yoğunluklarını Comenius Projesi gerçekleştirmeleri önünde bir engel olarak görmektedirler.
- Ortaöğretim okulu öğretmenleri, okullarında Comenius projeleri ile ilgili kursların düzenlemesine ilköğretim okulu yöneticilerine göre daha ılımlı ve istekli bakmaktadırlar.

ABSTRACT

This research was to designate the opinions of the school administrators' and teachers' on what level they can benefit from Comenius Projects.

Administrators and teachers, who work in primary and secondary schools in Kirikkale city center in 2006-2007, constitute research community. A sample of the administrators and the teachers who work in primary and secondary schools hasn't been determined but It's aimed to reach the universe of the administrators and the teachers.

The instrument which was developed by researcher was applied to 2008 teachers and 178 administrators who are in primary and secondary schools in Kirikkale city centers and examined the reliability and validity of measure means. Cronbach Alpha reliability co-efficiency of the scale was to be found .87.

The research has reached these conclusions at large:

- The primary and secondary school teachers and administrators think that their personal and professional development will progress in case they are involved in a Comenius Project. In addition to that they say that they will increase the intercultural development of education, and support the development of the educational system.
- The primary and secondary school teachers and administrators regards not knowing a foreign language as an obstacle in performing a Comenius Project. In addition to that they also regard not knowing the objectives of the Comenius Program and which criteria must Comenius Projects have is as an obstacle.
- The primary and secondary school teachers think that they will be supported by the school administrations if they accomplish a Comenius Project. Primary and secondary school administrators state that they will support their teachers in case they accomplish such a study.
- Primary school class teachers have less knowledge in how to get information about Comenius Project Studies than school administrators and the branch

teachers. It brings out class teachers to participate in Comenius Projects fewer than the primary school administrators.

- Secondary school teachers regards their course load as an obstacle to realize a Comenius Project.
- Secondary school teachers are more moderate and eager to have Comenius Projects courses in their schools than primary school administrators.

KİŞİSEL KABUL

Yüksek Lisans Tezi olarak hazırladığım “Comenius Projelerinden faydalanma konusunda okul yöneticileri ve öğretmenlerin görüşleri nelerdir?” adlı çalışmamı, ilmi ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazdığımı ve yararlandığım eserlerin bibliyografyada gösterdiklerimden ibaret olduğunu, bunlara atıf yaparak yararlanmış olduğumu belirtir ve bunu şeref ve haysiyetimle doğrularım.

Harun BAHADIR

ÖN SÖZ

Bu çalışmada Comenius Projeleri'nden faydalanma konusunda okul yöneticileri ve öğretmenlerin görüşleri belirlenmeye çalışılmıştır. Elde edilen bulgulara dayalı olarak eğitimcilerin, mesleki ve kişisel ufuklarını açıcı sonuçlar doğuran Avrupa Birliği Eğitim Programlarından Comenius programına proje hazırlamalarında önlerindeki engelleri ortaya çıkarmak amaçlanmıştır.

Altı bölümden oluşan bu tezin, birinci bölümünde problem durumu, ikinci bölümünde Avrupa Birliği'nin oluşum süreci, Avrupa Birliği'nin bir bilgi toplumuna dönüşümünü ön geren Bologna Süreci ve bu bilgi toplumu sürecini tetiklemek amacıyla uygulanmaya konmuş olan Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programlarının günümüze değin geçirdiği aşamalar yer almaktadır. Üçüncü bölümde konu ile ilgili araştırmalar, dördüncü bölümde bulgular ve yorumlar, altıncı bölümde ise bulgulara dayalı olarak ulaşılan sonuç ve öneriler yer almaktadır.

Yüksek Lisans derslerimi aldığım değerli hocalarım, Prof. Dr. Saim KAPTAN, Yrd. Doç. Dr. Oktay AKBAŞ'a, Yrd. Doç. Dr. Soner M. ÖZDEMİR'e, ilk tez danışmanın olan ve danışmanlığı sürecinde katkılarını esirgemeyen Yrd. Doç. Dr. Vural HOŞGÖRÜR'e teşekkürlerimi sunarım.

Araştırma sürecince değerli görüş ve önerilerimi esirgemeyen tez danışmanın Yrd. Doç. Dr. Mehmet Metin ARSLAN hocama teşekkürlerimi sunarım.

İstatistik çalışmalarına sağladıkları katkılardan dolayı Araş. Gör. Yasemin KUŞDEMİR'e ve tezin tamamında bir an olsun bana yardımlarını esirgemeyen Araş. Gör. Mehmet KATRANCI'ya teşekkür ederim.

Bana her zaman destek olan anneme, babama ve kız kardeşime desteklerinden ötürü teşekkürler.

Yüksek lisans sürecince yürüttüğüm çalışmalarında hep yanımda olan, güler yüzü ile zor anlardan çıkmamı sağlayan, dört ay sonrasının annesi, mutlğum, sevgili eşim Işıl BAHADIR'a teşekkürler.

Mutlulukların en güzelini doğacak olması ile yaşayacağım çocuğuma tezimi armağan ediyorum.

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	I
ABSTRACT.....	III
KİŞİSEL KABUL.....	V
ÖN SÖZ.....	VI
İÇİNDEKİLER.....	VIII
KISALTMALAR.....	XI
TABLolar DİZİNİ.....	XII

BÖLÜM I..... 1

1. GİRİŞ..... 1

1.1. Problem Durumu.....	2
1.2. Problem Cümlesi.....	4
1.3. Alt Problemler.....	4
1.4. Sınırlılıklar.....	5
1.5. Sayıtlılar.....	5
1.6. Araştırmanın Amacı.....	6
1.7. Araştırmanın Önemi.....	6
1.8. Tanımlar.....	7

BÖLÜM II..... 8

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE..... 8

2.1. Avrupa Birliği.....	8
2.2. Bologna Süreci.....	11
2.3. Avrupa Birliği Eğitim Politikaları.....	14
2.4. Avrupa Birliği Eğitim Ve Gençlik Programları.....	15
2.4.1. İlk Dönem Programları (1980-1995).....	16
2.4.2. İkinci Dönem Programları (1995-2006).....	18
2.4.2.1. Socrates (Genel Eğitim).....	19
2.4.2.1.1. Comenius (Örgün Eğitim).....	22
2.4.2.1.2. Erasmus (Yüksek Öğretim).....	28
2.4.2.1.3. Grundtvig (Yetişkin Eğitim Yaygın Eğitim).....	30

2.4.2.1.4. Lingua (Avrupa Dilleri Eğitimi).....	31
2.4.2.1.5. Minerva (Açık ve Uzaktan Eğitim ile Bilgi İletişim Tek.).....	32
2.4.2.1.6. Gözlem ve Yenilikler.....	33
2.4.2.1.7. Ortak Eylemler	33
2.4.2.1.8. Tamamlayıcı Önlemler	33
2.4.2.2. Leonardo Da Vinci (Mesleki Eğitim)	33
2.4.2.3. Youth (Gençlik)	35
2.4.3. Üçüncü Dönem Programları (2007-2013)	36
2.4.3.1. HayatBoyu Öğrenme – Lifelong Learning	36
2.4.3.2. Gençlik	39
BÖLÜM III.....	40
3. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	40
BÖLÜM IV	44
4. YÖNTEM.....	44
4.1. Araştırmanın Modeli	44
4.2. Evren Ve Örneklem.....	44
4.2.1. Evren	44
4.2.2. Örneklem.....	45
4.3. Veri Toplama Aracı.....	46
4.4. Geçerlik Ve Güvenirlik.....	46
4.5. Verilerin Toplanması	47
4.6. Verilerin Analizi.....	47
BÖLÜM V.....	49
5. BULGULAR VE YORUMLAR	49
BÖLÜM VI.....	109
6. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	109
6.1. SONUÇLAR	109
6.2. ÖNERİLER	111
KAYNAKLAR	113

EKLER.....	119
ÖZGEÇMİŞ	127

KISALTMALAR

LDV	: LEONARDO DA VİNCİ PROGRAMI
AB	: AVRUPA BİRLİĞİ
MEB	: MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI
AT	: AVRUP TOPLULUĞU
AKÇT	: AVRUPA KÖMÜR ÇELİK TOPLULUĞU
AET	: AVRUPA EKONOMİK TOPLULUĞU
EURATOM	: AVRUPA ATOM ENERJİSİ TOPLULUĞU
BFUG	: BOLOGNA İZLEME GRUBU
EURASHE	: AVRUPA YÜKSEK ÖĞRETİM KURUMLARI BİRLİĞİ)
ESIB	: AVRUPA ÖĞRENCİLERİ ULUSAL BİRLİKLERİ
UNESCO	: BİRLEŞMİŞ MİLLETLER EĞİTİM, BİLİM VE KÜLTÜR KURUMU
CEPES	: AVRUPA YÜKSEK ÖĞRETİM MERKEZİ
ENQA	: AVRUPA YÜKSEKÖĞRETİM KALİTE GÜVENCESİ BİRLİĞİ
UNICE	: AVRUPA TOPLULUĞU SANAYİLERİ BİRLİĞİ
ECTS	: AVRUPA KREDİ TRANSFER SİSTEMİ
AUÖ	: AÇIK VE UZAKTAN ÖĞRENİM
BİT	: BİLGİ VE İLETİŞİM TEKNOLOJİLERİ
KOBİ	: KÜÇÜK VE ORTA BOY İŞLETMELER
LLP	: HAYAT BOYU ÖĞRENME PROGRAMI

TABLolar DİZİNİ

Tablo 1. İlk Dönem Programları ve özellikleri	17
Tablo 2. Socrates Programı Faaliyetleri	21
Tablo 3. Comenius Programı Faaliyet Alanları.....	23
Tablo 4. Hayatboyu Öğrenme Programı (LDP)	38
Tablo 5. Veri Toplama Aracı Derecelendirme Ölçeği	48
Tablo 6. İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Görüşleri.....	50
Tablo 7. İlköğretim Okulunda Görev Yapan Sınıf Öğretmenlerinin görüşleri	54
Tablo 8. İlköğretim Okulunda Görev Yapan Branş Öğretmenlerinin Görüşleri.....	55
Tablo 9. Ortaöğretim Okulu Yöneticilerinin Görüşleri.....	59
Tablo 10. Ortaöğretim Okulu Öğretmenlerinin Görüşleri.....	63
Tablo 11. İlköğretim Okulu Yöneticileri Ve İlköğretim Sınıf Öğretmenlerinin Görüşlerinin Karşılaştırılması	68
Tablo 12. İlköğretim Okulu Yöneticileri Ve İlköğretim Branş Öğretmenlerinin Görüşlerinin Karşılaştırılması	72
Tablo 13. Ortaöğretim Okulu Yöneticileri İle Ortaöğretim Okulu Öğretmenlerinin Görüşlerinin Karşılaştırılması	75
Tablo 14. İlköğretim Yöneticileri İle Ortaöğretim Okulu Yöneticilerinin Görüşlerinin Karşılaştırılması	79
Tablo 15. İlköğretim Okulu Sınıf Öğretmenleri İle İlköğretim Branş Öğretmenlerinin Görüşlerinin Karşılaştırılması	85
Tablo 16. İlköğretim Okulu Sınıf Öğretmenleri İle Ortaöğretim Okulu Öğretmenlerinin Görüşlerinin Karşılaştırılması	91
Tablo 17. İlköğretim Okulu Branş Öğretmenleri İle Ortaöğretim Okulu Öğretmenlerinin Görüşlerinin Karşılaştırılması.....	99

BÖLÜM I

1. GİRİŞ

Son yıllarda dünyada toplumsal, siyasal ve ekonomik alanda çok hızlı bir değişimin olduğu ve etkisini her geçen gün arttırdığı gözlemlenmektedir. Bilgi ve iletişim (bilişim) teknolojisindeki değişimlerin yansıdığı bilginin toplanması, işlenmesi, aktarılması, kullanılması ve yeni bilgi üretimi süreçlerinin yaşandığı yeni bir dönem içersinde bulunmaktayız. Hızlı bir değişimin yaşandığı bu dönem bilgi toplumu olarak adlandırılmaktadır. Bilgi toplumunun yükselen değerleri arasında hızlı teknoloji dönüşümü, hızlı değişme ve gelişme, insan kaynağına ilgi, bilgiye dayalı organizasyonlar, öğrenen örgütler, bilgi insanı ve sürekli öğrenmeyi alışkanlık hâline getirmesi gereken insan modeli yer almaktadır (Arslan ve Eraslan,2003).

Çağdaş dünya, durmaksızın gerçekleşen, etki alanı sürekli genişleyen bilgi akışı ve bunun sonucu olarak ortaya çıkan değişimler ile nitelendirilmektedir. Bilgi teknolojilerinde meydana gelen gelişmeler, sanayi toplumuna has maddi ürünler üretiminin yerini bilgi toplumlarında ön plana çıkan bilgi üretiminin almasını sağlamıştır. Günümüzde bilgi, sürekli üretilebilmekte, artış göstermekte ve paylaşılabilmektedir. Sanayi toplumunun geleneksel kaynaklar olan emeğin, doğal kaynakların ve sermayenin katma değeri, bilgi toplumundaki bilginin katma değerine oranla giderek azalma eğilimi göstermektedir. Bu durum, bilgiye verilen önemin giderek artmasına sebep olmaktadır. (Öğüt,2003:27).

Yeni binyılın başları, bilgi toplumu olma yolunda dünyada girişimlerin arttığı bir dönemi yansıtmaktadır. Bilginin etkin kullanımı bilişim teknolojilerinde baş döndürücü bir gelişmenin yaşanmasına neden olmaktadır. Uluslar arası rekabet, bu yaşanan gelişmelerle birlikte üretim faktörlerinin miktarı ile nitelendirilmekten çıkıp verimliliğin çıktıkları olan yeni ürün ve hizmetler ile ifade edilmeye başlanmıştır (DPT,2006:1).

Bilgi çağının, toplumsal ve ekonomik her alanında rekabet avantajı kazanarak kendine sağlam bir yer edinmek isteyen Avrupa Birliği, Avrupa ekonomisini 2010

yılında dünyanın en dinamik ve rekabet gücü en yüksek bilgi temelli ekonomisi haline (MEB Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü) getirmeyi amaçlamaktadır. Bununla beraber Avrupa Birliği ülkelerinde bilginin ekonomiyi ve toplum düzenini geliştirici bir rol üstlenmesi ve bu yolla istihdam, kesintisiz ve artış gösteren ekonomik büyüme ve toplumsal bütünlük koşullarının iyileştirilmesi amaçları da yer almaktadır.

Avrupa Birliği'nin bu amaçları gerçekleştirme sürecinde en önem verdiği gündem maddelerinden biri eğitimidir. Avrupa'da çok geniş, çeşitli ve zengin gelenek ve uygulamalara sahip eğitim sistemleri vardır. Avrupa Birliği, sahip olduğu eğitim sistemlerinin çeşitliliğini, korunması gereken bir zenginlik olarak görmekte ve eğitimin niteliğini yükseltmek için bu farklılığın olumlu yanlarından yararlanılması amaçlanmaktadır.

Avrupa Birliğince belirli zamanlarda uygulanmak üzere oluşturulan ve Birliğin politikalarına yönelik alanlarda üye ülkeler arasında işbirliğini geliştirme amaçlı aktiviteler oluşturulmuştur. 1980'lerin başından günümüze, 3 dönemde uygulanmaya konan Avrupa Birliği Eğitim programları, Avrupa Birliği üye ve aday ülkeleri ile antlaşmalarına taraftar diğer ülkelerin eğitimlerini geliştirip hedeflenen standart seviyeye ulaştırmaya yönelik yardım programlarıdır. Bu programlar çeşitli eğitim alanlarına yönelik olarak uygulanmaktadır. Avrupa Birliği Eğitim Programlarından Socrates programının alt programlarından olan Comenius programı okul öncesi, ilköğretim ve ortaöğretimi hedef almaktadır.

1.1. Problem Durumu

Bilgi çağının temel kaynağını bilgi oluşturmaktadır. Bilgi çağında sürekli bir öğrenme ve yenileşmenin yaşanması bilgi çalışanlarının artmasına neden olmaktadır. Bilgi toplumu, teknolojik gelişmelerden beslenen toplumsal, ekonomik, siyasal ve kültürel bir değişim ve gelişim yaratmaktadır. Bu değişim ve gelişime ayak uydurabilmek, yeni dünyanın beklentilerine cevap verebilmek için kurumsal ve bireysel düzeyde stratejik öneme sahip olan bilginin, bilginin değerinin ve niteliklerinin kavranması gerekmektedir. (Öğüt,2003:5).

Yeni yüzyılın bilgi çağı olacağını tespit eden Avrupa 20. yüzyılın sonlarında, Bilgi Avrupası kavramını dile getirmektedir (Eğitimde Diyalog Socrates Bülteni,2005a:12). Avrupa Birliği, Bilgi Avrupası'nı Avrupa vatandaşlığını pekiştirerek ve zenginleştirerek ortak bir sosyo-kültürel alana dahil olma ve paylaşılan değerlerin bilinciyle birlikte vatandaşlarına yeni binyıl mücadelesini karşılayacak gerekli yeterliliği vermeyi amaçlamaktadır (Bologna Süreci Temel Belgeleri,2005:10).

Bologna Süreci'nde Bilgi Avrupası'nı oluşturmak amacıyla eğitim alanında uygulanacak bir dizi kararlar alınmıştır. Bilgi Avrupası, geleceğin Avrupa'sının gücünü bilgi ve bilimden alması ve Avrupa coğrafyasındaki ülkeleri rakiplerinden üstün tutacak aynı zamanda da birbirleri ile uyumlu olacak bir yüksek öğretim sistemi oluşturmak hedeflenmektedir (Eğitimde Diyalog Socrates Bülteni,2005a:12). Bu hedeflerin amacına ulaşması için Avrupa genelinde Socrates(genel eğitim), Leonarda Da Vinci-LDV(mesleki eğitim), Youth (gençlik) vb. projeler geliştirilmiştir.

Eğitimin öneminin ve bununla beraber toplumların demokratikliğinin, istikrarının ve barışının korunması ve güçlendirilmesi için eğitim ve eğitimde işbirliğinin evrensel olarak kabul edildiği (Bologna Süreci Temel Belgeleri,2005:10) bu çağda Türkiye'nin Bilgi Avrupası oluşumunun dışında kalması düşünülemez görünmektedir.

Bologna sürecinin bir sonucu olan programlar dahilinde ülkemizde ulusal ajans kanalıyla gerçekleştirilen projeler, Bilgi Avrupası'na katılma yolundaki işbirliğimizdir. Türkiye'nin Avrupa Birliği bünyesindeki eğitim programlarına ilişkin ilk girişimleri, 1995 yılında başlamış, 1999'da Helsinki Zirvesi'nde ülkemize sağlanan adaylık statüsü ile programlara katılım adaylık çerçevesinde ele alınmaya başlanmıştır. Türkiye'nin Avrupa Birliği müktesebatına uyumu çerçevesinde Mart 2001'de sunulmuş olan Ulusal Plan'da ilk olarak Leonardo, Socrates ve Gençlik Programları'na katılım ve Ulusal Ajansın Kuruluş ve Görevleri Hakkındaki Kanun'a ilişkin çalışmaların sonuçlandırılıp, uygulanmaya konulması konularına ağırlık verilmiştir. Türkiye, 15 Nisan 2004 tarihinde Avrupa Birliği ile imzalanan ve 8 Mayıs 2004 tarih, 25456 No'lu Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Mutabakat Zaptı (Memorandum of Understanding) ile, toplam 30 ülkenin AB komisyonu ile birlikte yürüttüğü, içlerinde

eğitim programlarının da olduğu yer aldığı Topluluk Programları'na proje gerçekleştirme statüsünde katılım hakkını kazanmıştır (Erken,2005:7). Programların örgün eğitim ayağını oluşturan Comenius Projeleri'nden ilköğretim ve ortaöğretim kademelerinde görev yapan yönetici ve öğretmenlerin faydalanması örgün eğitim sistemimizin Avrupa'ya entegrasyonu sürecinde büyük önem taşımaktadır. Bu nedenle ilköğretim ve ortaöğretim yönetici ve öğretmenlerinin söz konusu projelerden daha etkili bir şekilde faydalanmalarının sağlanmasını temin etmek amacıyla, ilköğretim ve ortaöğretim yönetici ve öğretmenlerinin projelerden faydalanma konusundaki düşüncelerinin ve varsa ilgili sorunlarının ortaya çıkarılması gerekmektedir.

Yapılan bu çalışma ile eğitim öğretim kalitesinin rekabet edici bir pozisyona getirilmesine katkıda bulunacağı düşünülerek, ilköğretim ve ortaöğretim okulu yöneticilerinin ve öğretmenlerinin Comenius projelerinden faydalanma konusundaki görüşleri betimlenmeye çalışılmıştır.

1.2. Problem Cümlesi

Avrupa Birliği Eğitim Programları'ndan Comenius Projeleri'nden faydalanma konusunda okul yöneticileri ve öğretmenlerin görüşleri nelerdir?

1.3. Alt Problemler

Bu araştırmada, problem cümlesinde belirtilen konunun ortaya konabilmesi için alt problemler olarak aşağıdaki şu sorulara cevap aranmıştır.

1. İlköğretim okullarında görev yapan yöneticilerin, sınıf öğretmenlerin ve branş öğretmenlerin, Comenius Projeleri'nden faydalanma konusunda görüşleri nelerdir?

2. Ortaöğretim okullarında görev yapan yöneticilerin ve öğretmenlerin, Comenius Projeleri'nden faydalanma konusunda görüşleri nelerdir?

3. Comenius Projeleri'nden faydalanma konusunda

- a) İlköğretim yöneticileri ile ilköğretim sınıf öğretmenlerinin,
- b) İlköğretim yöneticileri ile ilköğretim branş öğretmenlerinin,
- c) Ortaöğretim okulu yöneticileri ile ortaöğretim okulu öğretmenlerinin,
- d) İlköğretim yöneticileri ile ortaöğretim okulu yöneticilerinin,
- e) İlköğretim sınıf öğretmenleri ile ilköğretim branş öğretmenlerinin,
- f) İlköğretim sınıf öğretmenleri ile ortaöğretim öğretmenlerinin,
- g) İlköğretim branş öğretmenleri ile ortaöğretim öğretmenlerinin,

görüşleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?

1.4. Sınırlılıklar

- Araştırma, Kırıkkale il merkezindeki ilköğretim ve ortaöğretim okullarında 2006-2007 öğretim yılında görev yapan
 - a) 202 adet okul yöneticisi,
 - b) 2146 adet öğretmen

ile sınırlıdır.

- Araştırma sadece Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı Kırıkkale il merkezindeki resmi ilköğretim ve ortaöğretim okulları ile sınırlıdır.
- Araştırma verileri, araştırmacı tarafından hazırlanan ankete ilköğretim ve ortaöğretim yöneticilerinin ve öğretmenlerinin vereceği cevaplardan elde edilecek bilgilerle sınırlıdır.

1.5. Sayıtlılar

Bu araştırmanın temel sayıtlıları şunlardır:

1. Araştırmada kullanılan anket, Comenius Projeleri'nden faydalanma konusunda yöneticilerin ve öğretmenlerin görüşlerini tam olarak ortaya koydukları,

2. Anketi yanıtlayan yöneticiler ve öğretmenler, görüşlerini hür iradeleri doğrultusunda objektif olarak ortaya koydukları.

3. Anketin uygulandığı yönetici ve öğretmenler anketi cevaplama konusunda istekli oldukları düşünülmektedir.

1.6. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmada Comenius Projeleri'nden faydalanmanın, ilköğretim ve ortaöğretim okul yöneticileri ve öğretmenlerin görüşlerine dayanılarak değerlendirilmeye bununla beraber ilköğretim ve ortaöğretim okul yöneticileri ve öğretmenlerin görüşleri arasında anlamlı bir fark olup olmadığı belirlenmeye çalışılmıştır. Bu değerlendirmeler ile Comenius Projeleri'nin ilköğretim ve ortaöğretim yöneticileri ve öğretmenleri tarafından iyi anlaşılıp anlaşılmadığının, programa dahil olmak isteyen yöneticilerin ve öğretmenlerin programdan faydalanma sürecindeki eksiklik ve aksaklıkların ortaya konulması ve bu hususta öneriler üretip araştırma yapacaklara yol göstermek amaçlanmıştır.

1.7. Araştırmanın Önemi

Avrupa Birliği (AB) ve bu birliğe aday ülkeler eğitim ve öğretim alanındaki ülke içi ve ülkeler arası farklılıkları gidererek ortak bir terminoloji oluşturma çabasına girmişlerdir. Bilgi Avrupa'sını oluşturmak, farklı kültürlerde edinilen tecrübeleri paylaşmak ve yaygınlaştırmak, ortak sorunların üstesinden gelmek ve ortak zekayı daha iyi kullanmak amacıyla Lifelong Learning (Hayat Boyu Öğrenme) ve Youth (Gençlik) olmak üzere iki ana başlık altında Avrupa Birliği programları yürütülmektedir. Lifelong Learning programı altında Comenius (Örgün Eğitim), Erasmus (Yüksek Öğretim), Grundtvig (Yaygın Eğitim), Leonardo Da Vinci (mesleki eğitim) alt programları bulunmaktadır. Bu programlardan Comenius programı ile örgün eğitimde kaliteyi arttırmak amaçlanmaktadır. Yapılacak çalışma ile söz konusu programdan Türkiye'deki ilköğretim ve ortaöğretim kademelerinde çalışmakta olan yönetici ve öğretmenlerin faydalanması konusundaki eksikliklerin ve karşılaştıkları sorunların ortaya konulması ve Avrupa Birliği üye ve aday ülkelerinin eğitim sistemlerinin birbirleriyle uyumlu hale

getirilmesi ve kalite yükseltme sürecine Türk Milli Eğitim Sisteminin de katılması yönünde fayda sağlayacaktır.

1.8. Tanımlar

Çalışmanın bu bölümünde çalışma sırasında sıklıkla kullanılan bazı kavramların ne anlamda kullanıldığı üzerinde durulmuştur.

Ulusal Ajans : AB eğitim programlarına katılacak AB üyesi ülkelerin ulusal yetkililerince ulusal düzeyde programların etkinliklerinin koordineli bir şekilde yönetimini kolaylaştırmak için oluşturdukları yasal, malî ve idarî özerkliğe sahip bağımsız kurumlardır (Yayan, 2003).

Lifelong Learning (Hayatboyu Öğrenme) : Genel ve mesleki eğitimin yanı sıra eğitimle ilgili tüm alt program ve faaliyetleri bütüncül bir yaklaşımla tek bir programda toplayan Avrupa Birliği eylem programıdır (Proje Sahipleri İçin Genel Bilgiler, 2005:28).

Comenius : Avrupa Birliği eğitim programlarından olan hayatboyu öğrenme programı kapsamında, anaokulundan ilköğretime ve orada da liseye kadar olan alanında yürütülen etkinlikleri içeren; genel amacı eğitimin kalitesini arttırmak, eğitimde Avrupa boyutunu güçlendirmek ve dil eğitimi ile hareketliliği teşvik etmek olan bir programdır (Ulusal Ajans İyi Uygulamalar,2005,6).

BÖLÜM II

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Avrupa Birliği

Tarihsel kökenleri XIII. yüzyıla dayanan Avrupa bütünleşmesi düşüncesinin gerçekleşme koşulları ancak XX. yüzyılda oluşmuştur. İki büyük savaşın yaşandığı XX. yüzyılın ilk yarısından sonra bu tür arbedelerin yaşanmaması için Avrupa çözüm arayışına girmiştir. Çözüm olarak da bir Avrupa “bütünleşmesi” düşüncesi benimsenerek Avrupa devletleri arasındaki düşmanlığı ortadan kaldırmak amaçlanmıştır (Meydan, 2003:7).

Avrupa Topluluğu (AT), II. Dünya savaşından sonra ulusçuluk engellerinin azaltılmasından yana olan ve öncülüğünü Almanya ve Fransa'nın yaptığı altı Batı Avrupa ülkesi tarafından Bütünleşmiş Avrupa düşüncesine canlılık verilmesi girişiminin bir ürünü olarak görülmektedir. Ortaya atılan çeşitli görüş ve hedefler dışında, bir süper Avrupa Devleti yerine, ulusal devletlerin dönüşümü yoluyla sağlanacak bir bütünleşme uygun bulunmuştur (Canbolat,1994:80-81).

Aslında bu bütünleşme daha çok bir "Batı Avrupa" bütünleşmesidir. 2. Dünya Savaşı sonrası ortaya çıkan soğuk savaş düzeni, Avrupa'nın doğu ve batı olarak daha da bölünmesini sağlamıştır. Bütünleşme ile savaş sonrası aralarında düşmanlık bulunan Batı Avrupa'nın iki önemli devleti Almanya ve Fransa'nın arasındaki buzları eritmiş, bu iki ülke arasında dengeli bir yapılanma ve bütünleşmenin anahtarı olmuştur. Bu açıdan bakıldığında Sovyet Rusya karşısında güçlü bir Batı Avrupa, ABD'nin de çıkarlarına uygun düşmektedir. Nitekim ABD, Avrupa'daki yaşanan birleşme sürecine ekonomik olarak Marshall yardımları ile istikrar olarak da NATO güvencesiyle destek sağlamaktadır.

Mevcut durumun uygun koşulları doğurmasıyla 18 Nisan 1951 tarihinde Almanya, Fransa, İtalya, Belçika, Hollanda ve Lüksemburg (Benelüks) Avrupa Kömür Çelik Topluluğunu (AKÇT) kuran Paris Antlaşması'nı imzalamışlardır. Paris antlaşması

ile yeni savaşların önlenerek temel çıkarların birleştirilmesi hususundaki kararlılıklarının altını çizilmiştir. AKÇT'nin kurulması ile birlikte savaş sanayinin ana maddeleri olan kömür ve çeliğin üretim ve kullanımının, topluluğun altı ülkesinden üyelerin oluşturacağı uluslar üstü bir organın sorumluluğunda yönetilmesi öngörülmüştür (Meydan,2003:7).

Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu'nun kurulmasından sonra, Avrupa'nın bütünleşme yönünde diğer girişimleri olan Avrupa Savunma Topluluğu ile Avrupa Siyasal Topluluğu'nun oluşturulması çabaları sonuçsuz kalmıştır. Sınırlı bir alanda başlayan bütünleşme çabaları, siyasi boyuta taşıyabilme girişimleri sürdürülmüş, ancak siyasi bütünleşme için öncelikle ekonomik yönden bütünleşmenin gerekliliği ortaya çıkınca, Avrupa bütünleşmesinin önce ekonomik alanda gerçekleşmesinin daha gerçekçi olacağı düşüncesi, çabaları ekonomik alanda yoğunlaştırmıştır. Ve 25 Mart 1957'de Roma'da Avrupa Ekonomik Topluluğu'nu (AET) kuran Antlaşma AKÇT üyesi 6 ülke tarafından imzalanmıştır. AET gibi Avrupa Atom Enerjisi Topluluğu (EURATOM) da 1 Ocak 1958 tarihinde yürürlüğe giren Roma Antlaşması ile kurulmuştur. EURATOM ile toplulukta nükleer endüstrinin hızla kurulması ve büyümesi için gerekli koşullarını sağlanması amaçlanmıştır. 1965'de kurucu üyelerin imzalamış oldukları "Birleşme Antlaşması" (füzyon antlaşması) sonucunda, AKÇT, AET ve EURATOM için tek bir Konsey, Komisyon ve Parlamento oluşturulmuş, bütçeleri birleştirilmiş ve "Avrupa Toplulukları" terimi kullanılmaya başlanmıştır (İktisadi Kalkınma Vakfı,2007).

1960'larda başlayan ticaret ve tarımda ortak politikalar oluşturma hareketi altı ülke arasında 1 Temmuz 1968'de gümrük vergilerinin tamamen kaldırılması ile sonuçlanmıştır. Bu girişimlerin başarısı Danimarka, İrlanda ve İngiltere'nin, Topluluklara katılmaya karar vermesine neden olmuştur. İlk genişleme, 1973'te altı üyenin dokuza çıkmasıyla gerçekleşmiştir. 1981'de Yunanistan, 1986'da da İspanya ve Portekiz Topluluklara katılmıştır. 1989'da Berlin duvarının yıkılması Avrupa'nın siyasi görünümünü değiştirerek 3 Ekim 1990'da Almanya'nın yeniden birleşmesine ve Orta ve Doğu Avrupa ülkelerine Sovyet kontrolünden çıkmalarıyla demokrasinin gelişine yol açmıştır. Sovyetler Birliği'nin kendisi de Aralık 1991'de dağılmıştır. 7 Şubat 1992 tarihinde imzalanan ve Kasım 1993'de yürürlüğe giren Maastricht Antlaşması ile Avrupa Topluluklarına yeni bir boyut kazandırılmıştır. AB'nin üç temel direği olan

ekonomik ve parasal birlik, ortak dış ve güvenlik politikası ve adalet ve içişleri alanında işbirliği oluşturularak kurumları güçlendirilmiş ve daha geniş yetkilere sahip olmuştur ve böylece Avrupa Birliği (AB) doğmuştur.

Avusturya, Finlandiya ve İsveç, AB'nin Avrupa'ya yeni bir dinamizm katması ve kıtanın değişen jeopolitiği nedeniyle AB'ye katılmaya karar vermişler ve 1 Ocak 1995'te Birliğe katılmıştır. 1990'ların ortalarında on iki ülke daha (Bulgaristan, Çek Cumhuriyeti, Macaristan, Polonya, Romanya, Slovakya, Estonya, Letonya, Litvanya, Slovenya, Kıbrıs ve Malta) AB'ye üyelik başvurusunda bulunmuştur. Başvuruları kabul eden AB, Aday Ülkelerle katılım müzakerelerini, Aralık 1997 Lüksemburg'da ve Aralık 1999'da Helsinki'de başlatmıştır. 10 aday ülkenin müzakereleri 13 Aralık 2002'de Kopenhag'da tamamlanmış ve bu ülkeler 01 Mayıs 2004'te Avrupa Birliği'ne katılmıştır. Bulgaristan ve Romanya'nın da 01 Ocak 2007 tarihinden itibaren AB'ye katılmasıyla Avrupa Birliği 27 Üye Devletten oluşan 450 milyondan fazla vatandaşa sahip büyük bir aile olmuştur(Avrupa Komisyonu Türkiye Delegasyonu,2007).

Avrupa Birliği'nin oluşum sürecinin yanı sıra ad olarak yaşanan süreçten de söz etmek mümkündür (Topsakal ve Hesapçioğlu, 2001:149). 18 Nisan 1951 tarihinde Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu, 25 Mart 1957'de Avrupa Ekonomik Topluluğu ve yine aynı tarihte Avrupa Atom Enerjisi Topluluğu adları sürecin birinci aşamasını oluşturmaktadır. İkinci aşamada ise 8 Nisan 1965 tarihli Füzyon Antlaşması ile Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu, Avrupa Ekonomik Topluluğu ve Avrupa Atom Enerjisi Topluluğu birleştirilerek Avrupa Topluluğuna, dönüştürülmüştür. Sürecin son aşamasında ise 7 Şubat 1992 tarihli Maastricht Antlaşması ile Avrupa Topluluğu Avrupa Birliği adını almıştır.

AB, Avrupa coğrafyasında ulusal anlaşmazlıkların ortadan kaldırılabilmesi için sürdürülebilir bir barışın temelini atarak; ekonomik ve sosyal kalkınma yoluyla daha yüksek yaşam standartlarının sağlanması ve siyasi bütünleşmenin gerçekleştirilmesi amacıyla biraraya gelen (TOBB, 2002:6) 27 üye ülkeden (Almanya, Fransa, İngiltere, İrlanda, Belçika, Hollanda, Lüksemburg, İtalya, İspanya, Portekiz, Danimarka, İsveç, Finlandiya, Avusturya, Yunanaistan, Malta,

Çek Cumhuriyeti, Slovakya, Slovenya, Estonya, Litvanya, Letonya, Macaristan, Polonya, Güney Kıbrıs, Bulgaristan, Romanya) oluşan, uluslarüstü ortak kurumları ve karar alma mekanizmaları olan kurumsal bir sistemdir.

Avrupa Birliğinin temel amaçları aşağıdaki gibi sıralanabilir(Aktan, 2002:26):

- Tek Avrupa Pazarı oluşturmak,
- Ekonomik ve sosyal alanlarda bütünleşmeyi güçlendirmek ve üyelerin ekonomi politikalarını yaklaştırmak,
- Ekonomik ve parasal birlik oluşturmak,
- Ortak bir dış politika ve güvenlik politikası uygulamak,
- Avrupa vatandaşlığı kavramını geliştirmek,
- Hukuk ve içişleri alanında daha sıkı işbirliğini gerçekleştirmek,
- İnsan haklarını topluluk hukukunun genel ilkesi olarak kabul etmek,
- Topluluk müktesebatını korumak ve buna uygun faaliyet göstermek

2.2. Bologna Süreci

Bilgi çağının rekabetçi ortamında yerini sağlamlaştırmak isteyen Avrupa Birliği yeni bir kavramı Bilgi Avrupa'sını dile getirmektedir. Geleceğin Avrupa'sının gücünü bilgi ve bilimden alması ve Avrupa coğrafyasındaki ülkeleri rakiplerinden üstün tutacak aynı zamanda da birbirleri ile uyumlu ve tamamlayıcı olacak bir yüksek öğretim sistemi oluşturmak hedeflenmektedir.

15 AB üyesi ülkenin, aday ülkelerin ve İzlanda, İsveç, Norveç'in Milli Eğitim Bakanlarınca Bologna Bildirisinin imzalanması ile resmi olarak Bologna Süreci 9 Haziran 1999 tarihinde başlamıştır. Siyasi bir karar olan Bologna süreci ile birlikte, Avrupa, bilgi toplumu olma yolunda bir yenileşme sürecine girmektedir (Hantal, 200:21).

Her iki yılda bir eğitim bakanlarından oluşan Bologna İzleme Grubu'nun (Bologna Follow-up Group - BFUG) toplanması ve süreç hakkında değerlendirmeler yapması kararlaştırılmıştır. 1999 tarihinden itibaren süren bu toplantılar ile Avrupa

yüksek öğretiminin geleceği planlanmaktadır. Türkiye bu sürece 2001 yılında Prag toplantısında dahil olmuştur (Eğitimde Diyalog Socrates Bülteni,2005a:12).

Bologna süreci geniş, çeşitli ve zengin bir yelpazeye sahip olan Avrupa yüksek öğretim sistemlerini, bir birleriyle uyumlu bir hale getirilerek dünya çapında tercih edilen, saygın ve rekabet gücü yüksek bir Avrupa Yüksek Öğretim Alanı oluşturma sürecidir (European Commission, 2007).

Bologna Süreci (2010 yılına kadar) ABD ile yarışabilir ve onu geçebilecek bilgi temelli bir Avrupa ekonomisi için:

- ulus ötesi eğitim niteliklerini önem veren
- öğrenci, öğretim elemanı ve yönetsel kadro hareketliliği yüksek
- ulusal eğitim alanları birbiri ile uyumlu
- eğitim ve araştırma etkinliklerini birbiri ile sıkı ilişkilendirmiş
- tüm süreci, iç ve dış ortakların katılımı ile sürekli denetleyen ve izleyen

bir Avrupa Yüksek Öğrenim Alanı oluşturmaktır (Atalay, 2007).

Bologna Süreci'nin altında siyasal ve eğitsel olmak üzere iki amaç yatmaktadır. Bologna sürecinin siyasal amacı bilgi çağının gerektirdiği bilgi temelli ve rekabet gücü yüksek sürdürülebilir bir ekonomi oluşturarak vatandaşlarına kaliteli yaşam koşulları yaratabilmektir. Eğitsel amacı ise vatandaşlarına bilgi çağında yaşanan hızlı değişim ve dönüşümleri karşılayabilme yeterliliği vermek amacı ile 2010 yılına kadar dünya çapında bir lider olan ve özellikle Amerika ile rekabet edebilen bir Avrupa eğitim sistemine sahip olmaktır.

Bologna Süreci, Avrupa genelinde eğitim kalitesini, iş dünyası ve sivil toplumun ihtiyaçlarına cevap verebilecek şekilde arttırarak ortak sorunların çözümü ve olumlu yanların paylaşılmasından sağlanan edimlerin Avrupa ülkeleri arasında geçerliliğini sağlayacak sistemlerin kurulmasını öngörmektedir.

Bologna sürecinin temel öncelikleri 2001 yılı Prag Bildirisi'nde şöyle sıralanmaktadır. (Eğitimde Diyalog Socrates Bülteni, 2005a:12):

- Avrupa Yüksek Öğretim Alanı'nın oluşturulması
- Kalite güvencesi (Quality Assurance) alanında Avrupa'da işbirliğinin artırılması
- Derecelerin kolay anlaşılabilirdiği ve karşılaştırılabilirdiği bir sistem oluşturulması
- Lisans ve Lisansüstü olarak kademelendirilmiş bir sistem oluşturulması,
- Hayatboyu öğrenim
- AKTS (Avrupa Kredi Transfer Sistemi) 'de olduğu gibi kredili bir sistem kurulması
- Öğrenci, öğretim elemanları, araştırmacı ve idari personelin serbest dolaşımını kısıtlayan unsurları ortadan kaldırarak hareketliliğin artırılması,
- Yüksek öğretimde bulunması gereken Avrupalılık bilincinin artırılması,

2005 yılı itibariyle 45 ülke süreçte yer alarak bu ortak eğitim hedefini desteklemektedir. Bu ülkeler sürece katılım yıllarıyla birlikte şöyledir (Ulusal Ajans, 2007a);

- 1999: Avusturya, Belçika, Bulgaristan, Çek Cumhuriyeti, Danimarka, Estonya, Finlandiya, Fransa, Almanya, Yunanistan, Macaristan, İzlanda, İrlanda, İtalya, Letonya, Litvanya, Lüksemburg, Malta, Hollanda, Norveç, Polonya, Portekiz, Romanya, Slovak Cumhuriyeti, Slovenya, İspanya, İsveç, İsviçre, İngiltere
- 2001: Hırvatistan, Güney Kıbrıs, Lihtenştayn, Türkiye
- 2003: Arnavutluk, Andora, Bosna Hersek, Vatikan, Rusya, Sırbistan ve Karadağ, Makedonya
- 2005: Ermenistan, Azerbaycan, Gürcistan, Moldova ve Ukrayna

Bologna İzleme Grubu üyesi 45 ülkenin yanı sıra bazı uluslararası kurumlar da sürece katılmaktadır. Bunlar (Ulusal Ajans, 2007a);

- Avrupa Komisyonu
- Avrupa Konseyi - danışman üye
- Avrupa Üniversiteler Birliği - danışman üye
- EURASHE (Avrupa Yüksek Öğretim Kurumları Birliği) - danışman üye
- ESIB (Avrupa Öğrencileri Ulusal Birlikleri) - danışman üye

- UNESCO (Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kurumu) - CEPES (Avrupa Yüksek Öğretim Merkezi) - danışman üye
- ENQA (Avrupa Yükseköğretim Kalite Güvencesi Birliği) - danışman üye
- Education International Pan-European Structure - danışman üye
- UNICE (Avrupa Topluluğu Sanayileri Birliği)- danışman üye

2.3. Avrupa Birliği Eğitim Politikaları

Avrupa, vatandaşlarında çok dilli ve çok kültürlü bir Avrupalılık bilinci geliştirilmesi için eğitimi bir öncelik olarak görmektedir. Avrupa ülkelerindeki eğitimin yapısı ülkeler arası değişiklik göstermekle birlikte bazı ülkelerin kendi içinde de değişiklik göstermektedir. Bilgi çağının dinamik ve sürekli değişen eğitim sektöründe, Avrupa Birliği farklı görüş ve iyi uygulamaların dile getirildiği diyalog ve işbirliğine dayalı “forum” özelliği taşımaktadır (Atabay, 2006:25).

Avrupa Birliği'nin farklı kültürlere sahip olmasından kaynaklanan çeşitlilik özelliği, eğitim sistemlerinde çok farklı yaklaşımların bulunduğu bir ortam oluşturmaktadır. Avrupa Birliği, eğitim sistemlerinin farklılık göstermesini bir zenginlik olarak değerlendirmektedir. Bu zengin yapıdan olumlu yanları ortaya çıkararak Birlik seviyesinde eğitimin kalitesini yükseltmek Avrupa birliği eğitim politikasının amaçlarından biridir (Postacı, 2004:1).

Avrupa birliği eğitim politikasının temel amaçlarını aşağıdaki başlıklar altına toplamak mümkündür¹.

1) Üye ülkeler arasında işbirliğini ve dayanışmayı sağlamak amacıyla, üye ülke yurttaşları arasındaki karşılıklı anlayışı özendirmek ve Avrupa bilincini aşlamak, bu süreçte öğrenci ve öğretmenleri eğitmek ve tüm ar-ge alanlarına etkin katılımlarını sağlamak,

2) Her üye ülke kendi sosyo-ekonomik yapısına uygun sistemi uygulamakta serbest olmakla birlikte, ulusal sistemler içinde yer alması gereken kimi toplumsal

¹ <http://www.ibb.gov.tr/AvrupaBirligi/DocLib/komisyonlarsunum/abveegitim.ppt> erişim : 02.08.2006

kriterler vardır. Eğitim alanında Birliğin temel yaklaşım politikası, üye ülkelerin eğitim sistemlerinin belirlenen genel ilkeler ve kriterlerle çelişmeyecek biçimde düzenlenmesidir.

3) Yönetim, içerik ve yapı bakımından “tek tip” bir eğitim yerine, üye ülkelerin kendi ulusal özelliklerine göre biçimlenen eğitim politikalarının karşılıklı görüş alışverişleriyle uyumlulaştırılmasını öngörmektedir.

2.4. Avrupa Birliği Eğitim Ve Gençlik Programları

Avrupa Birliği'nin 1970'li yıllara kadar eğitim konusunda herhangi bir projesi olmaması, Avrupa Birliğinin kurulmasından bu yana çoğunlukla ekonomik bir yapı olarak görülmesinden kaynaklanmaktadır. Eğitimle ilgili ilk rapor 1973 yılında hazırlanan Avrupa Topluluğunda Yüksek Öğretim Muhtırası adlı rapordur. İkincisi ise yine aynı yılda yayınlanan Avrupa Topluluğunda Açık Uzaktan Eğitim bildirisidir. 1980'li yılların ortalarından itibaren eğitimin farklı alanlarında hizmet veren programlar yürürlüğe girmiştir (EURYDICE, 2002:7; Aktaran: Akbaş ve Özdemir, 2002).

Avrupa Birliği Programları, Avrupa birliği ülkeleri arasındaki işbirliğini her konuya taşıyarak, Avrupa Birliği bütünleşme sürecinde ülkelere sosyo-ekonomik, kültürel ve bilimsel katkıda bulunma amaçlı olarak belirli dönemlerde uygulanmak üzere oluşturulan aktivitelerdir. AB Komisyonun ilgili genel müdürlükleri altında yürütülen programlar; eğitim, sağlık, araştırma-geliştirme, çevre, adalet ve iç pazar gibi pek çok alanda uluslar arası işbirliği olanakları yaratmaktadır.

Avrupa Birliği Programları, ülkeler arasındaki karşılıklı bilgi alışverişinde bir veri ağı oluşturmuştur. Bu ağın etkin kullanımı ile Topluluğa üye olmaya aday ülkelerin ve adaylığı söz konusu olmayan üçüncü ülkelerin, Avrupa Birliği çatısı altında beraberce çalışmaları, dünya barışının sağlanmasından enerji kaynaklarının bilinçli tüketilmesine kadar birçok konuda ortak politika izlemelerine ön ayak olmuştur. Bu tematik birliktelik ile ilerideki olası bir örgütsel birlikteliğin temelleri atılmış olmaktadır(AEGEE-İstanbul Eğitim Çalışma Grubu Sokrates Ofisi, 1999:14)

Avrupa Birliği Eğitim Programları, Avrupa Birliği üye ve aday ülkeleri ile antlaşmalarına taraftar diğer ülkelerin ortak bir havuza bütçelerinden katkı yaparak, eğitim seviyelerini geliştirerek standart bir seviye ulaştırmak amacı ile yararlandıkları eğitim ile ilgili yardım programlarıdır.

Avrupa Birliği'ne üye ve aday her ülke, AB Eğitim ve Gençlik Programları'nın ulusal düzeyde yürütülmesini eş güdümlenmesinden sorumlu, nitelikli uzmanlardan oluşan, mali ve idari özerkliğe sahip bir kurul (Ulusal Ajans) tarafından yönetilen bağımsız bir kurum kurarak programlardan yararlanmaktadırlar (Yayan, 2003).

2.4.1. İlk Dönem Programları (1980-1995)

Bu Programlar Maastricht Antlaşmasına kadar ki yasal düzenlemeler çerçevesinde oluşturulan ve Maastricht Antlaşması'na dayanılarak değiştirilerek geliştirilen programlardır. Bunlar arasında; Arion, Comett, Erasmus, Eurotecnet, Force, Lingua, Petra, Youth for Europe sayılabilir (Kısakürek, 2006:17). İlk dönem programları tablo1'de eğitim, içerik alanı ve eylem çeşitlerine göre sıralanmıştır.

İlk dönem programlar, Avrupa genelinde eğitim olanaklarını katılımcıların karşılıklı yer değişimiyle, ortak yürütülen pilot projeler ve uluslar arası girişimlerle, diğer ülkelerdeki eğitim faaliyetleriyle ilgili bilgi alışverişinin güçlendirilmesiyle ve katılımcı ülkelerin karşılaştırmalı çalışmalarının yapılmasıyla geliştirilmeye çalışılmıştır (Sellin, 1999:25).

Tablo 1. İlk Dönem Programları ve özellikleri

Kısa Adı	Açılımı	Eğitim Alanı	İçerik alanı	Eylem Çeşidi
Arion (1991-1992)	Eğitim uzmanları için eğitim gezileri programı	-ilk ve orta öğretim -Mesleki eğitim -Yüksek öğretim	-Genel eğitim -Mesleki eğitim	-Projeler -Değişim programları
Comett (1990-1994)	Teknoloji için eğitim ve öğretimde Avrupa Topluluğu eylem programı	-Mesleki eğitim -Yüksek öğretim - Mezuniyet sonrası eğitim	-Yeni teknolojiler	-Projeler -Kurumsal işbirliği
Erasmus (1990-1994)	Avrupa Topluluğu üniversite öğrencilerinin hareketliliği için eylem	-Yüksek öğretim	-Genel eğitim	-Değişim programları -Kurumsal işbirliği
Eurotecnet (1990-1994)	Avrupa mesleki eğitim için teknoloji, bilgi ağları programı	-Mesleki eğitim -Yüksek öğretim -Mezuniyet sonrası	-Yeni teknolojiler	-projeler -Ağlar
Force (1991-1994)	Avrupa Topluluğu'nda sürekli mesleki eğitimin geliştirilmesi eylem	-Mezuniyet sonrası eğitim	-Mesleki eğitim	-Projeler
Lingua (1990-1994)	Avrupa Topluluğu'nda yabancı dil bilgisini yaygınlaştırma eylem programı	-Dk ve orta öğretim -Mesleki eğitim -Yüksek öğretim - Mezuniyet sonrası	-Dil eğitimi	-Değişim programları -Kurumsal işbirliği
Petra (1988-1992)	Avrupa Topluluğu gençlerin mesleki eğitimi ve iş hayatına hazırlanması	-Mesleki eğitim	-Mesleki eğitim	-Projeler -Değişim programları
Yes (1988-1991)	Avrupa Topluluğu'nda gençlik değişimlerinin geliştirilmesi eylem	-Mesleki eğitim	-Mesleki eğitim	-Değişim programları

(Kaynak : Maschonas,1998,146)

İlk dönem programları ulusal düzenlemelerin geçerli olmadığı alanlarda değişiklikleri başlatmada daha başarılı olmuştur. Örneğin mezuniyet sonrası mesleki eğitim programları, üye ülkelerin tasarrufunda bir alan olan resmi meslek eğitimi bölümüne odaklanan programlardan daha başarılı olmuşlardır. Ayrıca yüksek öğretimi hedef alan Erasmus, genel eğitimi ve mesleki eğitimi hedef alan diğer programlardan daha başarılı olmuştur (Milner, 1998:159). Birinci aşama programlarında bulunan alt programlar katılım oranlarına göre değerlendirilmiştir. Erasmus programının öğrenci hareketliliği alanındaki görece başarısına rağmen her 10 Avrupalı öğrenciden birinin bir süre için yurt dışında eğitim görmesi hedefine ulaşamamıştır. Erasmus programının katılım oranının fazla olması, üniversite öğrencilerinin durumlarının hareketliliğe daha uygun olmasına bağlamak mümkündür.

Projelerin olumlu sonuçlarının eğitim sistemlerine aktarılmasının önünde çeşitli engeller ortaya çıkmıştır. İlk Dönem Programlarda karşılaşılan sorunların başlıcaları şunlardır (Kısakürek, 2006:17):

- İlk dönem programların başarıları projelere katılan kişi ve kurumların başarıları ile sınırlı kalmıştır.
- Projelerin sonuçlarının ülkelerin eğitim sistemlerine uyarlanmasında büyük güçlükler yaşanmıştır.
- Bu dönemde sendikalar, programlarının işsizlik oranlarının düşürülmesine ancak projeler sürekli uygulamalara dönüştürülebilirse katkı sağlanabileceğini, programların çoğu için durumun böyle olmadığını dile getirmişlerdir.
- Projelere yetersiz destek verilmiştir.
- Üye Ülkelerde AT projelerinin dış kaynaklı olarak algılanmış, reform ve yenileşmeye karşı direnç oluşmuştur.
- Program ve projelerin değerlendirilmesinde yetersiz kalınmıştır.
- Topluluk düzeyinde ve ulusal düzeyde bürokratik engellerle karşılaşmıştır.

2.4.2. İkinci Dönem Programları (1995-2006)

İkinci dönem programları 1995-1999 ilk aşama ve 2000-2006 ikinci aşama olarak uygulanmıştır. İlk aşama programları beş yıllığına uygulanmış olup ilk aşamada karşılaşılan olumsuz sonuçların değerlendirmesi ile yeniden düzenlenerek 7 yıl daha sürdürülmesine karar verilmiştir. İlk aşama içeriğinde bulunan Socrates ve Leonardo programları 2000 yılının başlarından itibaren ikinci aşama programları olarak sürdürülmüştür. Yeniden düzenleme sürecinde ilk aşamada yer alan Youth For Europe (Avrupa için gençlik) programı için biraz daha farklı bir süreç söz konusu olmuştur. Bu program European Voluntary Service (Avrupa Gönüllülük Servisi) programı ile birleştirilerek Youth (Gençlik) adını almıştır. Böylece, gençlik alanında sürdürülen tüm faaliyetleri bünyesinde toplayarak ikinci aşama Socrates (Socrates II) ve Leonardo (Leonardo II) programlarının faaliyetlerini destekleyen bir yapı kazanmıştır.

İkinci aşamada, programlarda birinci aşamaya göre gidilen temel değişiklikler şunlardır (Postacı, 2004:62):

- Programların etkilerinin artırılması amacıyla ikinci ayakların süresi 5 yıldan 7 yıla çıkarılmıştır.
- Programların amaçları sayıca azaltılarak daha kolay anlaşılır hale getirilmiştir.
- Yapıları ve idari süreçleri basitleştirilmiştir.
- Şeffaflık ve esneklik artırılmış, idari faaliyetlerin pek çoğu ulusal ajanslara kaydırılmıştır.
- Açık ve uzaktan öğrenim kavramı programlara eklenmiştir.
- Yeni bilgi ve iletişim teknolojilerinin kullanımına, hayatboyu öğrenim konusuna ve iyi uygulamaların yayılması sürecine daha fazla vurgu yapılmıştır.

İkinci dönem ikinci aşama programları Socrates, Leonardo ve Gençlik programlarıdır.

2.4.2.1. Socrates (Genel Eğitim)

Socrates Programı, Avrupa Topluluğu'nun eğitim alanındaki faaliyet programıdır. Programın ikinci aşaması 1 Ocak 2000 ile 31 Aralık 2006 arasındaki dönemi kapsamaktadır. İlk aşamanın (1995-1999) deneyimlerini ve başarılı yönlerini temel alarak, program kapsamındaki bir çok faaliyetin geliştirilmesi ile birbirleriyle olan ilişkilerini artırmakta ve bir çok yeniliği ortaya koymaktadır.

Socrates Programı, Avrupa Birliği Antlaşmasınının 149. ve 150. maddelerini temel almaktadır. Madde 149, Topluluğun, Üye Devletlerle işbirliği içerisinde yürütülecek bir dizi etkinlik yoluyla, "eğitimde kalitenin geliştirilmesine katkıda bulunması"nı öngörmektedir. Antlaşma ayrıca Birliğin tüm vatandaşları için hayatboyu öğrenme ilkesinin desteklenmesi taahhüdünü de taşımaktadır (Socrates Başvuru Rehberi, 2000:6).

Socrates Programı, okul eğitiminden yüksek öğretime, yeni teknolojilerden yetişkin eğitimine kadar sekiz alanda Avrupalılık iş birliğini destekleyen bir eğitim programıdır. Bu programın birinci aşaması 1995-1999 yıllarını kapsarken, ikinci aşaması 2000-2006 yıllarını kapsamaktadır. Türkiye birinci aşamasından yararlanamazken, ikinci aşamasından da ancak 2004 yılından itibaren yararlanmaya başlamıştır. 2004 yılına kadar olan süre Türkiye için programlara katılım öncesi hazırlık aşaması olmuştur (Yayan, 2003).

Socrates programını başlatmış olan Karar'da belirtilen özgün Sokrates hedefleri şunlardır².

- Tüm düzeylerde eğitimde Avrupa boyutunun güçlendirilmesi ve bir yandan Avrupa'daki eğitim kaynaklarına geniş anlamda ülkeler arası erişimi kolaylaştırarak diğer yandan eğitimin tüm alanlarında fırsat eşitliği oluşturulmasını desteklemek,
- Avrupa Birliği dillerinde, özellikle de daha az kullanılan ve öğretilen diller konusundaki, bilginin kalite ve nicelik açılarından iyileştirilmesini desteklemek,
- Eğitim alanında, özellikle de,
 - eğitim kurumları arasında değişimi teşvik ederek,
 - açık ve uzaktan öğrenmeyi destekleyerek,
 - diploma ve öğrenim sürelerinin tanınmasındaki iyileştirmeleri teşvik ederek,
 - bilgi değişimini geliştirmek ve bu yöndeki engellerin kaldırılmasına yardımcı olarak eğitim alanındaki işbirliğini ve öğrenci değişimini teşvik etmek,
- eğitim uygulamaları ve malzemelerinin geliştirilmesi konusundaki yenileştirmeleri desteklemek ve eğitim alanında ortak politika konularını incelemek.

Socrates Programı, eğitim alanında kalitenin artırılması ve eğitimin Avrupa boyutunun geliştirilmesi amaçlanarak katılımcı ülkeler arasındaki işbirliğini teşvik

² Avrupa Parlamentosunun ve Konseyinin 24.01.2000 tarihli ve 253/2000/EC sayılı kararı.

etmektedir. Hayatboyu öğrenmeyi ve her düzeydeki eğitim kalitesini arttırmayı hedefleyen program, Avrupa vatandaşlarının hızla değişen yaşam standartlarına entegrasyonunu sağlayabilmek için bilgi ve eğitim düzeylerini artırmak amaçlanmaktadır (Bulut, 2004:14). Sokrates programı kapsamındaki faaliyetleri tablo2’de sıralanmıştır.

Tablo 2. Sokrates programı faaliyetleri

Adı	Amacı	Eğitim Aşaması	Faaliyetleri
1.Comenius	Okullar arası işbirliğini artırmak	-Örgün eğitim -Üniversite öncesi okul eğitimi	-Okul ortaklıkları -Eğitimcilerin eğitimi -Bilgi ağları
2.Erasmus	Üniversite eğitiminin niteliğini artırarak Avrupa bilincini geliştirmek	-Yüksek öğretim	-Üniversiteler arası işbirliği -Öğrenci ve öğretim üyelerinin değişimi -Tematik bilgi ağları
3.Grundtvig	Okul çağını geride bırakanların AB hedefleri doğrultusunda eğitimi	-Yaygın eğitim -Yetişkin eğitimi -Hayatboyu eğitim	-İşbirliği projeleri -Eğitim ortaklıkları -Eğitimcilerin hareketliliği -Grundtvig ağları
4.Lingua	Yabancı dil eğitimi	-Örgün eğitim -Yüksek öğretim -Mesleki eğitim -Hayatboyu eğitim	-Değişim projeleri -Kurumsal işbirliği -Dil öğrenim araçlarının geliştirilmesi
5.Minerva	Açık-uzaktan eğitim ve eğitimde bilgi ve iletişim teknolojileri	-Açık ve uzaktan eğitim	-Yenilikleri anlamaya ve desteklemeye yönelik projeler -Yeni öğretim yöntemlerinin düzenlendiği projeler -Bilgi ve iletişim teknolojileri -Bilgi ağları
6.Gözlem ve Yenilikler	Eğitim sistemleri ve politikalarının incelenmesi ve modernizasyonu	-Eğitimin tüm kademeleri	
7.Ortak Eylemler	Leonardo ve Youth gibi diğer programlarla işbirliği	Eğitimin tüm kademeleri	
8.Tamamlayıcı önlemler		Eğitimin tüm kademeleri	

(Kaynak : Sokrates Başvuru Rehberi, 2000:34-68)

Sokrates programının iki temel özelliği hareketlilik ve değişimdir. Karşılıklı eğitim işbirliği ve okul ortaklıkları projeleri, öğretim ve üniversite kadrosunun ve üniversite öğrencilerinin değişimi, elektronik uzaktan eğitim yöntemlerinin kullanımı ve eğitim yöneticileri arasındaki Avrupa çapındaki bilgi ağları bu ana programın parçalarını oluşturmaktadır.

Sokrates Programının yürütülmesini üstlenen Avrupa Komisyonu, Avrupa düzeyinde eğitimle ilgili toplumsal ortaklara ve bağlantılı derneklerin de görüşlerini alarak program kapsamındaki eylemlerin yürütülmesinden sorumludur. Komisyon ayrıca, Sokrates Programına katılan ülkelere program kapsamında desteklenen eylemler hakkında uygun bilgi, yayın ve izleme etkinlikleri düzenlemekle sorumludur (Duman, 2001a:36-37).

2.4.2.1.1. Comenius (Örgün Eğitim)

Comenius programı, adını, Çek Cumhuriyeti'nin Moravya bölgesinde doğmuş olan düşünür, eğitimci, filozof ve din bilgini Johan Amos Comenius'dan almıştır. Eğitimin nihai hedefinin Avrupa'da kalıcı barışı sağlamak olduğunu dile getiren Comenius'un fikirleri Sokrates programının temel fikirleri ile aynı olup, Comenius programı altında ifade edilmiştir. 1995 yılında uygulamaya başlanan Comenius programı okulöncesi eğitim, ilköğretim, ortaöğretim okulları ile birlikte eğitimle ilgili tüm kamu ve özel kuruluşları kapsamaktadır (Socrates Comenius İyi Uygulamalar, 2005:1).

Comenius, anaokulundan ilköğretime ve orada da liseye kadar olan eğitimin ilk dönemine odaklanmıştır. Hedef kitesini geniş anlamda öğrenci, öğretmen, eğitim elemanları bunun yanında yerel idareciler, veli örgütleri, sivil toplum kuruluşları oluşturmaktadır. Comenius; okul ortaklıklarını, eğitimcilerin ve görevlilerin eğitimi için hazırlanacak projeleri ve okul eğitim ağlarını desteklemektedir. Genel amacı eğitimin kalitesini arttırmak, eğitimde Avrupa boyutunu güçlendirmek ve dil eğitimi ile hareketliliği teşvik etmektir. Bunlara ek olarak Comenius Programının diğer önem verdiği başlıklar Avrupa vatandaşlığının köşe taşı olan çok kültürlü bir ortamda eğitim görmek, ekonomik, sosyal ya da fiziksel olarak dezavantajlı gruplara destek sağlamak, öğrenimde başarısızlık ile mücadele etmek ve bireylerin dışlanmasını engelleyici tedbirler üretmektir.(Ulusal Ajans İyi Uygulamalar, 2005:6).

Comenius:

- farklı kültürlerin anlaşılmasına yönelik bilincin artırılmasını teşvik etmek,
- okul eğitimi sektöründe kültürler arası eğitim girişimleri geliştirmek,

- kültürler arası eğitim alanında öğretmenlerin becerilerini iyileştirmek,
- ırkçılık ve yabancı korkusuna karşı mücadeleyi desteklemek,
- göçmen işçilerin, meslek nedeniyle seyahat edenlerin, çingenelerin ve gezginlerin eğitimini iyileştirmek,

için tasarlanmış ülkeler arası etkinliklerle, Avrupa'daki okul eğitiminde kültürler arası diyalogun teşvik edilmesine katkıda bulunur (Sokrates Başvuru Rehberi, 2000:35).

Comenius programı üç ana faaliyet alanına sahiptir. Faaliyet alanları tablo3'de sıralanmıştır.

Tablo 3. Comenius Programı Faaliyet Alanları

Comenius 1 : Okul Ortaklığı	
Comenius 1.1 Okul Projeleri →	Çok taraflı projeler (öğrenci faaliyetlerine odaklanma)
Comenius 1.2. Dil Projeleri →	Öğrencilerin yabancı dillerde iletişim kurmadaki motivasyonunu ve becerisini artırmak için iki taraflı projeler
Comenius 1.3. Okul Geliştirme Projeleri →	Çok taraflı projeler Okul Geliştirme Projeleri (okul yönetimi / okul gelişimi sorularına odaklanma)
Comenius 2 Okul Öğretim Kadrosunun Eğitilmesi	
COMENIUS 2.1 Okul eğitim kadrosunun eğitimi için Avrupa İşbirliği Projeleri	
Bireysel Eğitim Hibeleri	
COMENIUS 2.2.a Başlangıç eğitimi	
COMENIUS 2.2.b COMENIUS Dil Asistanlığı	
COMENIUS 2.2.c Hizmet içi eğitim kursları	
Comenius 3 : Ağlar	

(Kaynak : Comenius Okullarda Yol Gösteriyor, 2006:64)

2.4.2.1.1.1.Comenius 1. Okul Ortaklıkları

Okul Projeleri, Avrupa'daki eğitim kurumları ile okulların ortak olarak gerçekleştirdikleri çeşitli eğitim faaliyetlerini kapsar. Bu faaliyetler; öğrenci ve eğitimcilerin Avrupa'daki emsalleri ile başarılı uygulamaları ve deneyimlerini paylaşımlarının yanı sıra kültürel gelişmelerini sağlamayı, yabancı düşmanlığı ve ırkçılıkla mücadeleyi, önyarguların kırılmasını, kendi kültürel değerlerini tanınır, tanıtılmasını amaçlanmaktadır (Okul Ortaklıkları Comenius Broşürü, 2007).

2.4.2.1.1.1.1.Comenius 1.1 Okul Projeleri

Eğitimin Avrupa boyutunu artırmayı amaçlamayan Comenius Okul Projeleri, okullar arasında ülkeler arası işbirliğini teşvik eden eylemleri kapsamaktadır. Projeler, en az üç katılımcı ülkenin öğrencilerine ve öğretmenlerine karşılıklı ilgi duyulan bir ya da daha fazla konuda düzenli sınıf etkinlikleri çerçevesinde birlikte çalışma fırsatı sunmaktadır. Bu işbirliği katılımcıların sahip oldukları deneyimlerini paylaşmalarını, Avrupa sosyo-ekonomik ve kültürel çeşitliliğinin farklı yönlerini görmelerini, genel bilgilerini artırmalarını ve birbirlerinin görüşlerini daha iyi anlayıp saygı duymayı öğrenmelerini sağlayacaktır. Öğrencilerin yabancı dilde iletişim kurma ve dolayısıyla öğrenme şevkini ve kapasitesini önemli ölçüde artacaktır.

Comenius Okul Projeleri, ayrıca, öğrenci ve öğretmenlere kişisel gelişmelerini destekleyici ekip çalışması, toplumsal ilişkiler (öğrenci-öğrenci, öğrenci-öğretmen), işbirliğine dayalı etkinlikleri planlama ve üstlenme ile bilişim teknolojilerini kullanma becerilerini kazandırmada ve geliştirmede yardımcı olmaktadır (Sokrates Başvuru Rehberi, 2000:37).

2.4.2.1.1.1.2.Comenius 1.2 Dil Projeleri

Comenius dil projeleri gençlerin diğer Avrupa dillerinde iletişim kurma yönündeki motivasyonlarını ve kapasitelerini arttırmayı amaçlamaktadır.

Comenius Avrupa'daki örgün eğitim içinde dil öğreniminin gelişimine aşağıdaki hedefler çerçevesinde katkıda bulunmaktadır (Ankara Üniversitesi Avrupa Birliği Eğitim Programları Koordinatörlüğü).

- Avrupa dillerinin yabancı dil olarak öğretim kalitesini artırmak,
- Dil öğretmenlerinin öğretme becerilerini artırmak,
- Az kullanılan ve az öğretilen dillerin öğretmenlerinin dil becerilerini artırmak,
- Öğretilen yabancı dillerin farklılığını artırmak,
- Bütün öğretmenlerin ve öğrencilerin bildikleri yabancı dil sayı ve standardını arttırmalarını desteklemek

2.4.2.1.1.1.3.Comenius 1.3 Okul Geliştirme Projeleri

Okul gelişim projeleri, okul yöneticilerine ve öğretmenlere ortak sorunlara çözüm bulabilecek yöntem ve yaklaşımları geliştirme, deneyim ve bilgi alışverişi yapma ve katılan okullarda en etkin kurumsal ve eğitimsel sorunlara ait çözüm biçimlerini deneme ve uygulamaya koyma fırsatı sağlamayı amaçlamaktadır. Proje konusu aşağıdaki konuları içermelidir (Aydoğan ve Şahin, 2006:35).

- atışma ve şiddetin önlenmesi,
- etnik azınlık gruplarının okula entegrasyonu,
- esnek ve kişiselleştirilmiş öğretim yöntemleri ve sınıf yönetimi,
- öğrenci becerilerinin iş bulabilmelerini sağlama açısından geliştirilmesi,
- eşit fırsatların teşvik edilmesi

2.4.2.1.1.2.Comenius 2. Okul Öğretim Kadrosunun Eğitilmesi

Bu eylem farklı katılımcı ülkelerde bulunan eğitim kurum ve kuruluşlarını birlikte çalışmaya teşvik etmektedir. Yapılacak projelerle, eğitimin okulöncesi, ilköğretim ve ortaöğretim alanlarında görevli olan personelin (öğretmenler ve diğer eğitimciler) mesleki gelişimlerini sağlamak hedeflenmiştir.

a) Avrupa İşbirliği Projeleri: Okullarda eğitim alanında faaliyet gösteren personele hizmet içi eğitim sağlanmasına yönelik farklı tipteki kurum ve kuruluşların gerçekleştirdikleri çok taraflı iş birliği projelerine destek sağlanması. Söz konusu projeleri, eğitim alanında faaliyet gösteren üç farklı Socrates Programı üyesi ülke kurumları gerçekleştirmektedir. Bu kurum ve kuruluşların en az birisi Avrupa Birliği üyesi olmak zorundadır. Bununla beraber kurumlardan biri de hizmet içi eğitim alanında uzman olmalıdır. En fazla üç yıl desteklenen projelerin faaliyet alanları ise personel değişimi ve eğitim personelinin başlangıç seviyesindeki veya hizmet içi eğitimi için gerekli olan öğretim materyallerinin, müfredatın ve öğretim tekniklerinin geliştirilmesi, denenmesi, uygulanması ve yaygınlaştırılmasıdır.

b) Bireysel Eğitim Bursları: Öğretmenlere diğer ülkelerdeki hizmet içi eğitim imkanlarından yararlanabilmeleri için burs sağlanmaktadır. Burs almak üzere başvuranların, yukarıdaki alanlarda faaliyet gösteriyor olmaları şartı aranmaktadır. Başvurular ulusal ajanslara yapılır ve burada seçim yapılır (Atabay, 2003:14).

2.4.2.1.1.3. Comenius 3. Comenius Ağları

Comenius projeleri ağı ile okul eğitiminin çeşitli konu alanlarında Avrupa işbirliğini ve yenilikleri teşvik etmek amaçlanmıştır. Bu ağlar şunlardan oluşur (Socrates Başvuru Rehberi, 2000:67):

- Comenius programına katılan kişi ve kuruluşların işbirliğini güçlendirmelerine ve Avrupa işbirliğini belirli projelerdeki Topluluk desteği döneminin ötesine taşımalarına yardımcı bir platform;
- İlgili konu alanında yenilikleri ve en iyi uygulamaları tanımlama ve teşvik etmede ortak düşünme ve işbirliği için bir forum.

2.4.2.1.1.4. Comenius Projesi nasıl hazırlanır?

Proje; eğitim faaliyetlerinin zaman, çevre, altyapı gibi şartlar göz önünde bulundurularak organize edilmesi ile oluşur. Comenius projelerinde yabancı düşmanlığından kimsesiz çocuklara, sanattan tarihe, çevreden sağlığa, kültürel mirastan

Avrupa vatandaşlığına, öğretim metotlarından spora kadar pek çok konuyu kapsamaktadır (Eğitimde Diyalog Socrates Bülteni, 2005c:5).

Bir Comenius projesi bir fikir ile başlar. Bu fikrin konusu bir meslektaşınızla yaptığınız sohbette, bir öğrencinizin sizin ile paylaştığı düşüncesinde başlayabilir. Böylece ortaya çıkan bu fikir çevresinde ortaklarınızı bulmak ve proje sürecindeki faaliyetleri belirlemek suretiyle proje yapmaya başlamış olunur. Bir proje şu yollardan geçerek uygulanabilir duruma getirilebilir;

1- Ortak bulmak :

Bir Comenius projesinde projenin türüne göre ya sadece iki ülke (biri AB üyesi ülke olmak üzere sizin okulunuz dahil) ya da en az üç ülke (biri AB üyesi ülke olmak üzere sizin okulunuz dahil) bulunmalıdır. Ortak bulmak için;

- Ulusal ajansın düzenlediği irtibat seminerlerine katılabilir.
- İnternet ortamında araştırma yapılabilir (PartBase, www.eun.org, arama motorları)
- Yurtdışında bulunan yakınlarınız ya da bağlantılarınız
- Okulunuzun bulunduğu çevredeki dernek, özel şirket, belediye, ticaret odaları gibi kurum ve kuruluşların mevcut iş ortaklarından bağlantı isimleri elde etmek yolu ile faydalanılabilir.

Ortak ararken ve sonrasında yapacağınız yazışmalarda; projeye sağlanacak insan, zaman, kaynak gibi katkıları, projeden beklenen eğitimsel gelişmeler, materyal vb. ürünler belirtilmelidir.

2- Proje hazırlamak ve şekillendirmek :

Bir Comenius projesini hazırlamak, proje başvuru formunun (ulusal ajansın internet sayfasından ulaşılabilir) tüm sorularının eksiksiz, içtenlikle ve tüm detayları ile cevaplanması yoluyla gerçekleşir.

3- Başvuru yapmak :

Ulusal ajansın internet sayfasından ulaşabileceğiniz başvuru formu tam ve eksiksiz olarak doldurduktan sonra, başvuru dönemleri öncesinde ilan edilen başvuru adımlarını da takip ederek son başvuru tarihine uygun proje başvuruları ulusal ajansın posta adresine gönderilmelidir.

Comenius proje başvuruları elektronik ortamda veya faks yolu yapıldığı takdirde geçersiz sayıldığında dolayı posta yolu ile yapılmaktadır (Eğitimde Diyalog Socrates Bülteni, 2005c:5).

2.4.2.1.2. Erasmus (Yüksek Öğretim)

Erasmus, yüksek öğretim (üniversite, lisans ve lisans üstü-doktora dahil-eğitimi) alanında işbirliğini ve karşılıklı öğrenci değişimini konu alan ve bu alandaki uygulamaları kapsayan alt programdır. 1987'den beri AB ülkelerinde uygulanmakta olan Erasmus, 1995'te Socrates programları kapsamına alınmıştır.

2003 yılı itibariyle 1 milyon 100 bin kadar öğrenci değişimi ile AB Eğitim ve Gençlik Programları'nın en cazibeli programı olarak görünmektedir. Programa Avrupa Üniversitelerinin pek çok çoğu projeler üreterek katılmaktadırlar (Bulut, 2004:19-20).

Avrupa'da yüksek öğretimin kalitesini artırmayı ve bu alanda Avrupa boyutunu güçlendirmeyi amaçlayan Erasmus programı, üniversiteler arasında ülkeler arası işbirliği yoluyla yüksek öğretimdeki öğrencilerin ve bu alanda hizmet veren eğitimcilerin katılımcı ülkeler arasında karşılıklı değişimini sağlamaktadır. Program, Avrupa genelinde, katılımcı öğrencilerin program dahilindeki çalışmalarını kendi ülkelerindeki eğitimlerine entegre edilmesi, yüksek öğretimden alınan derecelerin karşılıklı olarak tanınması ve şeffaflığın artırılması yönündeki çalışmalarıyla bu amaçlara hizmet etmektedir (Teichler, 1997:7).

Socrates programının yüksek öğretim ile ilgili bu bölümünde, katılımcı üniversiteler Komisyonla Erasmus kapsamında gerçekleşen ve yürütmeleri onaylanan her

türlü eğitsel etkinlikleri içeren kurumsal antlaşmalar imzalayarak etkinlik gösterirler. Bu antlaşmalar süre bitiminde yenilenebilir olmak kaydıyla 3 yılı kapsamaktadır (Duman, 2001a:41).

Avrupa Birliği kapsamında hareketli öğrencilerin sayısı artırılarak üye ülkelerde ve topluluk düzeyinde ihtiyaç duyulan topluluk içi işbirliği tecrübesine sahip iş gücü oluşturmak ve üye ülkelerin vatandaşları arasında yakınlaşma sağlanarak Avrupa vatandaşlığın temel özelliği olan çeşitlilikten uyum sağlama amacını gerçekleştirmek hedeflenmiştir (Teichler, 1997:4).

Erasmus'ta üç eylem alanı bulunmaktadır: Avrupa üniversitelerarası işbirliği, öğrencilerin ve üniversite öğretmenlerinin hareketliliği ve tematik ağlar. Bu eylem alanlarının içerikleri ile ilgili açıklamalar şu şekildedir (Topsakal, 2003:166-167).

Eylem 1: Avrupa üniversitelerarası işbirliği

Topluluk yenilikçi projelerin gelişimini içeren üniversitelerarası işbirliği etkinliklerini desteklemektedir. Topluluğun finansal destek sağladığı etkinlikler şunlardır (Topsakal, 2003:166-167).

- Öğrenci ve üniversite öğretmenlerinin hareketliliğinin organizasyonu
- Program, modüller, yoğun kurslar ve çoklu disiplinli etkinlikler, çeşitli konuların diğer dillerde öğretimi gibi eğitimsel etkinliklerin ortaklaşa geliştirilmesi ve yürütülmesi.
- Başka üye Devletlerde akademik tanımayı kolaylaştırmak için tasarlanan Avrupa Kredi Transfer Sistemi (= ECTS)'nin güçlendirilmesi, yayılması ve ileri düzeyde geliştirilmesi.

Eylem 2: Üniversite öğrenci ve öğretmenlerinin hareketliliği

Topluluk öğrenciler ve üniversite öğretmenlerinin uluslararası hareketlilik etkinliklerini desteklemektedir. Öğrenciler bu eylem çerçevesinde, diğer bir üye devlette çalışmaların en az bir dönemini tamamlayabileceği 3 ya da 12 ay kalabilir. Programa

katılan öğrenciler “Erasmus Öğrencileri” olarak adlandırılmaktadır. Bu dönemde hareketlilik eylemine katılan öğrencilere finansal destek sağlanması planlanmıştır.

Yapılan kurumsal sözleşmelerle güvence altında alınmış olan, eylemden yararlanan öğrencilerin katıldıkları çalışma dönemleri uygun bir şekilde kendi ülkelerindeki eğitim-öğretim sürelerine dahil edilmektedir.

Eylem 3: Tematik ağlar

Bir akademik disiplin ya da öğrenim konusunda veya çok disiplinli yapıya sahip bir konuda üniversiteler ile fakülte ve departmanlar arasında işbirliği gerçekleştirerek konunun Avrupa boyutunun belirlenmesi, geliştirilmesi ve kalitesinin yükseltilmesidir. Söz konusu işbirliğine akademik dernekler, mesleki kurum ve kuruluşlar, öğrenci organizasyonları ile kamu sektöründe veya özel sektörde faaliyet gösteren ve sosyo-ekonomik önemi olan kurum ve kuruluşlar katılabilmektedir. Söz konusu ağlar kapsamında çeşitli projeler gerçekleştirilebilmektedir. Bu projeler (European Commission, 2002:18):

- Öğretim metot ve materyallerinde yenilikçi yaklaşımların kullanımının ve başarılı uygulamaların yaygınlaştırılmasının özendirilmesi ve kolaylaştırılması
- Ortak programların, özel kursların oluşturulması ve uzmanlık derslerinin geliştirilmesi
- Tematik ağın konusunu oluşturan disiplin çerçevesinde uygulanan kalite değerlendirme yöntemlerinin ve kalite kriterlerinin belirlenmesi gibi konulara odaklanabilmektedir.

2.4.2.1.3. Grundtvig (Yetişkin Eğitim Yaygın Eğitim)

Eğitim, eğitim kurumları ile sınırlı olan bir kavram değildir. Eğitim, insanın tüm yaşımı boyunca süregelen, yaş ve mekana bağlı olmayan bir süreçtir. Comenius ve Erasmus faaliyetlerini tamamlayıcı niteliği ile tek bir eğitim zincirinin üçüncü bağlantısını oluşturan Grundtvig faaliyeti, hayatboyu öğrenme alanını hedef almaktadır. Grundtvig alt programı ile yaşam boyu süre gelen öğrenme etkinliklerinin kalitesini,

erişebilirliğini ve Avrupa boyutunu güçlendirmek ve bu alandaki yenilikleri özendirmek için tasarlanmıştır (Grundtvig Broşürü, 2007).

Grundtvig, Avrupa Birliği'nin yürüttüğü Eğitim ve Gençlik programlarından genel eğitim programı Socrates'in faaliyet alanlarından biri olup, yetişkin eğitimi ve hayatboyu öğrenimini kapsamaktadır.

Grundtvig Programında yetişkin kavramı (Eğitimde Diyalog Socrates Bülteni, 2005c:14);

- 25 yaş üzerindeki herkesi,
- Örgün eğitimde yer almayan 25 yaşın altındaki gençleri kapsar.

Örgün eğitimde yetişkinlere yönelik eğitim hizmeti veren kurumlar ile yaygın eğitim kurumları ve bu alanda hizmet sunan her tür sivil toplum kuruluşunun yararlanabileceği Grundtvig programının amacı hayatboyu öğreniminin Avrupa boyutunu zenginleştirmektir. Bununla beraber hayatboyu öğrenim ile kişisel ve mesleki becerileri geliştirerek istihdam edilebilirliği arttırmak amaçlanmaktadır (Alkan, 2004:8-9).

2.4.2.1.4. Lingua (Avrupa Dilleri Eğitimi)

AB Eğitim ve Gençlik programlarına üye olan Avrupa ülkelerinin vatandaşlarına Topluluğa üye ülkelerde konuşulan dilleri yabancı dil olarak öğretmek Lingua Programının odak noktasını oluşturmaktadır. Yabancı dilin kültür, eğitim, iletişim, istihdam, anlaşma, kaynaşma, gelişme, sosyal, ekonomik ve diğer pek çok yönden önemini dikkate alarak yabancı dil eğitim ve öğretimiyle ilgili projelere özel öncelik vermektir. Program ayrıca Avrupa çapında dil çeşitliliğinin korunması amacıyla (günümüzde az kullanılan ve öğretilen Lüksemburgca ve İrlandaca gibi dillerin unutulmaması dahil) özel çaba harcanmaktadır. (Eğitimde Diyalog Socrates Bülteni, 2005b:3).

Dillerin öğrenimi, Comenius, Grundtvig ve Erasmus programlarında da yer bulmaktadır. Ancak, Lingua programı tamamen bu konuya odaklanmıştır. Program, iki başlık altında faaliyet göstermektedir (European Commission, 2001):

Lingua 1-Dil öğreniminin teşvik edilmesi: Ülkeler arası hareketlilik sağlanarak yabancı dili yerinde öğretmek amaçlanmaktadır. Ülkeler arası sınırların kalmadığı günümüz dünyasında kişilere yabancı dil bilmenin önemini kavratmak ve dil öğrenimini ulaştır hale getirmek diğer amaçları arasındadır.

Lingua 2-Araçların geliştirilmesi: Dil öğrenimini kolaylaştırmak amacıyla daha işlevsel eğitim materyallerinin üretilmesi ve yeni eğitim tekniklerinin geliştirilmesi hedeflenmektedir.

2.4.2.1.5. Minerva (Açık ve Uzaktan Eğitim ile Bilgi İletişim Tek.)

Minerva Faaliyeti, Açık ve Uzaktan Öğrenim (AUÖ) ile Bilgi ve İletişim Teknolojileri (BİT) alanlarında Avrupa işbirliğini özendirmeyi hedefler. Özel amaçları şunlardır (Socrates Başvuru Rehberi, 2000:119):

- AUÖ ve BİT'nin eğitim açısından önemini ve bunun yanı sıra BİT'nin eğitsel amaçlar doğrultusunda kritik ve sorumlu kullanımının öğretmenler, öğrenciler, karar vericiler ve halk tarafından anlaşılmasını teşvik etmek;
- BİT'nin ve çoklu ortam bazlı eğitimle ilgili ürün ve hizmetlerin geliştirilmesinde gerekli pedagojik ağırlığın verilmesini sağlamak;
- Bu alanda sonuçlara ve iyi uygulamalara ve bunların yanı sıra iyileştirilmiş yöntemlere ve eğitimle ilgili kaynaklara erişimi artırmak.

Dolayısıyla, Minerva kapsamında desteklenen projelerin ana amacı yenilikçi uygulamaların ve hizmetlerin geliştirilmesini sağlamaktır.

2.4.2.1.6. Gözlem ve Yenilikler

Bu program, eğitim sistemlerinin kalitesini ve esnekliğini arttırarak Avrupa'da eğitimin yenilenmesi sürecine, farklı eğitim sistemlerinde bulunan tecrübelerden yararlanılması ve yaygınlaştırılması, başarılı uygulamaları saptanması, sistem ve politikaların karşılaştırmalı çözümlenmelerinin yapılması ve ortak eğitim politika alanlarındaki konuların çözümlenmesi ve değerlendirilmesi yoluyla katkıda bulunmayı hedeflemektedir (Akyüz, 1999:56).

2.4.2.1.7. Ortak Eylemler

Avrupa Birliği'nde uygulanan farklı eğitim ve gençlik programlarının birbirleriyle işbirliğini koordine etmek için tasarlanmıştır. Ortak programlar, Socrates, Leonardo ve Gençlik programlarının birbirlerini çeşitli yönlerden tamamlamak amaçlanmaktadır. Bu program ile AB genelindeki eğitim, öğretim ve gençlik politikalarının bütüncül ve kapsayıcı bir şekilde değerlendirilmektedir(Kihtiir, 2003:244).

2.4.2.1.8. Tamamlayıcı Önlemler

Socrates programının amaçlarına yönelik olan, ancak diğer eylemlerin kapsamına girmediğinden bunlar tarafından desteklenemeyen çalışmaların yürütülebilmesi amacıyla kurulmuş olan faaliyet alanıdır.

2.4.2.2. Leonardo Da Vinci (Mesleki Eğitim)

Leonardo Da Vinci Programı, Avrupa'da, meslek öğrenimi ve eğitimi için, uygulamaya yönelik çıktılar üreterek insan kalitesi ve buna benzer konularda yeni bakış açıları ve çözümler geliştirmeyi amaçlayan "Yeni Fikirler Laboratuvarı" olarak kabul edilmektedir. Çeşitli iş alanlarında sektörün pratik eğitim ihtiyaçlarına çözüm yolları bulunması amaçlanmaktadır (Altın Bilezik, 2005a:10).

Program, ülkeler arası mesleki eğitim alanlarında bulunan eğitim kurumları, meslek liseleri, üniversiteler, işletmeler, ticaret ve sanayi odaları gibi taraflar arasında

işbirliğine dayalı projeler desteklenmektedir. Hayat boyu öğrenim stratejilerinin gerçekleştirilmesine yönelik, Avrupa'nın eğitim ve istihdam politikaları arasında sinerji kurmak programın öncelikleri arasındadır(Altın Bilezik, 2005b:6).

Programın üç genel hedefi vardır(Proje Sahipleri İçin Genel Bilgiler, 2005:5);

- Kişilerin, özellikle gençlerin, temel mesleki eğitim içinde tüm düzeylerde beceri ve yeterliliklerinin artırılması. Bu hedef, istihdamın artırılması ve mesleki entegrasyonun/yeniden entegrasyonun kolaylaştırılması amacıyla diğerleriyle birlikte çalışma, bağlantılı mesleki eğitim ve çıraklık yoluyla gerçekleştirilebilir.
- Özellikle teknolojik ve örgütsel değişimi güçlendirmek üzere uyum sağlayabilmeyi artırıp geliştirmeye yönelik sürekli-mesleki eğitimde ve hayatboyu beceri ve yeterlilikler kazanmada kalitenin yükseltilmesi, bunlara erişimin iyileştirilmesi.
- Rekabet edebilmeyi ve girişimciliği, yeni istihdam fırsatları açısından da geliştirmek üzere mesleki eğitimin yenileşme sürecine katılımını destekleyip artırmak. Bu çerçevede, mesleki eğitim kurumları (üniversiteler dahil) ile işletmeler (özellikle KOBİ'ler) arasında işbirliğinin artırılmasına özel önem verilmesi.

Leonardo Da Vinci Programının eylem alanları şunlardır (Duman, 2001b:74-75):

- Meslekî eğitimden geçen insanların, özellikle genç insanların ülkeler arasında hareketliliği için ve eğitimden sorumlu olanlar için destek (**hareketlilik**)
- Meslekî eğitimde yeniliği ve kaliteyi geliştirmek üzere tasarlanmış ülke aşırı ortaklıklara dayalı pilot projeler için destek (**pilot projeler**)
- Daha az yaygınlıkta kullanılan ve öğretilen diller dahil dil becerilerinin ve meslekî eğitim bağlamında farklı kültürlerle ilişkin anlayışın geliştirilmesi (**dil becerileri**)
- Deneyim ve iyi uygulama alışverişini kolaylaştıran ülke aşırı işbirliği şebekelerinin geliştirilmesi için destek (**ülke aşırı şebekeler**)

- İnceleme ve analizler için destek yoluyla referans malzemesi geliştirilmesi ve güncelleştirilmesi, iyi uygulamaların gözlenmesi ve yayılması ve geniş ölçekte bilgi alışverişi (**referans malzemesi**)

2.4.2.3. Youth (Gençlik)

Gençlik programı, AB eğitim ve gençlik programlarından örgün eğitim (socrates) ve mesleki eğitim (Leonardo da vinci) dışındaki alanlarda 15-25 yaş arası gençleri hedef alan yaygın eğitim ve değişim programıdır (Gençlink, 2005b:3).

Gençlik Programı, Avrupa Komisyonu tarafından gençlere dayanışma duygularını Avrupa'da ve daha geniş anlamda dünyada serbestçe ifade etme olanağını tanımanın yanı sıra, ırkçılığa ve yabancı düşmanlığına karşı verilen mücadeleyi desteklemek, gençlerin toplumla bütünleşmelerini kolaylaştırmak, onların girişimci ruhlarını ortaya çıkarmalarına yardımcı olmak amaçlanmıştır (Gençlink, 2005a:6).

Programın beş eylemi vardır. Bunlar (Kullanıcı Kılavuzu Gençlik, 2006:11-12):

- **Eylem 1 -Avrupa için Gençlik** : Gençlik Değişimleri ve Gençlik Buluşmaları, farklı ülkelerden (yaşları 15-25 arasında olan) genç gruplarına bir araya gelme fırsatı sunar. Bu programların, grupların ortak noktalarını keşfetmeleri ve birbirlerinin kültürlerini tanımaları açısından pedagojik bir değeri ve yaygın öğrenim gibi bir amacı vardır.
- **Eylem 2 - Avrupa Gönüllü Hizmeti (AGH)** : Bu Eylem çerçevesinde, yaşları 18 ile 25 arasında olan gençler, toplumsal, ekolojik, çevre ile ilgili, sanat ve kültür, yeni teknolojiler, spor vb. gibi geniş bir etkinlik alanındaki yerel projelere Avrupa gönüllüsü olarak katılıp, 12 aya kadar yurtdışında kalabilirler.
- **Eylem 3 - Gençlik Girişimleri** : Bu Eylem aracılığıyla, yaşları 18 ile 25 arasında olan gençler yerel düzeyde bir proje yürütmek için destek alabilirler. Amaç, gençlere girişimcilik ruhlarını ve yaratıcılıklarını geliştirme ve ortaya koyma şansı vermektir. Bunun yanı sıra, eski AGH gönüllülerine gönüllü hizmetleri süresince edindikleri uzmanlık ve becerilerini kullanmaları için somut bir fırsat sunmayı amaçlamaktadır.

- **Eylem 4 - Ortak Eylemler :** Bu Eylem, SOCRATES (genel eğitim), LEONARDO DA VİNCİ (mesleki eğitim) ve GENÇLİK (yaygın eğitim) programlarını bir araya getirir. Bu üç programın ve Kültür 2000 gibi diğer programların tamamlayıcı niteliğine dayalı girişimlere destek verir.
- **Eylem 5 - Destek Faaliyetleri .:** Destek faaliyetleri eğitim, işbirliği ve bilgilendirme faaliyetlerini destekleyerek GENÇLİK Programı kapsamında Eylem 1, 2, 3 ve 4 projelerinin planlanması, hazırlanması ve kullanımına yardımcı olmaktadır.

2.4.3. Üçüncü Dönem Programları (2007-2013)

AB Eğitim ve Gençlik Programları 2007'den itibaren Hayatboyu Öğrenme (LLP) ve Gençlik programları olmak üzere iki ana başlıkta toplanmıştır. Bu başlıkların altında toplanan programların belirli bir hedef kitlesi bulunmaktadır. Programlar ile bu hedef kitlenin başta eğitim yönünden olmak üzere, birçok yönde profilinin iyileştirilmesine yönelik faaliyetler sürdürülmektedir. Bir başka deyişle, programlar hedef kitlelere yönelik olarak bölümlenmiştir (Ulusal Ajans, 2007c).

1 Ocak 2007 tarihinde başlayan yeni dönem programlarda ikinci döneme göre en önemli değişiklik Socrates programının kaldırılarak, bu program altındaki alt programların (Comenius, Erasmus, Grundtvig...) Leonarda Da Vinci Programı ile birleştirilerek Hayatboyu Öğrenme (Lifelong Learning) Programının tesis edilmesi olmuştur.

2.4.3.1. HayatBoyü Öğrenme – Lifelong Learning

Hayatboyu öğrenme, bireylerin sürekli şekilde;

- yeni bilgi, beceri ve yeterlilikler edinmelerine,
- mevcut bilgi, beceri ve yeterliliklerini güncelleştirmelerine,
- edindikleri yeni bilgi, beceri ve yeterliliklerini sahip olduklarına uyarlamalarına,

imkan sağlamak üzere hayatları boyunca kendilerine sunulan öğrenim ve mesleki eğitim fırsatlarıdır (Proje Sahipleri İçin Genel Bilgiler, 2005:28).

Avrupa Parlamentosu ve Konseyi'nin Hayatboyu Öğrenme Programı'nı yasalaştıran 15 Kasım 2006 ve 1720/2006/EC sayılı Kararı, Hayatboyu Öğrenme Programı'nın genel amacını şöyle ifade etmektedir: "Hayatboyu öğrenme yoluyla Topluluğu ileri bir bilgi toplumu haline getirmek, daha çok ve daha iyi iş imkanı yaratmak, sosyal bütünlüğü geliştirmek; çevrenin gelecek kuşaklar için daha iyi korunmasını sağlamak; özellikle de dünyada bir kalite referansına dönüşmelerini temin etmek amacıyla Topluluk içindeki eğitim ve öğretim sistemleri arasında karşılıklı değişim, işbirliği ve hareketliliği güçlendirmek". Bu amaçlar kapsamında Hayatboyu Öğrenme Programı (LLP), özel bir önem taşımaktadır. Eğitim ile ilgili tüm alt program ve faaliyetleri bütüncül bir yaklaşımla tek bir programda toplaması, bununla beraber yeni kuralları, basitleştirmeleri ve ülke merkezli faaliyetlerdeki artış bu önemi açıklamaktadır (Ulusal Ajans, 2007b).

Ülkemiz, 1 Ocak 2007'de başlayan Hayatboyu Öğrenme Programı'na (LLP) yine "tam üye" olarak katılmaktadır. AB Eğitim ve Gençlik Programları üçüncü aşama bütçe döneminde programlara ayrılan bütçenin %70 arttırılması planlanarak ülkemizdeki eğitim ile ilgili tüm kurum ve kurumların yoğun talebi karşılanmak amaçlanmıştır.

Hayatboyu Öğrenme Programı, toplumda yer alan tüm alanlar için eğitim ve öğretimde gelişme imkanları ve karşılıksız mali katkı sağlaması düşünülmektedir. Hayatboyu öğrenme programının alt programları Tablo4'de listelenmiştir(Ulusal Ajans, 2007b)

Tablo 4. Hayatboyu Öğrenme Programı (LDP)

COMENIUS PROGRAMI (Okul Eğitimi)	ERASMUS PROGRAMI (Yüksek Öğretim)	LEONARDO DA VINCI PROGRAMI (Mesleki Eğitim)	GRUNDTVIG PROGRAMI (Yetişkin Eğitimi)
Ortak Konulu (Transversal) Program 4 Temel Faaliyet: Politika Geliştirme; Dil Öğrenme; BİT; Örnek Uygulamaların Yaygınlaştırılması			
Jean Monnet Programı 3 Temel Faaliyet: Jean Monnet Eylemi; Avrupa Kurumları; Avrupa Kuruluşları			

(Kaynak : Ulusal Ajans, 2007b)

Hayatboyu öğrenme programları (LLP) şu temel hedeflere yönelik olarak yürütülmektedir (Eğitim ve gençlik Dergisi, 2007:33):

- eğitimin tüm düzeylerinde Avrupa'daki eğitim kaynaklarına ülkelerarası erişimi kolaylaştırmak,
- fırsat eşitliğinin oluşmasını desteklemek,
- bilgi değerini geliştirmek ve bu yöndeki engellerin kaldırılmasına yardımcı olarak eğitim alanındaki işbirliğini ve öğrenci değişimlerini teşvik etmek,
- eğitim uygulamaları ve malzemelerinin geliştirilmesi konusundaki yenileşmeleri desteklemek,
- eğitim alanında ortak politika konularını incelemek.

Okul öncesinden ortaöğretime kadar uzanan hedef kitleye yönelik Comenius, yükseköğretim öğrenci ve öğretim elemanlarına hitap eden Erasmus, yetişkin eğitime destek sağlayan Grundtvig ve her seviyedeki mesleki eğitim kuruluşlarına yönelik yürütülen Leonardo da Vinci gibi programlar Ulusal Ajans tarafından yürütülen Sektörel Programlar olarak Hayatboyu Öğrenme Programları kapsamında yer almaktadır (Eğitim ve gençlik Dergisi, 2007:33).

2.4.3.2. Gençlik

Gençlerin girişimci özelliklerini canlandırmak, toplumla bütünleşmelerini sağlamak, bilgi ve beceri kazanmalarına yardımcı olmak amacıyla yürütülen Gençlik Programları'nın ana hedef kitlesi gençlik çalışanları ve 13-30 yaş arasındaki gençlerdir.

Gençlik Programlarının temel amaçları şöyle sıralanabilir (Ulusal Ajans, 2007c).

- farklı kültürlere sahip gençlerin birbirlerini tanınması yoluyla hoşgörünün artması,
- her türlü ayrımcılığın, yabancı düşmanlığının ortadan kalkması,
- ortak temel değerlerin daha iyi anlaşılmasına destek olunması,
- gençlerin kendilerine ilişkin politikaların oluşturulmasında etkin olması.

BÖLÜM III

3. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Aşar (2006) tarafından yapılan “Avrupa Birliği'ne tam üyelik sürecinde Avrupa Birliği eğitim ve gençlik programları'nın incelenmesi ve Türk eğitim sisteminin bu programlardan yararlanma düzeyinin analizi” adlı çalışmada, “Avrupa Birliği Genel Eğitim Programları”nın uygulanması sürecinde müfredatların, kültürlerin, dillerin, yaklaşımların farklı oluşları ve farklı yorumlanışları gibi eğitimin konularında yaşanan sıkıntılardan doğan değişik sonuçların önüne geçmek ve Türkiye'nin bu eğitim programlarına ne derece uyum sağladığının analiz edilip; programların detaylarıyla açıklanmaya çalışılmıştır. Araştırmanın sonucunda Avrupa Birliği Eğitim projeleriyle yöntem, içerik ve yapı bakımından “tam benzerlik” veya “tek tip” bir eğitim yerine, ülkelerin kültürleri arasındaki farklılıklardan doğan yeni kombinasyonların oluşturulması hedeflenip uygulanmakta olduğu, bununla beraber üye ülkelerin kendi uluslarına göre biçimlenen eğitim politikalarının karşılıklı görüş alışverişleriyle uyumlaştırılmasına çalışıldığı vurgulanmıştır.

Haspolatlı (2006) tarafından yapılan “Avrupa Birliği eğitim programı Comenius 1 ve eğitim kurumları proje koordinatörlerinin program hakkında görüşleri” adlı çalışmada 2004 yılında Comenius projesine başvuran okullar ele alınmış ve bu okullarda proje koordinatörü olarak görev yapan kişilerin program hakkındaki görüşleri sorulmuş, 2004 ve 2005 yılında başvurusu kabul edilen projelerin sayısal değerleri karşılaştırılmıştır. Araştırma bazı temel sonuçları şöyledir: Türkiye’de Avrupa Birliği eğitim programlarına yapılan başvuru sayısında sürekli bir artış gözlenmiştir. Fakat proje başvurusu kabul edilen okul ortaklığı projelerine bölgeler ve iller arası farklılıklar tespit edilmiştir. Projelerin büyük kısmı gelir seviyesi yüksek iller tarafından gerçekleştirilmektedir. Ayrıca projeler türlerine ve okul çeşitlerine göre incelenmiş, elde edilen oranların genel olarak Avrupa Birliği ortalamalarına benzer olduğu tespit edilmiştir. Proje koordinatörlerinin genel olarak projelerden memnun oldukları gözlenmiştir. Koordinatörler yerel kurumlardan daha fazla destek beklemektedir. Proje

koordinatörlerine göre öğrencilerin yabancı kültürlere ve yabancı dile olan ilgileri artmış, öğretmenler ise mesleki alanda kendilerini geliştirmişlerdir. Koordinatörler ise kendilerini özellikle proje hazırlama ve uygulama alanlarında geliştirdiklerini belirtmişlerdir.

Top (2006) tarafından yapılan “Avrupa Birliği eğitim ve gençlik programlarına ilişkin öğretmen ve yönetici görüşleri” adlı araştırmada “Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları”na ilişkin öğretmen ve yöneticilerin görüşlerini belirlemeye çalışılmıştır. Araştırma sonucu elde edilen bulgulardan bazıları şunlardır: Yapılan anketin katılımcılarının büyük bir çoğunluğunun Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları’ndan yararlanmadıkları belirlenmiştir. Araştırmanın sonucunda yapılan anketin katılımcılarının büyük bir çoğunluğunun programlara ilişkin bilgi ve beceri düzeylerinin az olduğu belirlenmiştir. Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programlarının dil öğrenimini kolaylaştırdığına ilişkin beyanlar daha olumlu görüş belirtmişlerdir.

Aydoğan ve Şahin (2006) tarafından yapılan “Comenius okul ortaklıkları projelerinin, comenius amaçlarının gerçekleşmesine katkısı” adlı araştırmada Comenius okul ortaklıkları projelerinin, okulların eğitimine olumlu etkilerinin olup olmadığı, öğrencilerin bireysel gelişimlerine etki sağlayıp sağlamadığı, dil öğrenimi açısından olumlu gelişmelere yol açıp açmadığı araştırılmıştır. Araştırma sonucunda Comenius okul ortaklıkları projesinden yararlanan öğrencilerin, okulla ilgili olumlu düşünceler geliştirdikleri, beklentilerin arttığı; derslere katılımlarında artış olduğu, sorumluluk almaktan kaçınmayarak sosyal faaliyetlere daha çok katılmak istedikleri; işbirliği kurmaktan zevk aldıkları, problemlerin çözümünde daha yaratıcı oldukları; yabancı dil öğrenme isteklerinin arttığı ve farklı kültürlere ait önyargılarının azaldığı görülmüştür.

İşeri (2005) tarafından yapılan “Avrupa Birliği giriş sürecinde Erasmus programı uygulamasına ilişkin uzman görüşleri” adlı araştırmada bireylerin kimlik oluşumu, eylem planlarının yükseköğretim programlarına yansımaları, program geliştirme proje çalışmaları, öğretim süreci ve ölçme-değerlendirme uygulamaları, materyal ve bilgi teknolojileri kullanımı alanında meydana gelecek değişikliklere ilişkin eğitim programı uzmanlarının görüşleri araştırılmıştır. Eğitim programı uzmanlarının görüşleri, değişim uygulamalarına katılan akademisyen ve öğrencilerin gözlem ve deneyimleri ve alan

literatürü ile karşılaştırılmıştır. Araştırmada uzman görüşlerinden su sonuçlara ulaşılmıştır:

- Bireylerin kimlik oluşumunda; farklı kültürel zenginliklerle yaşama, bu zenginliklere uyum sağlamanın; sosyal ve düşünsel becerilerin gelişimi, farklı bakış açıları edinme, özgüven ve değer gelişimi üzerinde etkili olacağını belirtmektedirler.

- Eylem planları uygulamasının yüksek öğretim programlarında:

- a. Akademik uzmanlık ağırları eylem planının; yüksek öğretimde, kurumsal yapıda dönüşüm, öğretimde süreç çalışmaları ve öğretim programlarında ise, Avrupa'daki program yapılarına yönelik değişiklikler yaratacağını ifade etmektedirler.

- b. Kredi transfer sistemi eylem planının; öğretim ve programlarda birliktelik sağlayacağı, öğretim programlarının Avrupa'daki öğretim standardına göre yapılandırılmasını zorunlu kılacağı ve öğretime şeffaflık kazandıracağını belirtmektedirler.

- c. Diploma eki eylem planının; ortak program anlayışını ön gördüğü, derslerin öğretim ve içerik süreçlerine yönelik denklikler getireceği, öğretimdeki mesleki yeterliliklere Avrupa mesleki yeterliliklerine göre eşdeğerlilik kazandıracağı, mesleki sertifika ve diplomalarda akreditasyonun söz konusu olacağını belirtmektedirler.

- d. Program geliştirme projeleri eylem planının; yüksek öğretim kurumları arası akademik birikim, paylaşım ve programlarda bütünlüğü sağlayacağı, standartlara göre program geliştirmeyi ön gördüğü ve programların uygulanmasında etkileşim yaratacağını ifade etmektedirler.

- Program geliştirme çalışmalarının; Avrupa Birliği politikalarının sosyal farklılıklara öncelik verdiğinden farklı sosyo-kültürel değerlerin program geliştirmede içerik alanında değişiklik yaratacağı ve program geliştirmede toplumsal gerçeğin esas alınması gerektiğini belirtmektedirler.

- Öğretim uygulamalarında eylem planları ve akademisyen değişiminin; öğrenci merkezli öğretim ve öğretimde proje, yaratıcı ve eleştirel düşünme gibi aktivitelerin uygulanmasında etkili olacağını ifade etmektedirler.

- Başarı değerlendirme alanında eylem planları ve öğrenci değişiminin; öğretimde performans ve süreç değerlendirmeye yönelik bütünsel değerlendirme uygulamalarını getireceğini belirtmektedirler.

- Materyal ve bilgi teknolojileri kullanımında eylem planları ve akademisyen değişiminin; sınıf içindeki her türlü uygulamayı etkileyeceği, kurumlar arası uzaktan eğitim ve web öğretim uygulamalarını yaratacağını belirtmektedirler

Anıl (2006) tarafından yapılan “Leonardo Da Vinci projesinin (hareketlilik) mesleki eğitime katkısı” adlı araştırmada Leonardo Da Vinci projesinin (hareketlilik) mesleki eğitime olan katkısı değerlendirilmektedir. Bu doğrultuda proje yararlanıcıları olan meslek lisesi ve üniversite öğrencileri ile çalışanların görüşlerine göre; projelerin uygulanmasındaki başarı, projelerdeki organizasyonun yeterliliği, Leonardo Da Vinci projelerinin okullarda uygulanmasına katkıları, Leonardo Da Vinci projelerinin uygulanmasının okul çalışanlarını olumlu yönde nasıl etkileyeceği, ülkemizin bu programa katılımı ile, ülkemizde uygulanan mesleki ve teknik eğitime katkı sağlar mı sorularına cevap aranmıştır. Araştırma sonucunda Leonardo Da Vinci programı, eğitimde kalitenin artırılması, yenilikçi ve Avrupalılık boyutunun geliştirilmesi ile ilgili olarak, meslek eğitimi alanındaki ülkelerarası girişimlerin desteklenmesinde ve en iyi uygulamaların uluslar arası düzeye getirilmesinde son derece yararlı olduğu belirtilmiştir. Ayrıca programın en güçlü olduğu alanlar, projelere katılanlardan yerleştirme yararlanıcılarının iş bulabilme yeteneklerinin artırıldığı ve iş bulmaları olarak saptanmıştır.

BÖLÜM IV

4. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın amacına ulaşabilmesi, geçerli ve güvenilir sonuçlar elde edebilmesi için alınan önlemler açıklanmış; araştırmanın modeli, evren ve örneklem, veri toplama aracı ve geliştirilmesi, veri toplama aracının uygulanması, elde edilen verilerin analizi ve kullanılan istatistiksel yöntemler üzerinde durulmuştur.

Araştırmada veri toplama aracından elde edilen bilgiler yanında, Kırıkkale İl Milli Eğitim Müdürlüğü kayıtları ve Milli Eğitim Bakanlığının yayımlanmış olduğu 2006-2007 yılı Milli Eğitim İstatistiklerinden faydalanılmıştır.

4.1. Araştırmanın Modeli

Kırıkkale il merkezindeki ilköğretim ve ortaöğretim okullarında görev yapan okulu yöneticilerinin (müdür, müdür başyardımcıları ve müdür yardımcıları) ve öğretmenlerin Comenius Projeleri'nden faydalanma konusundaki görüşlerini belirleyebilmek amacı ile yapılan bu araştırmada tarama (survey) modeli kullanılmıştır.

Araştırmada yer alan okullarda çalışan okul müdürlerinin ve öğretmenlerin görüşlerine başvurulmuş, bunun için araştırmacı tarafından geliştirilen bir veri toplama aracı uygulanmıştır.

4.2. Evren Ve Örneklem

4.2.1. Evren

Araştırma evrenini, 2006-2007 öğretim yılında Kırıkkale il merkezinde bulunan ilköğretim ve ortaöğretim okullarında görevli yönetici ve bu okullarda görev yapan öğretmenler oluşturmaktadır.

4.2.2. Örneklem

Araştırma evrenini oluşturan ilköğretim ve ortaöğretim okullarında görevli yönetici ve öğretmenler için ayrıca bir örneklem alınmamış, yönetici ve öğretmen evreninin tamamına ulaşmak amaçlanmıştır.

Buna göre veri toplama aracı evreni oluşturan Kırıkkale ili şehir merkezinde bulunan 490 adet ilköğretim sınıf öğretmeninden 475'ine dağıtılmıştır. Bunların 466 adedi geri dönmüş, 7 adet veri toplama aracı araştırmacı tarafından eksik doldurma ya da fazla işaretleme gibi nedenlerle geçersiz kabul edilerek 459 adedi çalışmada kullanılmıştır.

Kırıkkale ili şehir merkezinde bulunan 690 adet ilköğretim branş öğretmeninden 648'ine dağıtılmıştır. Bunların 620 adedi geri dönmüş, 11 adet veri toplama aracı araştırmacı tarafından eksik doldurma ya da fazla işaretleme gibi nedenlerle geçersiz kabul edilerek 609 adedi çalışmada kullanılmıştır.

Kırıkkale ili şehir merkezinde bulunan 108 adet ilköğretim okulu yöneticisinden 95'ine dağıtılmıştır. Bunların 91 adedi geri dönmüş, 1 adet veri toplama aracı araştırmacı tarafından eksik doldurma ya da fazla işaretleme gibi nedenlerle geçersiz kabul edilerek 90 adedi çalışmada kullanılmıştır.

Kırıkkale ili şehir merkezinde bulunan 94 adet ortaöğretim okulu yöneticisinden 92'sine dağıtılmıştır. Bunların 90 adedi geri dönmüş, 2 adet veri toplama aracı araştırmacı tarafından eksik doldurma ya da fazla işaretleme gibi nedenlerle geçersiz kabul edilerek 88 adedi çalışmada kullanılmıştır.

Kırıkkale ili şehir merkezinde bulunan 966 adet ortaöğretim okulu öğretmeninden 958'ine dağıtılmıştır. Bunların 945 adedi geri dönmüş, 5 adet veri toplama aracı araştırmacı tarafından eksik doldurma ya da fazla işaretleme gibi nedenlerle geçersiz kabul edilerek 940 adedi çalışmada kullanılmıştır.

4.3. Veri Toplama Aracı

Araştırmanın kuramsal temelini oluşturabilmek, araştırmayı belirlenen amaçlara ulaştırabilmek ve uygun veri toplama aracını geliştirilebilmek için ilgili literatür incelenmiştir. Elde edilen kaynaklar ve konuyla ilgili araştırma bulguları özetlenmiştir. Araştırma konusunda daha önce geliştirilmiş bir veri toplama aracının olup olmadığına ilişkin yapılan inceleme sonucu araştırmacıların farklı ölçekler kullandıkları tespit edilmiştir. Veri toplama aracının hazırlanması sırasında daha önceden kullanılan veri toplama araçları incelenmiş ve konu ile ilgili diğer kaynaklardan faydalanılmış; öğretim üyelerinin, konuyla ilgili uzmanların görüşlerine başvurulmuştur. Bu aşamalardan geçtikten sonra oluşturulan veri toplama aracına yapılan ön uygulama çalışmasının ardından son şekil verilmiştir.

Veri toplama aracı iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde kişisel bilgiler, ikinci bölümde ise çalışmanın amacına yönelik olarak araştırmacı tarafından hazırlanan 29 madde bulunmaktadır (Ek - 2). Veri toplama aracı yöneticiler ve öğretmenlerin yanıtlaması bakımından iki ayrı biçimde düzenlenmiştir.

Veri toplama aracında yer alan maddelerde beşli likert derecelendirme ölçeği kullanılmıştır. Ölçek, “kesinlikle katılıyorum, katılıyorum, kararsızım, katılmıyorum, kesinlikle katılmıyorum” yönünde en olumludan, en olumsuz seçeneğe doğru azalan bir biçimde puanlanmıştır.

4.4. Geçerlik Ve Güvenirlik

Veri toplama aracının geçerlik ve güvenirlilik çalışmaları için Kırıkkale il merkezindeki ilköğretim ve ortaöğretim okullarından şans yoluyla belirlenen 40 yönetici ve 166 öğretmen olmak üzere toplam 206 kişiye veri toplama aracı uygulanmıştır. Ön uygulama ile toplanan veriler kullanılarak veri toplama aracının güvenirliliğinin bir ölçütü olan iç tutarlık katsayılarına bakılmıştır. Ön uygulama sonucunda elde edilen veriler ile (SPSS program kullanılarak) veri toplama aracının güvenirlilik analizi yapılmıştır. EK - 3 'te güvenirlilik katsayıları görülmektedir. Veri toplama aracının *Cronbach Alpha* güvenirlilik katsayısı **0.87** olarak tespit edilmiştir.

Ölçekte yer alan “madde toplam puan korelasyonu” (corrected item-total correlation) ‘na bakıldığında M1(0,1694), M2(0,2499), M3(0,2730), M8(0,2872) maddelerinin değerlerinin düşük çıkmasına rağmen araştırmacı için bu maddelerinin araştırma bakımından önem arz etmesinden dolayı alanda bulunan öğretim üyelerinin ve öğretmenlerin görüşü alınarak maddeler atılmamıştır. Veri toplama aracında belirlenen 24 maddenin kapsam geçerliliği için alanda bulunan öğretim üyelerinin ve öğretmenlerin görüşü alınmıştır. Oluşturulan veri toplama aracında dil ve üslup olarak düzeltmeler yapılarak son haline getirilmiştir.

4.5. Verilerin Toplanması

Veri toplama aracının uygulama süreci ve aşamaları aşağıda belirtilmiştir:

- 1) Veri toplama aracının ilköğretim okullarında uygulanabilmesi için İl Milli Eğitim Müdürlüğü’nden izin alınmıştır. İzin belgesi EK-1’ dir.
- 2) Veri toplama aracı, araştırma kapsamındaki yöneticiler ve öğretmenlere araştırmacı tarafından ulaştırılmış, onlara araştırma hakkında bilgi verilmiş, veri toplama aracının nasıl doldurulacağı ile ilgili açıklamalar yapılmıştır. Yanıtlanan veri toplama araçları yine araştırmacı tarafından toplanmıştır.
- 3) Veri toplama aracı öğretmen ve yöneticilere farklı zamanlarda uygulandığı için okullar birkaç kez ziyaret edilmiş ve veri toplama aracının sağlıklı şekilde toplanabilmesine çalışılmıştır. Bu uygulama yaklaşık olarak üç ayda tamamlanmıştır.

4.6. Verilerin Analizi

Ölçek ile elde edilen aritmetik ortalama puanlarının derecelenmesi ve yorumlanması için istatistikteki sayıların gerçek alt ve üst değer alanı kavramından, (başka bir deyişle ölçekteki ifadelerin [seçeneklerin] içerdiği sayısal alan) hareket edilmiştir. Her bir maddeye verilen cevap kodları 1.00 ve 5.00 arasında değişmektedir. Ölçeklerde yer alan aralıkların eşit olduğu (4/5) düşüncesinden hareket edilerek seçeneklere ait sınırlar Tablo5’de görüldüğü gibi belirlenmiştir.

Tablo 5. Veri Toplama Aracı Derecelendirme Ölçeği

Dereceler	Seçenekler	Sınırlar
1	Kesinlikle katılmıyorum	1.00-1.79
2	Katılmıyorum	1.80-2.59
3	Kararsızım	2.60-3.39
4	Katılıyorum	3.40-4.19
5	Kesinlikle katılıyorum	4.20-5.00

İlköğretim okulu yöneticileri ve öğretmenleri tarafından doldurularak geri toplanan veri toplama araçları incelenmiş, yönergeye uygun olarak doldurulanlar yönetici ve öğretmenler olarak ayrı ayrı tasnif edilmiştir. Bu işlemde sonra elde edilen bilgiler bilgisayar ortamında sayısal ifadeler olarak kaydedilmiştir. Bu bilgilerin istatistiksel sonuçlara dönüştürülmesinde Sosyal Bilimler İçin İstatistik Paket Programları (SPSS- The Statistical Packet for Social Sciences 10.0) kullanılmıştır. Bu programdan faydalanılarak;

1) İlköğretim ve ortaöğretim okulu yöneticileri ve öğretmenlerinin Comenius programından faydalanma konusunda görüşlerinin tespit edilmesi için dağılım (%), aritmetik ortalama (\bar{X}), standart sapma (Ss) değerleri hesaplanmıştır.

2) Araştırmaya katılan yönetici ve öğretmenlerin görüşleri arasında anlamlı bir fark olup olmadığının belirlenebilmesi açısından aritmetik ortalama (\bar{X}), standart sapma (Ss) değerleri tespit edilmiş ve t-testi yapılmıştır.

BÖLÜM V

5. BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde, araştırma kapsamında yer alan öğretmen ve yöneticilerin Comenius Projeleri'nden faydalanma konusundaki görüşlerine yönelik bulgular yer almaktadır.

1- İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Comenius Projeleri'nden Faydalanma Konusundaki Görüşleri

Araştırmanın birinci alt probleminde “İlköğretim okulu yöneticilerinin Comenius Projeleri'nden faydalanma konusunda görüşleri nelerdir?” sorusu sorulmuştur. Bu soruya yanıt bulabilmek amacıyla 24 maddeden oluşan veri toplama aracı ilköğretim okul yöneticilerine uygulanmıştır. İlköğretim okulu yöneticilerinin veri toplama aracına verdikleri yanıtların aritmetik ortalamaları, yüzde ve frekans dağılımları Tablo 6'da gösterilmiştir. Comenius Projeleri'nden faydalanma konusunda ilköğretim okulu yöneticilerinin görüşlerinin aritmetik ortalama değerleri; (2,93 – 4,37) arasında değişmektedir. Genel aritmetik ortalama ise: ($\bar{X} = 3,80$) olarak bulunmuştur. Buna göre ilköğretim okulu yöneticileri Comenius Projeleri'nden faydalanma konusunda **katılıyorum** olarak görüş ifade etmektedirler.

Tablo 6. İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Görüşleri

Madde	Kesinlikle Katılıyorum		Katılıyorum		Kararsızım		Katılmıyorum		Kesinlikle Katılmıyorum		N	\bar{X}	S
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%			
M1	48	53.3	33	36.7	3	3.3	6	6.7	-	-	90	4,37	,841
M2	18	20	42	46.7	21	23.3	9	10	-	-	90	3,77	,887
M3	9	10	21	23.3	21	23.3	33	36.7	6	6.7	90	2,93	1,130
M4	12	13,3	42	46.7	15	16.7	18	20	3	3.3	90	3,47	1,062
M5	18	20	42	46,7	12	13.3	15	16.7	3	3.3	90	3,63	1,086
M6	9	10	27	30	24	26.7	15	16.7	15	16.7	90	3,00	1,245
M7	15	16.7	24	26.7	15	16.7	30	33.3	6	6.7	90	3,13	1,238
M8	21	23,3	27	30	17	18.9	19	21.1	6	6.7	90	3,42	1,245
M9	24	26,7	33	36.7	13	14.4	13	14.4	6	6.7	90	3,60	1,243
M10	21	23.3	42	46.7	12	13.3	12	13.3	3	3.3	90	3,73	1,068
M11	33	36,7	36	40	15	16.7	6	6.7	-	-	90	4,07	,897
M12	33	36,7	39	43.3	12	13.3	6	6.7	-	-	90	4,10	,875
M13	36	40	33	36,7	12	13.3	6	6.7	3	3.3	90	4,03	1,054
M14	36	40	39	43,3	9	10	6	6.7	-	-	90	4,17	,864
M15	33	36,7	45	50	-	-	12	13.3	-	-	90	4,10	,949
M16	27	30	42	46,7	12	13.3	9	10	-	-	90	3,97	,917
M17	27	30	51	56,7	6	6.7	6	6.7	-	-	90	4,10	,794
M18	27	30	48	53.3	6	6.7	9	10	-	-	90	4,03	,880
M19	21	23,3	57	63.3	6	6.7	6	6.7	-	-	90	4,03	,756
M20	18	20	51	56.7	9	10	9	10	3	3.3	90	3,80	,985
M21	21	23,3	51	56.7	9	10	6	6.7	3	3.3	90	3,90	,949
M22	24	26,7	54	60	-	-	9	10	3	3.3	90	3,97	,988
M23	21	23,3	48	53,3	6	6,7	12	13,3	3	3,3	90	3,88	1,051
M24	24	26,7	48	53,3	6	6,7	12	13,3	-	-	90	3,93	,934
ORTALAMA												3,80	0,997

Veri toplama aracındaki maddelere ilköğretim okulu müdürlerinin yanıtları analiz edilerek ortaya çıkan dağılım incelenmiştir. Maddelerin ortalamalarına ilişkin aşağıdaki bulgulara ulaşılmıştır:

1.maddedeki “**Öğretmenleri proje çalışmalarında bulunmaları halinde desteklerim.**” ifadesine araştırmaya katılan ilköğretim okulu yöneticileri **kesinlikle katılıyorum** ($\bar{X}=4,37$) olarak yanıt vermişlerdir. Buna göre ilköğretim okulu yöneticileri okullarında görev yapan öğretmenlerin Comenius programı kapsamında bir proje hazırlamaları konusuna sıcak baktıkları söylenebilir.

2.maddedeki “**Comenius programı proje çalışmaları hakkında nerelerden bilgi alabileceğimi bilirim.**” ifadesine araştırmaya katılan ilköğretim okulu yöneticileri **katılıyorum** ($\bar{X}=3,77$) olarak yanıt vermişlerdir. Buna göre ilköğretim okulu

yöneticilerinin, Comenius projeleri hakkında bilgilere ulaşma yollarını bildikleri söylenebilir.

3.maddedeki **“Comenius programına nasıl proje hazırlanacağı hakkında okulumuzda hizmet içi kurslar düzenlenir.”** ifadesine araştırmaya katılan ilköğretim okulu yöneticileri **kararsızım** ($\bar{X}=2,93$) olarak yanıt vermişlerdir. Buna göre ilköğretim okulu yöneticilerinin, okullarında düzenlenen Comenius programı kurslarının, “Comenius programına nasıl proje hazırlanır” içeriğini taşıyıp taşımadığına dair bilgilerinin olmadığı söylenebilir.

4.maddedeki **“Comenius programına ait ulusal ajans broşürleri ve dergilerinin okulumuza ulaşmasını sağladım.”** ifadesine araştırmaya katılan ilköğretim okulu yöneticileri **katılıyorum** ($\bar{X}=3,47$) olarak yanıt vermişlerdir. Buna göre ilköğretim okulu yöneticilerinin, ulusal ajansın Comenius programları hakkında çıkarmış olduğu broşür ve dergileri okullarına temin ettikleri söylenebilir.

5.maddedeki **“Ulusal ajansın düzenlediği proje hazırlama seminerlerini okulumuzda duyururum.”** ifadesine araştırmaya katılan ilköğretim okulu yöneticileri **katılıyorum** ($\bar{X}=3,63$) olarak yanıt vermişlerdir. Buna göre ilköğretim okulu yöneticilerinin, ulusal ajansın Comenius programlarına ait proje hazırlama seminerlerinin tarihleri ve yerleri hakkında bilgilendirmeyi okullarında yaptıkları söylenebilir.

6.maddedeki **“Yönetim görevimin fazla olmasını Comenius projesi hazırlamamda engel olarak görürüm.”** ifadesine araştırmaya katılan ilköğretim okulu yöneticileri **kararsızım** ($\bar{X}=3,00$) olarak yanıt vermişlerdir. Buna göre ilköğretim okulu yöneticileri, Comenius projesi hazırlanması sürecinin ne kadar yoğunluk gerektirdiğine dair bir fikirlerinin olmadığı söylenebilir.

7.maddedeki **“Proje hazırlanması sürecinde yazışmaların fazla olmasını Comenius projesi çalışmalarım için bir engel olarak görürüm.”** ifadesine araştırmaya katılan ilköğretim okulu yöneticileri **kararsızım** ($\bar{X}=3,13$) olarak yanıt vermişlerdir. Buna göre ilköğretim okulu yöneticileri, bir Comenius projesi

hazırlanırken yapılması gereken yazışmaların neler olduğuna dair bilgilerinin olmadığı çıkartılabilir.

8.maddedeki **“Yabancı dil bilme gerekliliğini Comenius projesi çalışmalarım için bir engel olarak görürüm.”** ifadesine araştırmaya katılan ilköğretim okulu yöneticileri **katılıyorum** ($\bar{X}=3,42$) olarak yanıt vermişlerdir. Buna göre ilköğretim okulu yöneticileri, yabancı dil bilme gerekliliğini Comenius projesi çalışmaları için bir engel olarak gördükleri söylenebilir.

9.maddedeki **“Comenius programının amacının bilinmemesini proje çalışmalarına katılmasında bir engel olarak görürüm.”** ifadesine araştırmaya katılan ilköğretim okulu yöneticileri **katılıyorum** ($\bar{X}=3,60$) olarak yanıt vermişlerdir. Buna göre ilköğretim okulu yöneticileri Comenius programlarının amacının bilinmemesini proje çalışmaları için bir engel olarak gördükleri söylenebilir.

10.maddedeki **“Comenius proje kriterlerini bilmememi proje çalışmalarımda bir engel olarak görürüm.”** ifadesine araştırmaya katılan ilköğretim okulu yöneticileri **katılıyorum** ($\bar{X}=3,73$) olarak yanıt vermişlerdir. Buna göre ilköğretim okulu yöneticileri tasarlayacakları bir projenin Comenius projesi olabilmesi için gerekli ölçütleri bilmemelerini proje hazırlamalarında bir engel olarak gördükleri söylenebilir.

11.maddedeki **“İnternet bağlantısına sahip olmamın Comenius projesi çalışmalarımda destekleyici olduğuna inanırım.”** ifadesine araştırmaya katılan ilköğretim okulu yöneticileri **katılıyorum** ($\bar{X}=4,07$) olarak yanıt vermişlerdir. Buna göre ilköğretim okulu yöneticileri Comenius projeleri için internet bağlantısına sahip olmalarının destekleyici bir rolü olduğuna inandıkları söylenebilir.

12, 13 ve 14. maddelerde yer alan mesleki gelişimleri ile ilgili ifadelere araştırmaya katılan ilköğretim okulu yöneticileri **katılıyorum** ($\bar{X}=4,10$; $\bar{X}=4,03$; $\bar{X}=4,17$) olarak yanıt vermişlerdir. Buna göre ilköğretim okulu yöneticileri, Comenius projesi hazırlayarak yönetim deneyim ve kalitelerini arttırabileceklerine, eğitimde

yenilikçi yaklaşımları öğrenebileceklerine, öğrenme durumlarını geliştirebileceklerine inandıkları söylenebilir.

15, 16, 17, 18 ve 19. maddelerde yer alan kişisel gelişimleri ile ilgili ifadelere araştırmaya katılan ilköğretim okulu yöneticileri **katılıyor** ($\bar{X}=4,10$; $\bar{X}=3,97$; $\bar{X}=4,10$ $\bar{X}=4,03$; $\bar{X}=4,03$) olarak yanıt vermişlerdir. Buna göre ilköğretim okulu yöneticileri, Comenius projelerini iletişim ve sunum, problem çözme, yaratıcılık, takım çalışması ve daha üretken olma becerilerini geliştirici bir etken olarak gördükleri söylenebilir.

20, 21 ve 22. maddelerde yer alan eğitimin kültürler arası etkileşimini geliştirme ile ilgili ifadelere araştırmaya katılan ilköğretim okulu yöneticileri **katılıyor** ($\bar{X}=3,80$; $\bar{X}=3,90$; $\bar{X}=3,97$) olarak yanıt vermişlerdir. Buna göre ilköğretim okulu yöneticileri, Comenius projesi hazırlayarak Avrupa birliği ülkeleri ile eğitsel paylaşımı geliştirebilecekleri, eğitim ile ilgili fikirlerini ortaklarla paylaşabilecekleri ve eğitimin kültürler arası gelişimine katkı sağlayabilecekleri söylenebilir.

23 ve 24. maddelerde yer alan eğitim sistemine katkıda bulunma ile ilgili ifadelere araştırmaya katılan ilköğretim okulu yöneticileri **katılıyor** ($\bar{X}=3,88$; $\bar{X}=3,93$) olarak yanıt vermişlerdir. Buna göre ilköğretim okulu yöneticileri, Comenius projesi hazırlayarak eğitim alanında başarılı uygulamaları yaygınlaştıracaklarına ve eğitimcilerin ortak hedeflere yönelik işbirliği yapmalarını sağlayabileceklerine inandıkları söylenebilir.

2-İlköğretim Okulu (Sınıf Öğretmenleri Ve Branş Öğretmenleri) Öğretmenlerinin Comenius Projeleri'nden Faydalanma Konusunda Görüşleri

Araştırmanın ikinci alt probleminde “İlköğretim okulu (sınıf öğretmenleri ve branş öğretmenleri) öğretmenlerinin Comenius Projeleri'nden faydalanma konusunda görüşleri nelerdir?” sorusu sorulmuştur. Tablo 7’de sınıf öğretmenlerinin veri toplama aracındaki maddelere verdikleri yanıtların hesaplanan aritmetik ortalama, standart sapma, yüzde ve frekans değerleri bulunmaktadır. Sınıf öğretmenlerinin Comenius Projeleri'nden faydalanma konusundaki görüşlerinin aritmetik ortalama değerleri; (2,63

– 3,98) arasında değişmektedir. Genel aritmetik ortalamaya ($\bar{X}=3,58$) bakıldığında sınıf öğretmenlerinin görüşü **katılıyorum** olarak bulunmuştur.

Tablo 7. İlköğretim Okulunda Görev Yapan Sınıf Öğretmenlerinin görüşleri

Madde	Kesinlikle Katılıyorum		Katılıyorum		Kararsızım		Katılmıyorum		Kesinlikle Katılmıyorum		N	\bar{X}	S
	f	%	f	%	f	%	f	%	F	%			
M1	87	19	264	57.5	48	10.5	42	9.2	18	3.9	459	3,78	,984
M2	45	9.8	162	35.3	147	32	81	17.6	24	5.2	459	3,27	1,030
M3	30	6.5	111	24.2	72	15.7	174	37.9	72	15.7	459	2,68	1,188
M4	30	6.5	96	20.9	81	17.6	180	39.2	72	15.7	459	2,63	1,166
M5	30	6.5	144	31.4	93	20.3	135	29.4	57	12.4	459	2,90	1,166
M6	39	8.5	168	36.6	72	15.7	150	32.7	30	6.5	459	3,08	1,136
M7	24	5.2	201	43.8	114	24.8	108	23.5	12	2.6	459	3,25	,961
M8	69	15	207	45.1	57	12.4	99	21.6	27	5.9	459	3,42	1,154
M9	69	15	231	50.3	63	13.7	63	13.7	33	7.2	459	3,52	1,122
M10	69	15	225	49	75	16.3	72	15.7	18	3.9	459	3,56	1,048
M11	90	19.6	255	55.6	60	13.1	42	9.2	12	2.6	459	3,80	,944
M12	105	22.9	279	60.8	48	10.5	21	4.6	6	1.3	459	3,99	,797
M13	105	22.9	276	60.1	48	10.5	24	5.2	6	1.3	459	3,98	,813
M14	99	21.6	261	56.9	60	13.1	27	5.9	12	2.6	459	3,89	,898
M15	102	22.2	252	54.9	78	17	21	4.6	6	1.3	459	3,92	,830
M16	90	19.6	258	56.2	78	17	27	5.9	6	1.3	459	3,87	,839
M17	72	15.7	270	58.8	66	14.4	42	9.2	9	2	459	3,77	,890
M18	66	14.4	282	61.4	63	13.7	39	8.5	9	2	459	3,78	,866
M19	69	15	270	58.8	75	16.3	36	7.8	9	2	459	3,77	,868
M20	66	14.4	246	53.6	87	19	45	9.8	15	3.3	459	3,66	,952
M21	63	13.7	306	66.7	33	7.2	42	9.2	15	3.3	459	3,78	,908
M22	96	20.9	270	58.8	51	11.1	30	6.5	12	2.6	459	3,89	,898
M23	63	13.7	294	64.1	54	11.8	39	8.5	9	2	459	3,79	,854
M24	69	15	288	62.7	66	14.4	30	6.5	6	1.3	459	3,84	,805
ORTALAMA												3,58	,963

İlköğretim okullarında görev yapmakta olan branş öğretmenlerinin yanıtlarından hesaplanan aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 8’de bulunmaktadır. Branş öğretmenlerinin Comenius Projeleri’nden faydalanma konusundaki görüşlerinin aritmetik ortalama değerleri; (2,92–4,15) arasında değişmektedir. İlköğretim okullarında

görev yapmakta olan branş öğretmenlerinin veri toplama aracına verdikleri yanıtların genel aritmetik ortalaması ($\bar{X}=3,72$) olarak bulunmuştur.

Tablo 8. İlköğretim Okulunda Görev Yapan Branş Öğretmenlerinin Görüşleri

Madde	Kesinlikle Katılıyorum		Katılıyorum		Kararsızım		Katılmıyorum		Kesinlikle Katılmıyorum		N	\bar{X}	S
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%			
M1	165	27,1	306	50,2	84	13,8	42	6,9	12	2	609	3,94	,927
M2	84	13,8	258	42,4	186	30,5	57	9,4	24	3,9	609	3,53	,975
M3	33	5,4	231	37,9	126	20,7	135	22,2	84	13,8	609	2,99	1,171
M4	42	6,9	189	31,0	126	20,7	183	30	69	11,3	609	2,92	1,156
M5	42	6,9	234	38,4	117	19,2	159	26,1	57	9,4	609	3,07	1,137
M6	54	8,9	222	36,5	135	22,2	144	23,6	54	8,9	609	3,13	1,138
M7	57	9,4	258	42,4	114	18,7	147	24,1	33	5,4	609	3,26	1,091
M8	129	21,2	273	44,8	90	14,8	90	14,8	27	4,4	609	3,64	1,104
M9	150	24,6	270	44,3	90	14,8	69	11,3	30	4,9	609	3,72	1,103
M10	132	21,7	345	56,7	57	9,4	57	9,4	18	3	609	3,85	,964
M11	201	33	291	47,8	63	10,3	39	6,4	15	2,5	609	4,02	,955
M12	186	30,5	351	57,6	54	8,9	15	2,5	3	,5	609	4,15	,717
M13	195	32	318	52,2	75	12,3	21	3,4	-	-	609	4,13	,752
M14	171	28,1	291	47,8	108	17,7	30	4,9	9	1,5	609	3,96	,888
M15	183	30	297	48,8	75	12,3	54	8,9	-	-	609	4,00	,883
M16	168	27,6	252	41,4	111	18,2	72	11,8	6	1	609	3,83	,996
M17	171	28,1	264	43,3	99	16,3	66	10,8	9	1,5	609	3,86	,996
M18	174	28,6	285	46,8	99	16,3	51	8,4	-	-	609	3,96	,885
M19	171	28,1	249	40,9	114	18,7	72	11,8	3	,5	609	3,84	,981
M20	156	25,6	276	45,3	126	20,7	45	7,4	6	1	609	3,87	,912
M21	147	24,1	294	48,3	120	19,7	45	7,4	3	,5	609	3,88	,875
M22	159	26,1	309	50,7	96	15,8	39	6,4	6	1	609	3,95	,873
M23	147	24,1	306	50,2	120	19,7	36	5,9	-	-	609	3,93	,819
M24	150	24,6	312	51,2	105	17,2	33	5,4	9	1,5	609	3,92	,874
ORTALAMA												3,72	,966

1. maddede yer alan “Proje çalışmalarında bulunmam halinde okul yönetiminden destek göreceğimi düşünürüm.” ifadesine araştırmaya katılan ilköğretim okulu sınıf öğretmenleri ($\bar{X}=3,78$) ve branş öğretmenleri ($\bar{X}=3,94$) **katılıyorum** olarak görüş bildirmişlerdir. Buna göre ilköğretim okulu öğretmenleri

(sınıf ve branş öğretmenleri) okullarında görev yapan yöneticilerin Comenius programı kapsamında bir proje hazırlamaları konusunda kendilerine destek sağlayacaklarına inandıkları ortaya çıkabilir.

2.maddedeki **“Comenius programı proje çalışmaları hakkında nerelerden bilgi alabileceğimi bilirim.”** ifadesine araştırmaya katılan ilköğretim okulu sınıf öğretmenleri ($\bar{X}=3,27$) **kararsızım** olarak ve ilköğretim okulu branş öğretmenleri ($\bar{X}=3,53$) **katılıyorum** olarak görüş bildirmişlerdir. Buna göre ilköğretim okulu sınıf öğretmenleri Comenius programı ile ilgili ulaşacakları bilgilerin “bir Comenius projesi nasıl hazırlanır” sorusuna cevap niteliğine sahip olup olmadığına dair bir fikirlerinin olmadığı söylenebilir. İlköğretim okulu branş öğretmenleri, Comenius proje çalışmasına dair bilgilere ulaşma yollarını bildikleri söylenebilir.

3.maddedeki **“Comenius programına nasıl proje hazırlanacağı hakkında okulumuzda hizmet içi kurslar düzenlenir.”** ifadesine araştırmaya katılan ilköğretim okulu sınıf öğretmenleri ($\bar{X}=2,68$) ve branş öğretmenleri ($\bar{X}=2,99$) **kararsızım** olarak görüş bildirmişlerdir. Buna göre ilköğretim okulu sınıf ve branş öğretmenleri, okullarında düzenlenen Comenius programı kurslarının, “Comenius programına nasıl proje hazırlanır” sorusuna cevap niteliği taşıyıp taşımadığına dair bilgilerinin olmadığı söylenebilir.

4.maddedeki **“Comenius programına ait ulusal ajans broşürleri ve dergileri okulumuza ulaşır.”** ifadesine araştırmaya katılan ilköğretim okulu sınıf öğretmenleri ($\bar{X}=2,63$) ve branş öğretmenleri ($\bar{X}=2,92$) **kararsızım** olarak görüş bildirmişlerdir. Buna göre ilköğretim okulu sınıf ve branş öğretmenlerinin, okullarına gelen broşür ya da dergilerin ulusal ajansın Comenius programı ile ilgili dergileri ya da broşürleri olup olmadığına dair bir fikre sahip olmadıkları ve bununla beraber okullarına gelen dergi ya da broşürleri takip etmede ilgisiz kaldıkları söylenebilir.

5.maddedeki **“Ulusal ajansın düzenlediği proje hazırlama seminerleri okulumuzda duyurulur.”** ifadesine katılan ilköğretim okulu sınıf öğretmenleri ($\bar{X}=2,90$) ve branş öğretmenleri ($\bar{X}=3,07$) **kararsızım** olarak görüş bildirmişlerdir. Buna göre ilköğretim okulu sınıf ve branş öğretmenlerinin, okullarında yapılan

duyuruların proje hazırlanması ile ilgili olup olmadığı hakkında fikir sahibi olmadıkları ve bununla birlikte duyuruları takip etmede yetersiz oldukları söylenebilir.

6.maddedeki **“Ders yükümün fazla olmasını Comenius projesi çalışmalarım için bir engel olarak görürüm.”** ifadesine araştırmaya katılan ilköğretim okulu sınıf öğretmenleri ($\bar{X}=3,08$) ve branş öğretmenleri ($\bar{X}=3,13$) **kararsızım** olarak görüş bildirmişlerdir. Buna göre ilköğretim okulu sınıf ve branş öğretmenlerinin Comenius projesi çalışmaları için gereken zaman konusunda bir bilgiye sahip olmadıkları söylenebilir.

7.maddedeki **“Proje hazırlanması sürecinde yazışmaların fazla olmasını Comenius projesi çalışmalarım için bir engel olarak görürüm.”** ifadesine araştırmaya katılan ilköğretim okulu sınıf öğretmenleri ($\bar{X}=3,25$) ve branş öğretmenleri ($\bar{X}=3,26$) **kararsızım** olarak görüş bildirmişlerdir. Buna göre ilköğretim okulu sınıf ve branş öğretmenlerinin Comenius projesi için gereken yazışmaların yoğunluğu hakkında bir bilgiye sahip olmadıkları söylenebilir.

8.maddedeki **“Yabancı dil bilme gerekliliğini Comenius projesi çalışmalarım için bir engel olarak görürüm.”** ifadesine araştırmaya katılan ilköğretim okulu sınıf öğretmenleri ($\bar{X}=3,42$) ve branş öğretmenleri ($\bar{X}=3,64$) **katılıyorum** olarak görüş bildirmişlerdir. Buna göre ilköğretim okulu sınıf öğretmenleri ve branş öğretmenleri, Comenius projeleri için yabancı dil bilme gerekliliğini bir engel olarak gördükleri söylenebilir.

9.maddedeki **“Comenius programının amacının bilinmemesini proje çalışmalarına katılınmasında bir engel olarak görürüm.”** ifadesine araştırmaya katılan ilköğretim okulu sınıf öğretmenleri ($\bar{X}=3,52$) ve branş öğretmenleri ($\bar{X}=3,72$) **katılıyorum** olarak görüş bildirmişlerdir. Buna göre ilköğretim okulu sınıf öğretmenleri ve branş öğretmenleri, Comenius programlarının amacının bilinmemesini proje çalışmaları için bir engel olarak gördükleri söylenebilir.

10.maddedeki **“Comenius proje kriterlerini bilmememi proje çalışmalarımda bir engel olarak görürüm.”** ifadesine araştırmaya katılan ilköğretim

okulu sınıf öğretmenleri ($\bar{X}=3,56$) ve branş öğretmenleri ($\bar{X}=3,85$) **katılıyorum** olarak görüş bildirmişlerdir. Buna göre ilköğretim okulu sınıf öğretmenleri ve branş öğretmenleri, bir projenin Comenius projesi olması için taşınması gereken ölçütleri bilmemelerinin proje çalışmaları için bir engel olarak gördükleri söylenebilir.

11.maddedeki “**İnternet bağlantısına sahip olmamın Comenius projesi çalışmalarımnda destekleyici olduğuna inanırım.**” ifadesine araştırmaya katılan ilköğretim okulu sınıf öğretmenleri ($\bar{X}=3,80$) ve branş öğretmenleri ($\bar{X}=4,02$) **katılıyorum** olarak görüş bildirmişlerdir. Buna göre ilköğretim okulu sınıf öğretmenleri ve branş öğretmenleri, Comenius projeleri için internet bağlantılarına sahip olmalarını destekleyici olarak gördükleri söylenebilir.

12, 13 ve 14. maddelerde yer alan mesleki gelişimleri ile ilgili ifadelere araştırmaya katılan ilköğretim okulu sınıf öğretmenleri ($\bar{X}=3,99$; $\bar{X}=3,98$; $\bar{X}=3,89$) ve branş öğretmenleri ($\bar{X}=4,15$; $\bar{X}=4,13$; $\bar{X}=3,96$) **katılıyorum** olarak yanıt vermişlerdir. Buna göre ilköğretim okulu sınıf öğretmenleri ve branş öğretmenleri, Comenius projesi hazırlayarak eğitim deneyim ve kalitelerini, eğitimde yenilikçi yaklaşımları öğrenme durumlarını geliştirebileceklerine inandıkları söylenebilir.

15, 16, 17, 18 ve 19. maddelerde yer alan kişisel gelişimleri ile ilgili ifadelere araştırmaya katılan ilköğretim okulu sınıf öğretmenleri ($\bar{X}=3,92$; $\bar{X}=3,87$; $\bar{X}=3,77$; $\bar{X}=3,78$; $\bar{X}=3,77$) ve branş öğretmenleri ($\bar{X}=4,00$; $\bar{X}=3,83$; $\bar{X}=3,86$; $\bar{X}=3,96$; $\bar{X}=3,84$) **katılıyorum** olarak yanıt vermişlerdir. Buna göre ilköğretim okulu sınıf öğretmenleri ve branş öğretmenleri, Comenius projelerini iletişim ve sunum, problem çözme, yaratıcılık, takım çalışması ve daha üretken olma becerilerini geliştirici bir etken olarak gördükleri söylenebilir.

20, 21 ve 22. maddelerde yer alan eğitimin kültürler arası etkileşimini geliştirme ile ilgili ifadelere araştırmaya katılan ilköğretim okulu sınıf öğretmenleri ($\bar{X}=3,66$; $\bar{X}=3,78$; $\bar{X}=3,89$) ve branş öğretmenleri ($\bar{X}=3,87$; $\bar{X}=3,88$; $\bar{X}=3,95$) **katılıyorum** olarak yanıt vermişlerdir. Buna göre ilköğretim okulu sınıf ve branş öğretmenleri, Comenius projesi hazırlayarak Avrupa birliği ülkeleri ile eğitsel paylaşımı

geliştirebilecekleri, eğitim ile ilgili fikirlerini ortaklarla paylaşabilecekleri ve eğitimin kültürler arası gelişimine katkı sağlayabilecekleri söylenebilir.

23 ve 24. maddelerde yer alan eğitim sistemine katkıda bulunma ile ilgili ifadelerle araştırmaya katılan ilköğretim okulu sınıf öğretmenleri ($\bar{X} = 3,79$; $\bar{X} = 3,84$) ve branş öğretmenleri ($\bar{X} = 3,93$; $\bar{X} = 3,92$) **katılıyor** olarak yanıt vermişlerdir. Buna göre ilköğretim okulu sınıf ve branş öğretmenleri, Comenius projesi hazırlayarak eğitim alanında başarılı uygulamaları yaygınlaştıracaklarına ve eğitimcilerin ortak hedeflere yönelik işbirliği yapmalarını sağlayabileceklerine inandıkları söylenebilir

3- Ortaöğretim Okulu Yöneticilerinin Comenius Projeleri'nden Faydalanma Konusunda Görüşleri

Üçüncü alt problemde “ Ortaöğretim okulu yöneticilerinin Comenius Projeleri'nden faydalanma konusunda görüşleri nelerdir?” sorusuna yanıt aranmıştır. Ortaöğretim okulu yöneticilerinin görüşlerinin genel aritmetik ortalaması ($\bar{X} = 3,98$) **katılıyor** olarak bulunmuştur.

Tablo 9. Ortaöğretim Okulu Yöneticilerinin Görüşleri

Madde	Kesinlikle Katılıyor		Katılıyor		Kararsızım		Katılmıyorum		Kesinlikle Katılmıyorum		N	\bar{X}	S
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%			
M1	68	77,3	8	9,1	-	-	12	13,6	-	-	88	4,50	1,039
M2	44	50	28	31,8	4	4,5	12	13,6	-	-	88	4,18	1,034
M3	32	36,4	32	36,4	12	13,6	8	9,1	4	4,5	88	3,91	1,131
M4	36	40,9	36	40,9	4	4,5	4	4,5	8	9,1	88	4,00	1,213
M5	36	40,9	28	31,8	8	9,1	12	13,6	4	4,5	88	3,91	1,210
M6	16	18,2	12	13,6	8	9,1	40	45,5	12	13,6	88	2,77	1,354
M7	8	9,1	16	18,2	12	13,6	48	54,5	4	4,5	88	2,73	1,101
M8	20	22,7	36	40,9	4	4,5	20	22,7	8	9,1	88	3,45	1,312
M9	20	22,7	36	40,9	4	4,5	20	22,7	8	9,1	88	3,45	1,312
M10	12	13,6	48	54,5	4	4,5	20	22,7	4	4,5	88	3,50	1,124
M11	32	36,4	32	36,4	8	9,1	16	18,2	-	-	88	3,91	1,090
M12	44	50	40	45,5	-	-	4	4,5	-	-	88	4,41	,721

M13	44	50	40	45.5	-	-	4	4.5	-	-	88	4,41	,721
M14	40	45,5	44	50	-	-	4	4.5	-	-	88	4,36	,714
M15	40	45,5	36	40,9	8	9.1	4	4.5	-	-	88	4,27	,813
M16	32	36,4	48	54,5	4	4.5	4	4.5	-	-	88	4,23	,739
M17	36	40,9	36	40,9	8	9.1	8	9.1	-	-	88	4,14	,925
M18	40	45,5	40	45.5	4	4.5	4	4.5	-	-	88	4,32	,766
M19	36	40,9	40	45,5	-	-	12	13.6	-	-	88	4,14	,973
M20	32	36,4	48	54.5	4	4.5	4	4.5	-	-	88	4,23	,739
M21	24	27,3	60	68.2	-	-	4	4.5	-	-	88	4,18	,653
M22	24	27,3	52	59,1	8	9.1	4	4,5	-	-	88	4,09	,737
M23	32	36,4	48	54,5	4	4,5	4	4,5	-	-	88	4,23	,739
M24	32	36,4	52	59,1	-	-	4	4,5	-	-	88	4,27	,690
ORTALAMA												3,98	.952

Ortaöğretim okulu yöneticileri 1. maddedeki **“Öğretmenleri proje çalışmalarında bulunmaları halinde desteklerim.”** ifadesini ($\bar{X}=4,50$) kesinlikle **katılıyorum** şeklinde yanıtladıkları görülmektedir. Buna göre ortaöğretim okulu yöneticileri proje çalışmalarına katılan öğretmenleri destekleyecekleri söylenebilir.

Ortaöğretim okulu yöneticileri 2. maddedeki **“Comenius programı proje çalışmaları hakkında nerelerden bilgi alabileceğimi bilirim.”** ifadesini **katılıyorum** ($\bar{X}=4,18$) şeklinde yanıt vermişlerdir. Buna göre ortaöğretim okulu yöneticilerinin, bir Comenius proje çalışmasına dair bilgilere ulaşma yollarını bildikleri söylenebilir.

Ortaöğretim okulu yöneticileri 3. maddedeki **“Comenius programına nasıl proje hazırlanacağı hakkında okulumuzda hizmet içi kurslar düzenlenir.”** ifadesini **katılıyorum** ($\bar{X}=3,91$) şeklinde yanıt vermişlerdir. Buna göre ortaöğretim okulu yöneticilerinin, okullarında Comenius programına nasıl proje hazırlanacağı hakkında hizmet içi kurslar düzenlendiği görüşünde oldukları söylenebilir.

Ortaöğretim okulu yöneticileri 4. maddedeki **“Comenius programına ait ulusal ajans broşürleri ve dergilerinin okulumuza ulaşmasını sağlarım.”** ifadesini **katılıyorum** ($\bar{X}=4,00$) olarak yanıt vermişlerdir. Buna göre ortaöğretim okulu yöneticilerinin, ulusal ajansın Comenius programları hakkında çıkarmış olduğu broşür ve dergileri okullarında yeterli miktarda temin ettikleri söylenebilir.

Ortaöğretim okulu yöneticileri 5. maddedeki **“Ulusal ajansın düzenlediği proje hazırlama seminerlerini okulumuzda duyururum.”** ifadesini **katılıyorum** ($\bar{X}=3,91$) olarak yanıt vermişlerdir. Buna göre ortaöğretim okulu yöneticilerinin, ulusal ajansın Comenius programlarına ait proje hazırlama seminerlerinin tarihleri ve yerleri hakkında yeterli bilgilendirmeyi okullarında yaptıkları söylenebilir.

Ortaöğretim okulu yöneticileri 6.maddedeki **“Yönetim görevimin fazla olmasını Comenius projesi hazırlamamda engel olarak görürüm.”** ifadesini **kararsızım** ($\bar{X}=2,77$) olarak yanıt vermişlerdir. Buna göre ortaöğretim okulu yöneticileri, bir Comenius projesi hazırlanması için gereken zaman konusunda bir fikre sahip olmadıkları söylenebilir.

Ortaöğretim okulu yöneticileri 7.maddedeki **“Proje hazırlanması sürecinde yazışmaların fazla olmasını Comenius projesi çalışmalarım için bir engel olarak görürüm.”** ifadesini **kararsızım** ($\bar{X}=2,73$) olarak yanıt vermişlerdir. Buna göre ortaöğretim okulu yöneticileri, bir Comenius projesi için gereken yazışmaların yoğunluğu hakkında bir bilgiye sahip olmadıkları söylenebilir.

Ortaöğretim okulu yöneticileri 8.maddedeki **“Yabancı dil bilme gerekliliğini Comenius projesi çalışmalarım için bir engel olarak görürüm.”** ifadesini **katılıyorum** ($\bar{X}=3,45$) olarak yanıt vermişlerdir. Buna göre ortaöğretim okulu yöneticileri, yabancı dil bilme gerekliliğini Comenius projesi çalışmalarını için bir engel olarak gördükleri söylenebilir.

Ortaöğretim okulu yöneticileri 9.maddedeki **“Comenius programının amacının bilinmemesini proje çalışmalarına katılmasında bir engel olarak görürüm.”** ifadesini araştırmaya katılan ortaöğretim okulu yöneticileri **katılıyorum** ($\bar{X}=3,45$) olarak yanıt vermişlerdir. Buna göre ortaöğretim okulu yöneticileri, Comenius programının amacının bilinmemesinin proje çalışmalarını için bir engel olarak gördükleri söylenebilir.

Ortaöğretim okulu yöneticileri 10.maddedeki “**Comenius proje kriterlerini bilmememi proje çalışmalarında bir engel olarak görürüm.**” ifadesini **katılıyorum** ($\bar{X}=3,50$) olarak yanıt vermişlerdir. Buna göre ortaöğretim okulu yöneticileri, tasarlayacakları bir projenin Comenius projesi olabilmesi için gerekli ölçütleri bilmemelerinin proje hazırlamalarında bir engel olarak gördükleri söylenebilir.

Ortaöğretim okulu yöneticileri 11.maddedeki “**İnternet bağlantısına sahip olmamın Comenius projesi çalışmalarında destekleyici olduğuna inanırım.**” ifadesini **katılıyorum** ($\bar{X}=3,91$) olarak yanıt vermişlerdir. Buna göre ortaöğretim okulu yöneticileri Comenius projeleri için internet bağlantısına sahip olmalarının destekleyici buldukları söylenebilir.

Ortaöğretim okulu yöneticileri 12, 13 ve 14. maddelerde yer alan mesleki gelişimleri ile ilgili ifadelerle **kesinlikle katılıyorum** ($\bar{X}=4,41$; $\bar{X}=4,41$; $\bar{X}=4,36$) şeklinde yanıt vermişlerdir. Buna göre ortaöğretim okulu yöneticileri, yönetim deneyim ve kalitelerini, eğitimde yenilikçi yaklaşımları öğrenme durumlarını Comenius projesi hazırlayarak arttırabileceklerine inandıkları söylenebilir.

Kişisel gelişimleri ile ilgili ifadelerle araştırmaya katılan ortaöğretim okulu yöneticileri 15, 16 ve 18. maddelerde **kesinlikle katılıyorum** ($\bar{X}=4,27$; $\bar{X}=4,23$; $\bar{X}=4,32$), 17 ve 19. maddelerde ise **katılıyorum** ($\bar{X}=4,14$; $\bar{X}=4,14$) şeklinde yanıt vermişlerdir. Buna göre ortaöğretim okulu yöneticileri, Comenius projelerinin iletişim ve sunum, problem çözme, takım çalışması becerilerini arttıracağına inandıkları, bununla birlikte Comenius projelerini yaratıcılık ve üretken olma becerilerini geliştirici bir etken olarak gördükleri söylenebilir.

Ortaöğretim okulu yöneticileri 20, 21 ve 22. maddelerde yer alan eğitimin kültürler arası etkileşimini geliştirme ile ilgili ifadeleri, 21. ve 22. maddelerde **katılıyorum** ($\bar{X}=4,18$; $\bar{X}=4,09$), 20. madde de ise **kesinlikle katılıyorum** ($\bar{X}=4,23$) şeklinde yanıt vermişlerdir. Buna göre ortaöğretim okulu yöneticileri, Comenius projesi hazırlayarak Avrupa birliği ülkeleri ile eğitsel paylaşımı geliştirebileceklerine

inandıkları, bununla beraber eğitim ile ilgili fikirlerini ortaklarla paylaşabilecekleri ve eğitimin kültürler arası gelişimine katkı sağlayabileceklerini düşündükleri söylenebilir.

23 ve 24. maddelerde yer alan eğitim sistemine katkıda bulunma ile ilgili ifadelere araştırmaya katılan ortaöğretim okulu yöneticileri **kesinlikle katılıyorum** ($\bar{X}=4,23$; $\bar{X}=4,27$) olarak yanıt vermişlerdir. Buna göre ortaöğretim okulu yöneticileri, Comenius projesi hazırlayarak eğitim alanında başarılı uygulamaları yaygınlaştıracaklarını ve eğitimcilerin ortak hedeflere yönelik işbirliği yapmalarını sağlayabileceklerini düşündükleri söylenebilir.

4- Ortaöğretim Okulu Öğretmenlerinin Comenius Projeleri'nden Faydalanma Konusunda Görüşleri

Araştırmadaki dördüncü alt problemde “ortaöğretim okulu öğretmenlerinin Avrupa Birliği Eğitim Programlarından Comenius programından faydalanma konusunda görüşleri nelerdir?” sorusuna yanıt aranmıştır. Ortaöğretim okulu öğretmenlerinin görüşlerinin genel aritmetik ortalaması ($\bar{X}=3,90$) olarak bulunmuştur. Buna göre ortaöğretim okulu öğretmenleri Avrupa Birliği Eğitim Programlarından Comenius programından faydalanma konusunda **katılıyorum** görüşünde birleşmişlerdir.

Tablo 10. Ortaöğretim Okulu Öğretmenlerinin Görüşleri

Madde	Kesinlikle Katılıyorum		Katılıyorum		Kararsızım		Katılmıyorum		Kesinlikle Katılmıyorum		N	\bar{X}	S
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%			
M1	444	47.2	248	26.4	96	10.2	96	10.2	56	6	940	3,99	1,233
M2	360	38.3	308	32.8	68	7.2	120	12.8	84	8.9	940	3,79	1,314
M3	284	30.2	184	19.6	104	11.1	212	22.6	156	16.6	940	3,24	1,496
M4	232	24.7	212	22.6	116	12.3	268	28.5	112	11.9	940	3,20	1,392
M5	204	21.7	296	31.5	112	11.9	228	24.3	100	10.6	940	3,29	1,329
M6	264	28.1	240	25.5	124	13.2	236	25.1	76	8.1	940	3,40	1,339
M7	252	26.8	296	31.5	88	9.4	228	24.3	76	8.1	940	3,45	1,325
M8	300	31.9	264	28.1	76	8.1	220	23.4	80	8.5	940	3,51	1,367
M9	233	24.8	307	32.7	128	13.6	196	20.9	76	8.1	940	3,45	1,283
M10	244	26	300	31.9	136	14.5	188	20	72	7.7	940	3,49	1,277

M11	324	34.5	332	35.3	60	6.4	168	17.9	56	6	940	3,74	1,263
M12	416	44.3	424	45.1	28	3	44	4.7	28	3	940	4,23	,936
M13	412	43.8	444	47.2	32	3.4	28	3	24	2.6	940	4,27	,866
M14	372	39.6	444	47.2	68	7.2	24	2.6	32	3.4	940	4,27	,921
M15	392	41.7	444	47.2	36	3.8	36	3.8	32	3.4	940	4,20	,936
M16	372	39.6	456	48.5	56	6	36	3.8	20	2.1	940	4,20	,873
M17	364	38.7	432	46	60	6.4	48	5.1	36	3.8	940	4,11	,995
M18	352	37.4	476	50.6	64	6.8	28	3	20	2.1	940	4,18	,849
M19	396	42.1	436	46.4	68	7.2	24	2.6	16	1.7	940	4,25	,830
M20	384	40.9	428	45.5	96	10.2	16	1.7	16	1.7	940	4,22	,827
M21	396	42.1	460	48.9	44	4.7	28	3	12	1.3	940	4,28	,791
M22	400	42.6	452	48.1	52	5.5	16	1.7	20	2,1	940	4,27	,817
M23	404	43	452	48.1	48	5.1	20	2.1	16	1,7	940	4,29	,799
M24	404	43	452	48.1	52	5.5	16	1.7	16	1,7	940	4,29	,790
ORTALAMA											940	3,90	1,077

1. maddede yer alan **“Öğretmenleri proje çalışmalarında bulunmaları halinde desteklerim.”** ifadesine ortaöğretim okulu öğretmenleri ($\bar{X}=3,99$) **katılıyorum** olarak görüş bildirmişlerdir. Bu yanıt ortaöğretim okulu yöneticilerinin, proje çalışmalarında bulunmaları halinde öğretmenlere destek vereceklerini belirtmeleri bakımından önemlidir.

2.maddedeki **“Comenius programı proje çalışmaları hakkında nerelerden bilgi alabileceğimi bilirim.”** ifadesine araştırmaya katılan ortaöğretim okulu öğretmenleri ($\bar{X}=3,79$) **katılıyorum** olarak görüş bildirmişlerdir. Bu görüş ortaöğretim okulu öğretmenlerinin bir Comenius proje çalışmasına dair bilgilere ulaşma yollarını bildikleri yönünde önem taşımaktadır.

3.maddedeki **“Comenius programına nasıl proje hazırlanacağı hakkında okulumuzda hizmet içi kurslar düzenlenir.”** ifadesine araştırmaya katılan ortaöğretim okulu öğretmenleri ($\bar{X}=3,24$) **kararsızım** olarak görüş bildirmişlerdir. Buna göre ilköğretim okulu sınıf ve branş öğretmenlerinin, okullarında düzenlenen Comenius programı kurslarının, “Comenius programına nasıl proje hazırlanır” sorusuna cevap niteliği taşıyıp taşımadığına dair bilgilerinin olmadığı söylenebilir.

4.maddedeki “**Comenius programına ait ulusal ajans broşürleri ve dergileri okulumuza ulaşır.**” ifadesine araştırmaya katılan ortaöğretim okulu öğretmenleri ($\bar{X}=3,20$) **kararsızım** olarak görüş bildirmişlerdir. Buna göre ortaöğretim okulu öğretmenlerinin, okullarına gelen broşür ya da dergilerin ulusal ajansın Comenius programı ile ilgili dergileri ya da broşürleri olup olmadığı hakkında bir fikre sahip olmadıkları ve bununla beraber okullarına gelen dergi ya da broşürleri takip etmede ilgisiz kaldıkları söylenebilir.

5.maddedeki “**Ulusal ajansın düzenlediği proje hazırlama seminerleri okulumuzda duyurulur.**” ifadesine katılan ortaöğretim okulu öğretmenleri ($\bar{X}=3,29$) **kararsızım** olarak görüş bildirmişlerdir. Buna göre ortaöğretim okulu öğretmenlerinin, okullarında yapılan duyuruların Comenius projesi hazırlanması ile ilgili olup olmadığı hakkında fikir sahibi olmadıkları ve bununla birlikte duyuruları takip etmede yetersiz oldukları söylenebilir.

6.maddedeki “**Ders yükümün fazla olmasını Comenius projesi çalışmalarım için bir engel olarak görürüm..**” ifadesine araştırmaya katılan ortaöğretim okulu öğretmenleri ($\bar{X}=3,40$) **katılıyorum** olarak görüş bildirmişlerdir. Bu görüş ortaöğretim okulu öğretmenlerinin proje çalışmaları için ders yüklerinin fazlalığını bir engel olarak gösterdikleri söylenebilir.

7.maddedeki “**Proje hazırlanması sürecinde yazışmaların fazla olmasını Comenius projesi çalışmalarım için bir engel olarak görürüm.**” ifadesine araştırmaya katılan ortaöğretim okulu öğretmenleri ($\bar{X}=3,45$) **katılıyorum** olarak görüş bildirmişlerdir. Bu yanıt ortaöğretim okulu öğretmenlerinin proje yazışmalarını proje çalışmaları için bir engel olarak gördüklerini gösterdiği söylenebilir.

8.maddedeki “**Yabancı dil bilme gerekliliğini Comenius projesi çalışmalarım için bir engel olarak görürüm.**” ifadesine araştırmaya katılan ortaöğretim okulu öğretmenleri ($\bar{X}=3,51$) **katılıyorum** olarak görüş bildirmişlerdir. Ortaöğretim okulu öğretmenleri bu görüş ile yabancı dil bilmemelerini projeleri için bir engel olarak gördüklerini gösterebilir.

9.maddedeki **“Comenius programının amacının bilinmemesini proje çalışmalarına katılmasında bir engel olarak görürüm.”** ifadesine araştırmaya katılan ortaöğretim okulu öğretmenleri ($\bar{X}=3,45$) **katılıyorum** olarak görüş bildirmişlerdir. Bu görüş ortaöğretim okulu öğretmenlerinin projeleri için Comenius programının amacının bilinmemesini engel olarak gösterdikleri söylenebilir.

10.maddedeki **“Comenius proje kriterlerini bilmememi proje çalışmalarımda bir engel olarak görürüm.”** ifadesine araştırmaya katılan ortaöğretim okulu öğretmenleri ($\bar{X}=3,49$) **katılıyorum** olarak görüş bildirmişlerdir. Buna göre ortaöğretim okulu öğretmenleri projelerinin Comenius ölçütlerine uygun olup olmadığını bilmedikleri için bir proje çalışmasına girmediklerini belirttikleri söylenebilir.

11.maddedeki **“İnternet bağlantısına sahip olmamın Comenius projesi çalışmalarımda destekleyici olduğuna inanırım.”** ifadesine araştırmaya katılan ortaöğretim okulu öğretmenleri ($\bar{X}=3,74$) **katılıyorum** olarak görüş bildirmişlerdir. Bu görüş ortaöğretim okulu öğretmenlerinin kendilerine ait internet bağlantılarının olmasının proje çalışmalarına katılmalarını destekleyeceğini göstermesi bakımından önemlidir.

12, 13 ve 14. maddelerde yer alan mesleki gelişimleri ile ilgili ifadelere araştırmaya katılan ortaöğretim okulu öğretmenleri ($\bar{X}=4,23$; $\bar{X}=4,27$; $\bar{X}=4,27$) **kesinlikle katılıyorum** olarak yanıt vermişlerdir. Buna göre ortaöğretim okulu öğretmenleri bir proje çalışmasına katılmaları halinde eğitim deneyimlerini arttıracıklarına ve eğitimde yenilikçi yaklaşımları öğrenebileceklerine inandıkları söylenebilir. Bununla beraber ortaöğretim okulu öğretmenleri bir proje çalışmasına girmeleri halinde eğitim öğretim kalitelerini arttıracakları söylenebilir.

15, 16, 17, 18 ve 19. maddelerde yer alan kişisel gelişimleri ile ilgili ifadelere araştırmaya katılan ortaöğretim okulu öğretmenleri 15, 16 ve 19. maddelerde ($\bar{X}=4,20$; $\bar{X}=4,20$; $\bar{X}=4,25$) **kesinlikle katılıyorum**, 17 ve 18. maddelerde ise ($\bar{X}=4,11$; $\bar{X}=4,18$) **katılıyorum** olarak yanıt vermişlerdir. Bu yanıtlar ortaöğretim

okulu öğretmenlerinin Comenius projeleri gerçekleştirmeleri halinde iletişim ve sunum, problem çözme ve üretken olma becerilerinin artacağını düşünmeleri bakımından önemlidir. Bununla beraber yaratıcılık, takım çalışması becerilerinin de gelişeceğini düşündükleri söylenebilir

20, 21 ve 22. maddelerde yer alan eğitimin kültürler arası etkileşimini geliştirme ile ilgili ifadelerle araştırmaya katılan ortaöğretim okulu öğretmenleri ($\bar{X}=4,22$; $\bar{X}=4,28$; $\bar{X}=4,27$) **kesinlikle katılıyorum** olarak yanıt vermişlerdir. Yanıtlara göre ortaöğretim okulu öğretmenleri, Avrupa birliği ülkeleri ile eğitsel paylaşımı geliştirebilecekleri, eğitim ile ilgili fikirlerini ortaklarla paylaşabilecekleri ve eğitimin kültürler arası gelişimine katkı sağlayabilecekleri söylenebilir.

23 ve 24. maddelerde yer alan eğitim sistemine katkıda bulunma ile ilgili ifadelerle araştırmaya katılan ortaöğretim okulu sınıf öğretmenleri ($\bar{X}=4,29$; $\bar{X}=4,29$) **kesinlikle katılıyorum** olarak yanıt vermişlerdir. Buna göre ortaöğretim okulu öğretmenleri, Comenius projesi hazırlayarak eğitim alanında başarılı uygulamaları yaygınlaştıracaklarına ve eğitimcilerin ortak hedeflere yönelik işbirliği yapmalarını sağlayabileceklerine inandıkları söylenebilir

5- Comenius Projeleri'nden Faydalanma Konusunda İlköğretim Yöneticileri İle İlköğretim Sınıf Öğretmenlerinin Görüşlerinin Karşılaştırılması

Araştırmanın beşinci alt problemde “Comenius Projeleri'nden Faydalanma Konusunda İlköğretim Yöneticileri İle İlköğretim Sınıf Öğretmenlerinin görüşleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?” sorusu sorulmuştur. Bu doğrultuda araştırmaya katılan ilköğretim okul yöneticileri ve sınıf öğretmenlerinin görüşleri arasında anlamlı bir fark olup olmadığının incelenmesi için t-testi yapılmıştır. Tablo-11'de sınıf öğretmeni ve yönetici görüşlerine ilişkin aritmetik ortalama, standart sapma ve t-testi sonuçları bulunmaktadır. İlköğretim okulu yöneticileri ve sınıf öğretmenlerinin görüşleri arasında toplam 9 maddede $\alpha=0.05$ düzeyinde anlamlı farklar olduğu görülmüştür.

Tablo 11 İlköğretim Okulu Yöneticileri Ve İlköğretim Sınıf Öğretmenlerinin Görüşlerinin Karşılaştırılması

Madde	N	X	S	sd	T	P	
M1	İlköğretim Okulu Yöneticisi	90	4,37	0,841	547	5,249	0,000
	Sınıf Öğretmeni	459	3,78	0,984			
M2	İlköğretim Okulu Yöneticisi	90	3,77	0,887	547	4,290	0,000
	Sınıf Öğretmeni	459	3,27	1,030			
M3	İlköğretim Okulu Yöneticisi	90	2,93	1,130	547	1,867	0,062
	Sınıf Öğretmeni	459	2,68	1,188			
M4	İlköğretim Okulu Yöneticisi	90	3,47	1,062	547	6,283	0,000
	Sınıf Öğretmeni	459	2,63	1,166			
M5	İlköğretim Okulu Yöneticisi	90	3,63	1,086	547	5,501	0,000
	Sınıf Öğretmeni	459	2,90	1,166			
M6	İlköğretim Okulu Yöneticisi	90	3,00	1,245	547	-0,589	0,556
	Sınıf Öğretmeni	459	3,08	1,136			
M7	İlköğretim Okulu Yöneticisi	90	3,13	1,238	547	-1,043	0,298
	Sınıf Öğretmeni	459	3,25	0,961			
M8	İlköğretim Okulu Yöneticisi	90	3,42	1,245	547	0,029	0,977
	Sınıf Öğretmeni	459	3,42	1,154			
M9	İlköğretim Okulu Yöneticisi	90	3,60	1,243	547	0,586	0,558
	Sınıf Öğretmeni	459	3,52	1,122			
M10	İlköğretim Okulu Yöneticisi	90	3,73	1,068	547	1,466	0,143
	Sınıf Öğretmeni	459	3,56	1,048			
M11	İlköğretim Okulu Yöneticisi	90	4,07	0,897	547	2,433	0,015
	Sınıf Öğretmeni	459	3,80	0,944			
M12	İlköğretim Okulu Yöneticisi	90	4,10	0,875	547	1,141	0,255
	Sınıf Öğretmeni	459	3,99	0,797			
M13	İlköğretim Okulu Yöneticisi	90	4,03	1,054	547	0,536	0,592
	Sınıf Öğretmeni	459	3,98	0,813			
M14	İlköğretim Okulu Yöneticisi	90	4,17	0,864	547	2,699	0,007
	Sınıf Öğretmeni	459	3,89	0,898			
M15	İlköğretim Okulu Yöneticisi	90	4,10	0,949	547	1,821	0,069
	Sınıf Öğretmeni	459	3,92	0,830			
M16	İlköğretim Okulu Yöneticisi	90	3,97	0,917	547	0,992	0,322
	Sınıf Öğretmeni	459	3,87	0,839			
M17	İlköğretim Okulu Yöneticisi	90	4,10	0,794	547	3,258	0,001
	Sınıf Öğretmeni	459	3,77	0,890			
M18	İlköğretim Okulu Yöneticisi	90	4,03	0,880	547	2,554	0,011
	Sınıf Öğretmeni	459	3,78	0,866			
M19	İlköğretim Okulu Yöneticisi	90	4,03	0,756	547	2,672	0,008
	Sınıf Öğretmeni	459	3,77	0,868			
M20	İlköğretim Okulu Yöneticisi	90	3,80	0,985	547	1,267	0,206
	Sınıf Öğretmeni	459	3,66	0,952			
M21	İlköğretim Okulu Yöneticisi	90	3,90	0,949	547	1,097	0,273
	Sınıf Öğretmeni	459	3,78	0,908			
M22	İlköğretim Okulu Yöneticisi	90	3,97	0,988	547	0,739	0,460
	Sınıf Öğretmeni	459	3,89	0,898			
M23	İlköğretim Okulu Yöneticisi	90	3,80	1,051	547	0,089	0,929
	Sınıf Öğretmeni	459	3,79	0,854			
M24	İlköğretim Okulu Yöneticisi	90	3,93	0,934	547	1,014	0,311
	Sınıf Öğretmeni	459	3,84	0,805			

(p<0.05)

1.maddedeki öğretmenlerin proje çalışmalarında bulunmaları halinde yönetim tarafından desteklenmesi konusunda sınıf öğretmeni ve ilköğretim yöneticilerinin görüşleri arasında anlamlı fark olduğu belirlenmiştir(sd:547; t:5,249; p=,000; p<0,05). Grupların aritmetik ortalamalarına bakıldığında ilköğretim okul yöneticileri ($\bar{X}=4,37$) **kesinlikle katılıyorum** ve sınıf öğretmenleri ($\bar{X}=3,78$) **katılıyorum** şeklinde yanıt vermişlerdir. Bu ifade ile ilköğretim okul yöneticilerinin, öğretmenleri istekli bir şekilde destekleyeceklerini belirtmelerine rağmen sınıf öğretmenleri bu desteğin, yöneticilerin belirttiği kadar istekli olmamasına rağmen destekleyici olacaklarını düşündükleri söylenebilir. Standart sapmalara göre değerlendirildiğinde ise yönetici (S- .841) görüşlerinin sınıf öğretmenlerine (S-.984) göre daha fazla benzerlik gösterdiği görülmektedir.

2. maddede yer alan Comenius programı proje çalışmaları hakkında nerelerden bilgi alınacağını bilmesi hususunda sınıf öğretmeni ve ilköğretim okulu yöneticilerinin görüşleri arasında anlamlı fark olduğu belirlenmiştir (sd:547; t: 4,290; p=,000; p<0,05). Grupların aritmetik ortalamalarına bakıldığında ilköğretim okul yöneticileri ($\bar{X}=3,77$) **katılıyorum** ve sınıf öğretmenleri ($\bar{X}=3,27$) **kararsızım** şeklinde yanıtlamışlardır. Bu sonuca göre sınıf öğretmenlerinin Comenius programı proje çalışmaları hakkında bilgi alma konusunda ilköğretim yöneticilerine göre daha az bilgi sahibi oldukları söylenebilir. Standart sapmalara göre değerlendirildiğinde ise yöneticiler (S- .887) sınıf öğretmenlerine (S-1.030) göre daha homojen görüş bildirmişlerdir.

4. maddede yer alan Comenius programına ait ulusal ajans broşürleri ve dergilerinin okula ulaşması hususunda sınıf öğretmeni ve ilköğretim okulu yöneticilerinin görüşleri arasında anlamlı fark olduğu belirlenmiştir (sd:547; t: 6,283; p=,000; p<0,05). Grupların aritmetik ortalamalarına bakıldığında ilköğretim okul yöneticileri ($\bar{X}=3,47$) **katılıyorum** ve sınıf öğretmenleri ($\bar{X}=2,63$) **kararsızım** şeklinde yanıtlamışlardır. İlköğretim okulu yöneticilerinin idari görevlerinden dolayı okula gelen dergi ve broşürlerin içeriği hakkında bilgi sahibi olmak zorunda olmaları, dergi ve broşürlerin ulusal ajansa ait Comenius programı ile ilgili olup olmadığı konusunda bilgi sahibi olmalarına neden olabilir. Fakat böyle bir yükümlülüğü olmayan ilköğretim sınıf öğretmenlerinin, bu konuda fikirlerinin olmaması, okula gelen dergi ve

broşürleri takip etmediklerine bağlanabilir. Bu ifadeye göre okuldaki dergi ve broşürlerin Standart sapmalara göre değerlendirildiğinde ise yöneticiler (S- 1.062) sınıf öğretmenlerine (S-1.166) göre daha homojen görüş bildirmişlerdir.

5. maddede yer alan ulusal ajansın düzenlediği proje hazırlama seminerlerinin okulda duyurulması hususunda sınıf öğretmeni ve ilköğretim okulu yöneticilerinin görüşleri arasında anlamlı fark olduğu belirlenmiştir (sd:547; t: 5,501; p=,000; p<0,05). Grupların aritmetik ortalamalarına bakıldığında ilköğretim okul yöneticileri (\bar{X} =3,63) **katılıyorum** ve sınıf öğretmenleri (\bar{X} = 2,90) **kararsızım** şeklinde yanıtlamışlardır. Bu ifadeye göre ilköğretim okulu yöneticileri söz konusu duyuruyu yaptıklarını düşünmelerine rağmen sınıf öğretmenleri bu duyurunun yapılmasını, ilgisiz kalmaları ya da takip etmediklerinden kaynaklanan bir fikirsizliğe sahip olabilirler. Standart sapmalara göre değerlendirildiğinde ise yöneticiler (S- 1.086) sınıf öğretmenlerine (S- 1.166) göre daha homojen görüş bildirmişlerdir.

11. maddede yer alan internet bağlantısına sahip olmamanın Comenius projesi çalışmalarında destekleyici olduğu hususunda sınıf öğretmeni ve ilköğretim okulu yöneticilerinin görüşleri arasında anlamlı fark olduğu belirlenmiştir (sd:547; t: 2,433 p=,015; p<0,05). Grupların aritmetik ortalamalarına bakıldığında ilköğretim okul yöneticileri (\bar{X} =4,07) **katılıyorum** ve sınıf öğretmenleri (\bar{X} = 3,80) **katılıyorum** şeklinde yanıtlamışlardır. Bu ifadeye göre ilköğretim okulu sınıf öğretmenleri ile ilköğretim okulu yöneticilerinin birbirine yakın görüşlere sahip oldukları söylenebilir. Standart sapmalara göre değerlendirildiğinde ise yöneticiler (S- 0.897) sınıf öğretmenlerine (S-0.944) göre daha homojen görüş bildirmişlerdir.

14. maddede yer alan Comenius projesi hazırlanması halinde iletişim ve sunum becerilerinin artacağı hususunda sınıf öğretmeni ve ilköğretim okulu yöneticilerinin görüşleri arasında anlamlı fark olduğu belirlenmiştir (sd:547; t: 2,699; p=,007; p<0,05). Grupların aritmetik ortalamalarına bakıldığında ilköğretim okul yöneticileri (\bar{X} =4,17) **katılıyorum** ve sınıf öğretmenleri (\bar{X} = 3,89) **katılıyorum** şeklinde yanıtlamışlardır. Bu ifadeye göre ilköğretim okulu sınıf öğretmenleri ile ilköğretim okulu yöneticilerinin görüşlerinin benzerlik taşıdığı söylenebilir. Standart sapmalara göre

değerlendirildiğinde ise yöneticiler (S- 0.864) sınıf öğretmenlerine (S-0.898) göre daha homojen görüş bildirmişlerdir.

17. maddede yer alan Comenius projesi hazırlanması halinde yaratıcılık becerilerinin artacağı hususunda sınıf öğretmeni ve ilköğretim okulu yöneticilerinin görüşleri arasında anlamlı fark olduğu belirlenmiştir (sd:547; t: 3,258; p=,001; p<0,05). Grupların aritmetik ortalamalarına bakıldığında ilköğretim okul yöneticileri ($\bar{X}=4,10$) **katılıyorum** ve sınıf öğretmenleri ($\bar{X}=3,77$) **katılıyorum** şeklinde yanıtlamışlardır. Bu ifadeye göre ilköğretim okulu sınıf öğretmenleri ile ilköğretim okulu yöneticilerinin birbirine yakın görüşlere sahip oldukları söylenebilir. Standart sapmalara göre değerlendirildiğinde ise yöneticiler (S- 0.794) sınıf öğretmenlerine (S-0.890) göre daha homojen görüş bildirmişlerdir.

18. maddede yer alan Comenius projesi hazırlanması halinde takım çalışması becerilerinin artacağı hususunda sınıf öğretmeni ve ilköğretim okulu yöneticilerinin görüşleri arasında anlamlı fark olduğu belirlenmiştir (sd:547; t: 2,554; p=,011; p<0,05). Grupların aritmetik ortalamalarına bakıldığında ilköğretim okul yöneticileri ($\bar{X}=4,03$) **katılıyorum** ve sınıf öğretmenleri ($\bar{X}=3,78$) **katılıyorum** şeklinde yanıtlamışlardır. Bu ifadeye göre ilköğretim okulu sınıf öğretmenleri ile ilköğretim okulu yöneticilerinin görüşlerinin benzerlik taşıdığı söylenebilir. Standart sapmalara göre değerlendirildiğinde ise sınıf öğretmenleri (S-0.866) yöneticilere (S- 0.880) göre daha homojen görüş bildirmişlerdir.

19. maddede yer alan Comenius projesi hazırlanması halinde daha da üretken olunacağı hususunda sınıf öğretmeni ve ilköğretim okulu yöneticilerinin görüşleri arasında anlamlı fark olduğu belirlenmiştir (sd:547; t: 2,672; p=,008; p<0,05). Grupların aritmetik ortalamalarına bakıldığında ilköğretim okul yöneticileri ($\bar{X}=4,03$) **katılıyorum** ve sınıf öğretmenleri ($\bar{X}=3,77$) **katılıyorum** şeklinde yanıtlamışlardır. Bu ifadeye göre ilköğretim okulu sınıf öğretmenleri ile ilköğretim okulu yöneticilerinin birbirine yakın görüşlere sahip oldukları söylenebilir. Standart sapmalara göre değerlendirildiğinde ise yöneticiler (S- 0.756) sınıf öğretmenlerine (S-0.868) göre daha homojen görüş bildirmişlerdir.

6) Comenius Projeleri'nden Faydalanma Konusunda İlköğretim Okulu Yöneticileri Ve İlköğretim Branş Öğretmenlerinin Görüşlerinin Karşılaştırılması

Araştırmanın altıncı alt probleminde “Comenius Projeleri'nden Faydalanma Konusunda İlköğretim Yöneticileri İle İlköğretim Branş Öğretmenlerinin görüşleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?” sorusu sorulmuştur. Bu doğrultuda araştırmaya katılan ilköğretim okul yöneticileri ve ilköğretim okullarında görev yapmakta olan branş öğretmenlerinin görüşleri arasında anlamlı bir fark olup olmadığının incelenmesi için t-testi yapılmıştır. Tablo-12’da sınıf öğretmeni ve yönetici görüşlerine ilişkin aritmetik ortalama, standart sapma ve t-testi sonuçları bulunmaktadır. İlköğretim okulu yöneticileri ve sınıf öğretmenlerinin görüşleri arasında toplam 6 maddede $\alpha=0.05$ düzeyinde anlamlı fark olduğu görülmüştür.

Tablo 12. İlköğretim Okulu Yöneticileri Ve İlköğretim Branş Öğretmenlerinin Görüşlerinin Karşılaştırılması

Madde	N	X	S	sd	T	P	
M1	İlköğretim Okulu Yöneticisi	90	4,37	0,841	697	4,162	0,000
	İlköğretim Branş Öğretmeni	609	3,94	0,927			
M2	İlköğretim Okulu Yöneticisi	90	3,77	0,887	697	2,200	0,028
	İlköğretim Branş Öğretmeni	609	3,53	0,975			
M3	İlköğretim Okulu Yöneticisi	90	2,93	1,130	697	-0,431	0,666
	İlköğretim Branş Öğretmeni	609	2,99	1,171			
M4	İlköğretim Okulu Yöneticisi	90	3,47	1,062	697	4,221	0,000
	İlköğretim Branş Öğretmeni	609	2,92	1,156			
M5	İlköğretim Okulu Yöneticisi	90	3,63	1,086	697	4,383	0,000
	İlköğretim Branş Öğretmeni	609	3,07	1,137			
M6	İlköğretim Okulu Yöneticisi	90	3,00	1,245	697	-0,984	0,325
	İlköğretim Branş Öğretmeni	609	3,13	1,138			
M7	İlköğretim Okulu Yöneticisi	90	3,13	1,238	697	-1,018	0,309
	İlköğretim Branş Öğretmeni	609	3,26	1,091			
M8	İlköğretim Okulu Yöneticisi	90	3,42	1,245	697	-1,681	0,093
	İlköğretim Branş Öğretmeni	609	3,64	1,104			
M9	İlköğretim Okulu Yöneticisi	90	3,60	1,243	697	-0,980	0,328
	İlköğretim Branş Öğretmeni	609	3,72	1,103			
M10	İlköğretim Okulu Yöneticisi	90	3,73	1,068	697	-1,032	0,302
	İlköğretim Branş Öğretmeni	609	3,85	0,964			
M11	İlköğretim Okulu Yöneticisi	90	4,07	0,897	697	0,393	0,695
	İlköğretim Branş Öğretmeni	609	4,02	0,955			
M12	İlköğretim Okulu Yöneticisi	90	4,10	0,875	697	-0,631	0,528
	İlköğretim Branş Öğretmeni	609	4,15	0,717			
M13	İlköğretim Okulu Yöneticisi	90	4,03	1,054	697	-1,052	0,293
	İlköğretim Branş Öğretmeni	609	4,13	0,752			
M14	İlköğretim Okulu Yöneticisi	90	4,17	0,864	697	2,063	0,040
	İlköğretim Branş Öğretmeni	609	3,96	0,888			
M15	İlköğretim Okulu Yöneticisi	90	4,10	0,949	697	0,993	0,321
	İlköğretim Branş Öğretmeni	609	4,00	0,883			
M16	İlköğretim Okulu Yöneticisi	90	3,97	0,917	697	1,249	0,212
	İlköğretim Branş Öğretmeni	609	3,83	0,996			

M17	İlköğretim Okulu Yöneticisi	90	4,10	0,794	697	2,212	0,027
	İlköğretim Branş Öğretmeni	609	3,86	0,996			
M18	İlköğretim Okulu Yöneticisi	90	4,03	0,880	697	0,778	0,437
	İlköğretim Branş Öğretmeni	609	3,96	0,885			
M19	İlköğretim Okulu Yöneticisi	90	4,03	0,756	697	1,771	0,077
	İlköğretim Branş Öğretmeni	609	3,84	0,981			
M20	İlköğretim Okulu Yöneticisi	90	3,80	0,985	697	-0,691	0,490
	İlköğretim Branş Öğretmeni	609	3,87	0,912			
M21	İlköğretim Okulu Yöneticisi	90	3,90	0,949	697	0,182	0,855
	İlköğretim Branş Öğretmeni	609	3,88	0,875			
M22	İlköğretim Okulu Yöneticisi	90	3,97	0,988	697	0,208	0,835
	İlköğretim Branş Öğretmeni	609	3,95	0,873			
M23	İlköğretim Okulu Yöneticisi	90	3,80	1,051	697	-1,311	0,190
	İlköğretim Branş Öğretmeni	609	3,93	0,819			
M24	İlköğretim Okulu Yöneticisi	90	3,93	0,934	697	0,122	0,903
	İlköğretim Branş Öğretmeni	609	3,92	0,874			

(p<0.05)

İlköğretim okulunda görevli yöneticiler ve branş öğretmenlerinin görüşleri arasında 1. maddedeki yapılan proje çalışmalarına okul yönetiminin destek vermesiyle ilgili ifadeye ilişkin olarak anlamlı fark belirlenmiştir (sd:697; t: 4,162; p=,000; p<0,05). Aritmetik ortalamalar incelendiğinde ilköğretim okul yöneticileri ($\bar{X}=4,37$) **kesinlikle katılıyorum** ve branş öğretmenleri ($\bar{X}=3,94$) **katılıyorum** şeklinde yanıtlamışlardır. Bu ifadeye göre ilköğretim yöneticileri, öğretmenleri ilköğretim branş öğretmenlerinin düşündüğünden daha istekli bir şekilde destekleyecekleri söylenebilir. Standart sapmalara göre değerlendirildiğinde ise yöneticiler (S- .841) branş öğretmenlerine (S- .927) göre daha benzer görüş bildirmişlerdir.

İlköğretim okulunda görevli yöneticiler ve branş öğretmenlerinin görüşleri arasında 2. maddedeki proje çalışmaları hakkında nerelerden bilgi alınabileceğinin bilinmesi ile ilgili ifadeye ilişkin olarak anlamlı fark belirlenmiştir (sd:697; t: 2,200; p=,028; p<0,05). Aritmetik ortalamalar incelendiğinde ilköğretim okul yöneticileri ($\bar{X}=3,77$) **katılıyorum** ve branş öğretmenleri ($\bar{X}=3,53$) **katılıyorum** şeklinde yanıtlamışlardır. Bu ifadeye göre ilköğretim okulu branş öğretmenleri ile ilköğretim okulu yöneticilerinin birbirine yakın görüşlere sahip oldukları söylenebilir. Standart sapmalara göre değerlendirildiğinde ise yöneticiler (S- .887) branş öğretmenlerine (S- .975) göre daha benzer görüş bildirmişlerdir.

İlköğretim okulunda görevli yöneticiler ve branş öğretmenlerinin görüşleri arasında 4. maddedeki Comenius programına ait ulusal ajans broşürleri ve dergilerinin

okula ulaşmasının sağlanması ile ilgili ifadeye ilişkin olarak anlamlı fark belirlenmiştir (sd:697; t: 4,221; p=,000; p<0,05). Aritmetik ortalamalar incelendiğinde ilköğretim okul yöneticileri ($\bar{X}=3,47$) **katılıyorum** ve branş öğretmenleri ($\bar{X}=2,92$) **kararsızım** şeklinde yanıtlamışlardır. Bu ifadeye göre ilköğretim branş öğretmenlerinin okula gelen dergi ve broşürlere ilgisiz kalırken yöneticilerin bu dergi ve broşürleri incelemelerinden dolayı bu maddeye olumlu görüş bildirdikleri söylenebilir. Standart sapmalara göre değerlendirildiğinde ise yöneticiler (S- 1.062) branş öğretmenlerine (S-1.156) göre daha benzer görüş bildirmişlerdir.

İlköğretim okulunda görevli yöneticiler ve branş öğretmenlerinin görüşleri arasında 5. maddedeki Ulusal ajansın düzenlediği proje hazırlama seminerlerinin okulda duyurulması ile ilgili ifadeye ilişkin olarak anlamlı fark belirlenmiştir (sd:697; t: 4,383; p=,000; p<0,05). Aritmetik ortalamalar incelendiğinde ilköğretim okul yöneticileri ($\bar{X}=3,63$) **katılıyorum** ve branş öğretmenleri ($\bar{X}=3,07$) **kararsızım** şeklinde yanıtlamışlardır. Bu ifadeye göre ilköğretim okulu yöneticileri söz konusu duyuruyu yaptıklarını düşünmelerine rağmen ilköğretim branş öğretmenleri bu duyurunun yapılmasını, ilgisiz kalmaları ya da takip etmediklerinden kaynaklanan bir fikirsizliğe sahip olabilirler. Standart sapmalara göre değerlendirildiğinde ise yöneticiler (S- 1.086) branş öğretmenlerine (S-1.137) göre daha benzer görüş bildirmişlerdir.

İlköğretim okulunda görevli yöneticiler ve branş öğretmenlerinin görüşleri arasında 14. maddedeki Comenius projesi hazırlanması halinde mesleki kalitelerinin artacağı ile ilgili ifadeye ilişkin olarak anlamlı fark belirlenmiştir(sd:697; t: 2,063; p=,040; p<0,05). Aritmetik ortalamalar incelendiğinde ilköğretim okul yöneticileri ($\bar{X}=4,17$) **katılıyorum** ve ilköğretim okulu branş öğretmenleri ($\bar{X}=3,96$) **katılıyorum** şeklinde yanıtlamışlardır. Bu ifadeye göre ilköğretim okulu branş öğretmenleri ile ilköğretim okulu yöneticilerinin birbirine yakın görüşlere sahip oldukları söylenebilir. Standart sapmalara göre değerlendirildiğinde ise yöneticiler (S- .864) branş öğretmenlerine (S- .888) göre daha benzer görüş bildirmişlerdir.

İlköğretim okulunda görevli yöneticiler ve branş öğretmenlerinin görüşleri arasında 17. maddedeki Comenius projesi hazırlanması halinde yaratıcılık becerilerinin artacağı ile ilgili ifadeye ilişkin olarak anlamlı fark belirlenmiştir(sd:697; t: 2,212;

$p=,027$; $p<0,05$). Aritmetik ortalamalar incelendiğinde ilköğretim okul yöneticileri ($\bar{X}=4,10$) **katılıyorum** ve ilköğretim okulu branş öğretmenleri ($\bar{X}=3,86$) **katılıyorum** şeklinde yanıtlamışlardır. Bu ifadeye göre ilköğretim okulu branş öğretmenleri ile ilköğretim okulu yöneticilerinin birbirine yakın görüşlere sahip oldukları söylenebilir. Standart sapmalara göre değerlendirildiğinde ise yöneticiler (S- .864) branş öğretmenlerine (S- .888) göre daha benzer görüş bildirmişlerdir.

7) Comenius Projeleri'nden Faydalanma Konusunda Ortaöğretim Okulu Yöneticileri İle Ortaöğretim Okulu Öğretmenlerinin Görüşlerinin Karşılaştırılması

Araştırmanın yedinci alt probleminde “Comenius Projeleri'nden Faydalanma Konusunda Ortaöğretim Okulu Yöneticileri İle Ortaöğretim Okulu Öğretmenlerinin görüşleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?” sorusu sorulmuştur. Bu doğrultuda araştırmaya katılan ortaöğretim okulu yöneticileri ve öğretmenlerinin görüşleri arasında anlamlı bir fark olup olmadığının anlaşılabilmesi için t-testi yapılmıştır. Tablo –13’de bununla ilgili aritmetik ortalama, standart sapma ve t-testi sonuçları bulunmaktadır. Ortaöğretim okulu yöneticileri ve öğretmenlerinin görüşleri arasında toplam 8 maddede $\alpha=0.05$ düzeyinde anlamlı fark vardır.

Tablo 13. Ortaöğretim Okulu Yöneticileri İle Ortaöğretim Okulu Öğretmenlerinin Görüşlerinin Karşılaştırılması

Madde	N	X	S	sd	T	P	
M1	Ortaöğretim Okulu Yöneticisi	88	4,50	1,039	1026	3,777	0,000
	Ortaöğretim Okulu Öğretmeni	940	3,99	1,233			
M2	Ortaöğretim Okulu Yöneticisi	88	4,18	1,034	1026	2,738	0,006
	Ortaöğretim Okulu Öğretmeni	940	3,79	1,314			
M3	Ortaöğretim Okulu Yöneticisi	88	3,91	1,131	1026	4,072	0,000
	Ortaöğretim Okulu Öğretmeni	940	3,24	1,496			
M4	Ortaöğretim Okulu Yöneticisi	88	4,00	1,213	1026	5,236	0,000
	Ortaöğretim Okulu Öğretmeni	940	3,20	1,392			
M5	Ortaöğretim Okulu Yöneticisi	88	3,91	1,210	1026	4,184	0,000
	Ortaöğretim Okulu Öğretmeni	940	3,29	1,329			
M6	Ortaöğretim Okulu Yöneticisi	88	2,77	1,354	1026	-4,228	0,000
	Ortaöğretim Okulu Öğretmeni	940	3,40	1,339			
M7	Ortaöğretim Okulu Yöneticisi	88	2,73	1,101	1026	-4,937	0,000
	Ortaöğretim Okulu Öğretmeni	940	3,45	1,325			
M8	Ortaöğretim Okulu Yöneticisi	88	3,45	1,312	1026	-0,397	0,691
	Ortaöğretim Okulu Öğretmeni	940	3,51	1,367			
M9	Ortaöğretim Okulu Yöneticisi	88	3,45	1,312	1026	0,017	0,987
	Ortaöğretim Okulu Öğretmeni	940	3,45	1,283			

M10	Ortaöğretim Okulu Yöneticisi	88	3,50	1,124	1026	0,106	0,916
	Ortaöğretim Okulu Öğretmeni	940	3,49	1,277			
M11	Ortaöğretim Okulu Yöneticisi	88	3,91	1,090	1026	1,180	0,238
	Ortaöğretim Okulu Öğretmeni	940	3,74	1,263			
M12	Ortaöğretim Okulu Yöneticisi	88	4,41	0,721	1026	1,749	0,081
	Ortaöğretim Okulu Öğretmeni	940	4,23	0,936			
M13	Ortaöğretim Okulu Yöneticisi	88	4,41	0,721	1026	1,480	0,139
	Ortaöğretim Okulu Öğretmeni	940	4,27	0,866			
M14	Ortaöğretim Okulu Yöneticisi	88	4,36	0,714	1026	1,916	0,056
	Ortaöğretim Okulu Öğretmeni	940	4,17	0,921			
M15	Ortaöğretim Okulu Yöneticisi	88	4,27	0,813	1026	0,704	0,481
	Ortaöğretim Okulu Öğretmeni	940	4,20	0,936			
M16	Ortaöğretim Okulu Yöneticisi	88	4,23	0,739	1026	0,328	0,743
	Ortaöğretim Okulu Öğretmeni	940	4,20	0,873			
M17	Ortaöğretim Okulu Yöneticisi	88	4,14	0,925	1026	0,272	0,786
	Ortaöğretim Okulu Öğretmeni	940	4,11	0,995			
M18	Ortaöğretim Okulu Yöneticisi	88	4,32	0,766	1026	1,440	0,150
	Ortaöğretim Okulu Öğretmeni	940	4,18	0,849			
M19	Ortaöğretim Okulu Yöneticisi	88	4,14	0,973	1026	-1,175	0,240
	Ortaöğretim Okulu Öğretmeni	940	4,25	0,830			
M20	Ortaöğretim Okulu Yöneticisi	88	4,23	0,739	1026	0,066	0,948
	Ortaöğretim Okulu Öğretmeni	940	4,22	0,827			
M21	Ortaöğretim Okulu Yöneticisi	88	4,18	0,653	1026	-1,089	0,276
	Ortaöğretim Okulu Öğretmeni	940	4,28	0,791			
M22	Ortaöğretim Okulu Yöneticisi	88	4,09	0,737	1026	-2,009	0,045
	Ortaöğretim Okulu Öğretmeni	940	4,27	0,817			
M23	Ortaöğretim Okulu Yöneticisi	88	4,23	0,739	1026	-0,653	0,514
	Ortaöğretim Okulu Öğretmeni	940	4,29	0,799			
M24	Ortaöğretim Okulu Yöneticisi	88	4,27	0,690	1026	-0,191	0,849
	Ortaöğretim Okulu Öğretmeni	940	4,29	0,790			

(p<0.05)

Ortaöğretim okul yöneticileri ve ortaöğretim okulunda görev yapmakta olan öğretmenlerin görüşleri arasında 1. maddede yer alan yapılan proje çalışmalarına okul yönetiminin destek vermesiyle ilgili ifadeye yönelik olarak anlamlı fark belirlenmiştir. (sd:1026; t: 3,777; p=,000; p<0,05). Aritmetik ortalamalar incelendiğinde ortaöğretim okul yöneticileri (\bar{X} =4,50) **kesinlikle katılıyorum** ve ortaöğretim okul öğretmenleri (\bar{X} =3,99) **katılıyorum** olarak yanıt vermişlerdir. Bu ifadeye göre ortaöğretim yöneticileri, öğretmenlerini ortaöğretim okulu öğretmenlerinin düşündüğünden daha istekli bir şekilde destekleyecekleri söylenebilir. Standart sapmaları incelendiğinde yöneticiler (S- 1.039) öğretmenlere (S-1.233) göre daha homojen görüş bildirmişlerdir.

Ortaöğretim okul yöneticileri ve ortaöğretim okulunda görev yapmakta olan öğretmenlerin görüşleri arasında 2. maddede yer alan Comenius programı proje çalışmaları hakkında nerelerden bilgi alınabileceğinin bilinmesi ile ilgili ifadeye yönelik olarak anlamlı fark belirlenmiştir. (sd:1026; t: 2,738; p=,006; p<0,05). Aritmetik ortalamalar incelendiğinde ortaöğretim okul yöneticileri (\bar{X} =4,18) **katılıyorum** ve

ortaöğretim okul öğretmenleri ($\bar{X}=3,79$) **katılıyorum** olarak yanıt vermişlerdir. Bu ifadeye göre ortaöğretim okulu öğretmenleri ile ortaöğretim okulu yöneticilerinin birbirine yakın görüşlere sahip oldukları söylenebilir. Standart sapmaları incelendiğinde yöneticiler (S- 1.034) öğretmenlere (S-1.314) göre daha homojen görüş bildirmişlerdir.

Ortaöğretim okul yöneticileri ve ortaöğretim okulunda görev yapmakta olan öğretmenlerin görüşleri arasında 3. maddede yer alan Comenius programına nasıl proje hazırlanacağı hakkında okulda hizmet içi kurslar düzenlenmesiyle ilgili ifadeye yönelik olarak anlamlı fark belirlenmiştir. (sd:1026; t: 4,072; p=,000; p<0,05). Aritmetik ortalamalar incelendiğinde ortaöğretim okul yöneticileri ($\bar{X}=3,91$) **katılıyorum** ve ortaöğretim okul öğretmenleri ($\bar{X}=3,24$) **kararsızım** olarak yanıt vermişlerdir. Buna göre ortaöğretim okulu öğretmenlerinin, okullarında Comenius programına proje hazırlanması ile ilgili hizmetiçi kursların hazırlanıp hazırlanması konusuna kararsız kalmaları kursların içeriklerini bilmemelerine bağlanabilir. Standart sapmaları incelendiğinde yöneticiler (S- 1.131) öğretmenlere (S-1.496) göre daha homojen görüş bildirmişlerdir.

Ortaöğretim okul yöneticileri ve ortaöğretim okulunda görev yapmakta olan öğretmenlerin görüşleri arasında 4. maddede yer alan Comenius programına ait ulusal ajans broşürleri ve dergilerinin okula ulaştırılması ile ilgili ifadeye yönelik olarak anlamlı fark belirlenmiştir. (sd:1026; t: 5,236; p=,000; p<0,05). Aritmetik ortalamalar incelendiğinde ortaöğretim okul yöneticileri ($\bar{X}=4,00$) **katılıyorum** ve ortaöğretim okul öğretmenleri ($\bar{X}=3,20$) **kararsızım** olarak yanıt vermişlerdir. Bu ifadeye göre ortaöğretim okulu öğretmenlerinin okula gelen dergi ve broşürlere ilgisiz kalırken yöneticilerin bu dergi ve broşürleri incelemelerinden dolayı bu maddeye olumlu görüş bildirdikleri söylenebilir. Standart sapmaları incelendiğinde yöneticiler (S- 1.213) öğretmenlere (S-1.392) göre daha homojen görüş bildirmişlerdir.

Ortaöğretim okul yöneticileri ve ortaöğretim okulunda görev yapmakta olan öğretmenlerin görüşleri arasında 5. maddede yer alan ulusal ajansın düzenlediği proje hazırlama seminerlerinin okulda duyurulması ile ilgili ifadeye yönelik olarak anlamlı fark belirlenmiştir. (sd:1026; t: 4,184; p=,000; p<0,05). Aritmetik ortalamalar

incelendiğinde ortaöğretim okul yöneticileri ($\bar{X}=3,91$) **katılıyorum** ve ortaöğretim okul öğretmenleri ($\bar{X}=3,29$) **kararsızım** olarak yanıt vermişlerdir. Bu ifadeye göre ortaöğretim okulu yöneticileri söz konusu duyuruyu yaptıklarını düşünmelerine rağmen ortaöğretim okulu öğretmenleri bu duyurunun yapılmasını, ilgisiz kalmaları ya da takip etmediklerinden kaynaklanan bir fikirsizliğe sahip olabilirler. Standart sapmaları incelendiğinde yöneticiler (S- 1.210) öğretmenlere (S-1.329) göre daha homojen görüş bildirmişlerdir.

Ortaöğretim okul yöneticileri ve ortaöğretim okulunda görev yapmakta olan öğretmenlerin görüşleri arasında 6. maddede yer alan mesleki yükünün fazla olmasının Comenius projesi çalışmaları için bir engel olarak görmesi ile ilgili ifadeye yönelik olarak anlamlı fark belirlenmiştir. (sd:1026; t: -4,228; p=,000; p<0,05). Aritmetik ortalamalar incelendiğinde ortaöğretim okul yöneticileri ($\bar{X}=2,77$) **kararsızım** ve ortaöğretim okul öğretmenleri ($\bar{X}=3,40$) **katılıyorum** olarak yanıt vermişlerdir. Bu ifadeye göre ortaöğretim okulu yöneticileri Comenius projesi yürütülmesi için gereken zaman konusunda bilgi sahip olmadığı, ortaöğretim okulu öğretmenleri bu bilgiye sahip olmalarının yanında Comenius projeleri hazırlanmaları için ders yüklerinin fazlalığını da bir engel olarak gördükleri söylenebilir. Standart sapmaları incelendiğinde öğretmenler (S-1.339) yöneticilere (S- 1.354) göre daha homojen görüş bildirmişlerdir.

Ortaöğretim okul yöneticileri ve ortaöğretim okulunda görev yapmakta olan öğretmenlerin görüşleri arasında 7. maddede yer alan Proje hazırlanması sürecinde yazışmaların fazla olmasının Comenius projesi çalışmaları için bir engel olarak görülmesi ile ilgili ifadeye yönelik olarak anlamlı fark belirlenmiştir (sd:1026; t: -4,937; p=,000; p<0,05). Aritmetik ortalamalar incelendiğinde ortaöğretim okul yöneticileri ($\bar{X}=2,73$) **kararsızım** ve ortaöğretim okul öğretmenleri ($\bar{X}=3,45$) **katılıyorum** olarak yanıt vermişlerdir. Bu ifadeye göre ortaöğretim okulu yöneticilerinin Comenius projesi için gerekli yazışmalar hakkında ortaöğretim okulu öğretmenlerine göre daha fazla bilgiye sahip oldukları söylenebilir. Standart sapmaları incelendiğinde yöneticiler (S- 1.101) öğretmenlere (S-1.325) göre daha homojen görüş bildirmişlerdir.

Ortaöğretim okul yöneticileri ve ortaöğretim okulunda görev yapmakta olan öğretmenlerin görüşleri arasında 22. maddede yer alan bir proje hazırlanması halinde

eğitimin kültürler arası gelişimine katkı sağlanabileceği ile ilgili ifadeye yönelik olarak anlamlı fark belirlenmiştir. (sd:1026; t: -2,009; p=,045; p<0,05). Aritmetik ortalamalar incelendiğinde ortaöğretim okul yöneticileri ($\bar{X}=4,09$) **katılıyorum** ve ortaöğretim okul öğretmenleri ($\bar{X}=4,27$) **kesinlikle katılıyorum** olarak yanıt vermişlerdir. Ortaöğretim okulu yöneticileri ve ortaöğretim okulu öğretmenleri proje hazırlanması halinde eğitimin kültürler arası gelişimine katkı sağlanabileceği konusuna olumlu görüş bildirmelerine rağmen ortaöğretim okulu öğretmenlerinin daha destekleyici oldukları söylenebilir. Standart sapmaları incelendiğinde yöneticiler (S- .737) öğretmenlere (S-.817) göre daha homojen görüş bildirmişlerdir.

8) Comenius Projeleri'nden Faydalanma Konusunda İlköğretim Okulu Yöneticileri İle Ortaöğretim Okulu Yöneticilerin Görüşlerinin Karşılaştırılması

Araştırmanın sekizinci alt probleminde “Avrupa Birliği Eğitim Programlarından Comenius Programından Faydalanma Konusunda İlköğretim Okulu Yöneticileri İle Ortaöğretim Okulu Yöneticilerinin görüşleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?” sorusu sorulmuştur. Buna göre ortaöğretim ve ilköğretim okulu yöneticilerinin görüşleri arasında anlamlı bir fark olup olmadığını görebilmek açısından t-testi yapılmıştır. Bununla ilgili aritmetik ortalama, standart sapma ve t-testi sonuçları Tablo-14’de bulunmaktadır. Ortaöğretim ve ilköğretim okulu yöneticilerinin görüşleri arasında toplam 8 maddede $\alpha=0.05$ düzeyinde anlamlı fark vardır.

Tablo 14. İlköğretim Yöneticileri İle Ortaöğretim Okulu Yöneticilerinin Görüşlerinin Karşılaştırılması

Madde	N	X	S	sd	T	P	
M1	İlköğretim Okulu Yöneticisi	90	4,37	0,841	176	-0,942	0,348
	Ortaöğretim Okulu Yöneticisi	88	4,50	1,039			
M2	İlköğretim Okulu Yöneticisi	90	3,77	0,887	176	-2,876	0,005
	Ortaöğretim Okulu Yöneticisi	88	4,18	1,034			
M3	İlköğretim Okulu Yöneticisi	90	2,93	1,130	176	-5,758	0,000
	Ortaöğretim Okulu Yöneticisi	88	3,91	1,131			
M4	İlköğretim Okulu Yöneticisi	90	3,47	1,062	176	-3,123	0,002
	Ortaöğretim Okulu Yöneticisi	88	4,00	1,213			
M5	İlköğretim Okulu Yöneticisi	90	3,63	1,086	176	-1,602	0,111
	Ortaöğretim Okulu Yöneticisi	88	3,91	1,210			
M6	İlköğretim Okulu Yöneticisi	90	3,00	1,245	176	1,166	0,245
	Ortaöğretim Okulu Yöneticisi	88	2,77	1,354			
M7	İlköğretim Okulu Yöneticisi	90	3,13	1,238	176	2,311	0,022
	Ortaöğretim Okulu Yöneticisi	88	2,73	1,101			

M8	İlköğretim Okulu Yöneticisi	90	3,42	1,245	176	-0,169	0,866
	Ortaöğretim Okulu Yöneticisi	88	3,45	1,312			
M9	İlköğretim Okulu Yöneticisi	90	3,60	1,243	176	0,759	0,449
	Ortaöğretim Okulu Yöneticisi	88	3,45	1,312			
M10	İlköğretim Okulu Yöneticisi	90	3,73	1,068	176	1,419	0,158
	Ortaöğretim Okulu Yöneticisi	88	3,50	1,124			
M11	İlköğretim Okulu Yöneticisi	90	4,07	0,897	176	1,054	0,293
	Ortaöğretim Okulu Yöneticisi	88	3,91	1,090			
M12	İlköğretim Okulu Yöneticisi	90	4,10	0,875	176	-2,569	0,011
	Ortaöğretim Okulu Yöneticisi	88	4,41	0,721			
M13	İlköğretim Okulu Yöneticisi	90	4,03	1,054	176	-2,769	0,006
	Ortaöğretim Okulu Yöneticisi	88	4,41	0,721			
M14	İlköğretim Okulu Yöneticisi	90	4,17	0,864	176	-1,655	0,100
	Ortaöğretim Okulu Yöneticisi	88	4,36	0,714			
M15	İlköğretim Okulu Yöneticisi	90	4,10	0,949	176	-1,303	0,194
	Ortaöğretim Okulu Yöneticisi	88	4,27	0,813			
M16	İlköğretim Okulu Yöneticisi	90	3,97	0,917	176	-2,085	0,039
	Ortaöğretim Okulu Yöneticisi	88	4,23	0,739			
M17	İlköğretim Okulu Yöneticisi	90	4,10	0,794	176	-0,282	0,778
	Ortaöğretim Okulu Yöneticisi	88	4,14	0,925			
M18	İlköğretim Okulu Yöneticisi	90	4,03	0,880	176	-2,301	0,023
	Ortaöğretim Okulu Yöneticisi	88	4,32	0,766			
M19	İlköğretim Okulu Yöneticisi	90	4,03	0,756	176	-0,790	0,431
	Ortaöğretim Okulu Yöneticisi	88	4,14	0,973			
M20	İlköğretim Okulu Yöneticisi	90	3,80	0,985	176	-3,268	0,001
	Ortaöğretim Okulu Yöneticisi	88	4,23	0,739			
M21	İlköğretim Okulu Yöneticisi	90	3,90	0,949	176	-2,304	0,022
	Ortaöğretim Okulu Yöneticisi	88	4,18	0,653			
M22	İlköğretim Okulu Yöneticisi	90	3,97	0,988	176	-0,949	0,344
	Ortaöğretim Okulu Yöneticisi	88	4,09	0,737			
M23	İlköğretim Okulu Yöneticisi	90	3,80	1,051	176	-3,131	0,002
	Ortaöğretim Okulu Yöneticisi	88	4,23	0,739			
M24	İlköğretim Okulu Yöneticisi	90	3,93	0,934	176	-2,753	0,007
	Ortaöğretim Okulu Yöneticisi	88	4,27	0,690			

(p<0.05)

2. maddede yer alan proje çalışmaları hakkında nerelerden bilgi alınacağına ilişkin olarak ortaöğretim okul yöneticileri ve ilköğretim okulu yöneticilerinin görüşleri arasında anlamlı fark vardır (sd:176; t: -2.876; p=,005; p<0,05). Aritmetik ortalamalar incelendiğinde ilköğretim okulu yöneticileri ($\bar{X}=3,77$) **katılıyorum** ve ortaöğretim okul yöneticileri ($\bar{X}=4,18$) **katılıyorum** olarak yanıt vermişlerdir. Bu ifadeye göre ortaöğretim okulu yöneticileri ve ilköğretim okulu yöneticileri birbirine yakın görüşlere sahip oldukları söylenebilir. Standart sapmaları incelendiğinde ilköğretim okul yöneticileri (S- 0.887) ortaöğretim okulu yöneticilerine (S- 1.034) göre daha homojen görüş bildirmişlerdir.

3. maddede yer alan Comenius programına nasıl proje hazırlanacağı hakkında okulda hizmet içi kursların düzenlenmesine ilişkin olarak ortaöğretim okul yöneticileri ve ilköğretim okulu yöneticilerinin görüşleri arasında anlamlı fark vardır

(sd:176; t: -5,758; p=,000; p<0,05). Aritmetik ortalamalar incelendiğinde ilköğretim okulu yöneticileri ($\bar{X}=2,93$) **kararsızım** ve ortaöğretim okul yöneticileri ($\bar{X}=3,91$) **katılıyorum** olarak yanıt vermişlerdir. Ortaöğretim okulu yöneticileri, ilköğretim okulu yöneticilerine göre hizmetiçi kursların düzenlenmesinde yada kursun amacına hizmet etmesinde etkin bir görev üstlendikleri, ilköğretim okulu yöneticilerinin bu kursların içeriklerinin böyle bir konuya yönelik olduğu hususunda fikir beyan edemedikleri söylenebilir. Standart sapmaları incelendiğinde ilköğretim okulu yöneticileri (S- 1.130) ortaöğretim okul yöneticilerine (S- 1.131) göre daha homojen görüş bildirmişlerdir.

4. maddede yer alan Comenius programına ait ulusal ajans broşürleri ve dergilerinin okula ulaşmasının sağlanmasına ilişkin olarak ortaöğretim okul yöneticileri ve ilköğretim okulu yöneticilerinin görüşleri arasında olarak anlamlı fark vardır (sd:176; t: -3,123; p=,002; p<0,05). Aritmetik ortalamalar incelendiğinde ilköğretim okulu yöneticileri ($\bar{X}=3,47$) **katılıyorum** ve ortaöğretim okul yöneticileri ($\bar{X}=4,00$) **katılıyorum** olarak yanıt vermişlerdir. Bu ifadeye göre ortaöğretim okulu yöneticileri ve ilköğretim okulu yöneticileri birbirine yakın görüşlere sahip oldukları söylenebilir. Standart sapmaları incelendiğinde ilköğretim okulu yöneticileri (S- 1.062) ortaöğretim okul yöneticilerine (S- 1.213) göre daha homojen görüş bildirmişlerdir.

7. maddede yer alan proje hazırlanması sürecinde yazışmaların fazla olmasının Comenius projesi çalışmaları için bir engel olmasına ilişkin olarak ortaöğretim okul yöneticileri ve ilköğretim okulu yöneticilerinin görüşleri arasında olarak anlamlı fark vardır (sd:176; t: 2.311; p=,022; p<0,05). Aritmetik ortalamalar incelendiğinde ilköğretim okulu yöneticileri ($\bar{X}=3,13$) **kararsızım** ve ortaöğretim okul yöneticileri ($\bar{X}=2,73$) **kararsızım** olarak yanıt vermişlerdir. Bu ifadeye göre ortaöğretim okulu yöneticileri ve ilköğretim okulu yöneticileri birbirine yakın görüşlere sahip oldukları söylenebilir. Standart sapmaları incelendiğinde ortaöğretim okul yöneticileri (S- 1.101) ilköğretim okulu yöneticilerine (S- 1.238) göre daha homojen görüş bildirmişlerdir.

12. maddede yer alan proje hazırlanması halinde yönetim deneyiminin artacağına ilişkin olarak ortaöğretim okul yöneticileri ve ilköğretim okulu yöneticilerinin görüşleri arasında olarak anlamlı fark vardır (sd:176; t: -2,569; p=,011; p<0,05). Aritmetik ortalamalar incelendiğinde ilköğretim okulu yöneticileri ($\bar{X}=4,10$)

katılıyor ve ortaöğretim okul yöneticileri ($\bar{X}=4,41$) **kesinlikle katılıyor** olarak yanıt vermişlerdir. Ortaöğretim okulu yöneticileri, proje hazırlanması halinde yönetim deneyimlerinin artacağı konusuna ilköğretim okulu yöneticilerine göre daha ılımlı yaklaştıkları söylenebilir. Standart sapmaları incelendiğinde ortaöğretim okul yöneticileri (S- .721) ilköğretim okulu yöneticilerine (S- .875) göre daha homojen görüş bildirmişlerdir.

13. maddede yer alan proje hazırlanması halinde eğitimde yenilikçi yaklaşımların öğrenilebileceğine ilişkin olarak ortaöğretim okul yöneticileri ve ilköğretim okulu yöneticilerinin görüşleri arasında anlamlı fark vardır (sd:176; t:-2.769; p=,006; p<0,05). Aritmetik ortalamalar incelendiğinde ilköğretim okulu yöneticileri ($\bar{X}=4,03$) **katılıyor** ve ortaöğretim okul yöneticileri ($\bar{X}=4,41$) **kesinlikle katılıyor** olarak yanıt vermişlerdir Ortaöğretim okulu yöneticileri, proje hazırlanması halinde eğitimde yenilikçi yaklaşımların öğrenilebileceği ile ilgili olarak ilköğretim okulu yöneticilerine göre daha destekleyici oldukları söylenebilir. Standart sapmaları incelendiğinde ortaöğretim okul yöneticileri (S- .721) ilköğretim okulu yöneticilerine (S- 1.054) göre daha homojen görüş bildirmişlerdir.

16. maddede yer alan proje hazırlanması halinde problem çözme becerilerinin artacağına ilişkin olarak ortaöğretim okul yöneticileri ve ilköğretim okulu yöneticilerinin görüşleri arasında anlamlı fark vardır (sd:176; t: -2,085; p=,039; p<0,05). Aritmetik ortalamalar incelendiğinde ilköğretim okulu yöneticileri ($\bar{X}=3,97$) **katılıyor** ve ortaöğretim okul yöneticileri ($\bar{X}=4,23$) **kesinlikle katılıyor** olarak yanıt vermişlerdir. Ortaöğretim okulu yöneticileri, proje hazırlanması halinde problem çözme becerilerinin artacağına ilişkin olarak ilköğretim okulu yöneticilerine göre daha kararlı oldukları söylenebilir Standart sapmaları incelendiğinde ortaöğretim okul yöneticileri (S- .739) ilköğretim okulu yöneticilerine (S- .917) göre daha homojen görüş bildirmişlerdir.

18. maddede yer alan proje hazırlanması halinde takım çalışması becerilerinin artacağına ilişkin olarak ortaöğretim okul yöneticileri ve ilköğretim okulu yöneticilerinin görüşleri arasında anlamlı fark vardır (sd:176; t: -2,301; p=,023; p<0,05). Aritmetik ortalamalar incelendiğinde ilköğretim okulu yöneticileri ($\bar{X}=4,03$)

katılıyor ve ortaöğretim okul yöneticileri ($\bar{X}=4,32$) **kesinlikle katılıyor** olarak yanıt vermişlerdir. Ortaöğretim okulu yöneticileri, proje hazırlanması halinde takım çalışması becerilerinin artacağı ile ilgili olarak ilköğretim okulu yöneticilerine göre daha ılımlı yaklaşıtları söylenebilir. Standart sapmaları incelendiğinde ortaöğretim okul yöneticileri (S- .766) ilköğretim okulu yöneticilerine (S- .880) göre daha homojen görüş bildirmişlerdir.

20. maddede yer alan proje hazırlanması halinde Avrupa birliği ülkeleri ile eğitsel paylaşımın geliştirilebileceğine ilişkin olarak ortaöğretim okul yöneticileri ve ilköğretim okulu yöneticilerinin görüşleri arasında olarak anlamlı fark vardır (sd:176; t:-3,268; p=.001; p<0,05). Aritmetik ortalamalar incelendiğinde ilköğretim okulu yöneticileri ($\bar{X}=3,80$) **katılıyor** ve ortaöğretim okul yöneticileri ($\bar{X}=4,23$) **kesinlikle katılıyor** olarak yanıt vermişlerdir. Ortaöğretim okulu yöneticileri, proje hazırlanması halinde Avrupa birliği ülkeleri ile eğitsel paylaşımın geliştirilebileceği hususuna ilköğretim okulu yöneticilerine göre daha destekleyici yaklaşıtları söylenebilir. Standart sapmaları incelendiğinde ortaöğretim okul yöneticileri (S- .739) ilköğretim okulu yöneticilerine (S- .985) göre daha homojen görüş bildirmişlerdir.

21. maddede yer alan proje hazırlanması halinde eğitim ile ilgili fikirlerin ortaklarla paylaşılabilceğine ilişkin olarak ortaöğretim okul yöneticileri ve ilköğretim okulu yöneticilerinin görüşleri arasında olarak anlamlı fark vardır (sd:176; t:-2,304; p=.022; p<0,05). Aritmetik ortalamalar incelendiğinde ilköğretim okulu yöneticileri ($\bar{X}=3,90$) **katılıyor** ve ortaöğretim okul yöneticileri ($\bar{X}=4,18$) **katılıyor** olarak yanıt vermişlerdir. Bu ifadeye göre ortaöğretim okulu yöneticileri ve ilköğretim okulu yöneticileri birbirine yakın görüşlere sahip oldukları söylenebilir. Standart sapmaları incelendiğinde ortaöğretim okul yöneticileri (S- .653) ilköğretim okulu yöneticilerine (S- .949) göre daha homojen görüş bildirmişlerdir.

23. maddede yer alan proje hazırlanması halinde eğitim alanında başarılı uygulamaların yaygınlaştırılabileceğine ilişkin olarak ortaöğretim okul yöneticileri ve ilköğretim okulu yöneticilerinin görüşleri arasında olarak anlamlı fark vardır (sd:176; t:-3,131; p=.002; p<0,05). Aritmetik ortalamalar incelendiğinde ilköğretim okulu yöneticileri ($\bar{X}=3,80$) **katılıyor** ve ortaöğretim okul yöneticileri ($\bar{X}=4,23$)

kesinlikle katılıyorum olarak yanıt vermişlerdir. Ortaöğretim okulu yöneticileri, proje hazırlanması halinde eğitim alanında başarılı uygulamaların yaygınlaştırılabileceğini konusuna ilköğretim okulu yöneticilerine göre daha iyimser yaklaştıkları söylenebilir. Standart sapmaları incelendiğinde ortaöğretim okul yöneticileri (S- .739) ilköğretim okulu yöneticilerine (S- 1.051) göre daha homojen görüş bildirmişlerdir.

24. maddede yer alan proje hazırlanması halinde eğitimcilerin ortak hedeflere yönelik işbirliği yapmasının sağlanabileceğine ilişkin olarak ortaöğretim okul yöneticileri ve ilköğretim okulu yöneticilerinin görüşleri arasında anlamlı fark vardır (sd:176; t: -2,753; p=,007; p<0,05). Aritmetik ortalamalar incelendiğinde ilköğretim okulu yöneticileri (\bar{X} =3,93) **katılıyorum** ve ortaöğretim okul yöneticileri (\bar{X} =4,27) **kesinlikle katılıyorum** olarak yanıt vermişlerdir. Ortaöğretim okulu yöneticileri, proje hazırlanması halinde eğitimcilerin ortak hedeflere yönelik işbirliği yapmasının sağlanabileceğiyle ilgili olarak ilköğretim okulu yöneticilerine göre daha kararlı bir tavırda oldukları söylenebilir. Standart sapmaları incelendiğinde ortaöğretim okul yöneticileri (S- .690) ilköğretim okulu yöneticilerine (S- .934) göre daha homojen görüş bildirmişlerdir.

9) Comenius Projeleri'nden Faydalanma Konusunda İlköğretim Okulu Sınıf Öğretmenleri İle İlköğretim Okulu Branş Öğretmenlerinin Görüşlerinin Karşılaştırılması

9. alt problemde yer alan “Comenius Projeleri'nden Faydalanma Konusunda İlköğretim Okulu Yöneticileri İle Ortaöğretim Okulu Yöneticilerinin görüşleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?” sorusuna yanıt veren ilköğretim okulunda görevli sınıf ve branş öğretmenlerinin görüşleri arasında anlamlı bir fark olup olmadığını görebilmek için yapılan t-testi sonuçları Tablo–15’de görülmektedir. İlköğretim okulunda görevli sınıf ve branş öğretmenlerinin görüşleri arasında toplam 13 maddede $\alpha=0.05$ düzeyinde anlamlı fark vardır.

Tablo 15. İlköğretim Okulu Sınıf Öğretmenleri İle İlköğretim Branş Öğretmenlerinin Görüşlerinin Karşılaştırılması

Madde	N	X	S	sd	T	P	
M1	Sınıf Öğretmeni	459	3,78	0,984	1066	-2,577	0,010
	İlköğretim Branş Öğretmeni	609	3,94	0,927			
M2	Sınıf Öğretmeni	459	3,27	1,030	1066	-4,196	0,000
	İlköğretim Branş Öğretmeni	609	3,53	0,975			
M3	Sınıf Öğretmeni	459	2,68	1,188	1066	-4,262	0,000
	İlköğretim Branş Öğretmeni	609	2,99	1,171			
M4	Sınıf Öğretmeni	459	2,63	1,166	1066	-4,005	0,000
	İlköğretim Branş Öğretmeni	609	2,92	1,156			
M5	Sınıf Öğretmeni	459	2,90	1,166	1066	-2,420	0,016
	İlköğretim Branş Öğretmeni	609	3,07	1,137			
M6	Sınıf Öğretmeni	459	3,08	1,136	1066	-0,706	0,480
	İlköğretim Branş Öğretmeni	609	3,13	1,138			
M7	Sınıf Öğretmeni	459	3,25	0,961	1066	-0,096	0,923
	İlköğretim Branş Öğretmeni	609	3,26	1,091			
M8	Sınıf Öğretmeni	459	3,42	1,154	1066	-3,121	0,002
	İlköğretim Branş Öğretmeni	609	3,64	1,104			
M9	Sınıf Öğretmeni	459	3,52	1,122	1066	-2,930	0,003
	İlköğretim Branş Öğretmeni	609	3,72	1,103			
M10	Sınıf Öğretmeni	459	3,56	1,048	1066	-4,715	0,000
	İlköğretim Branş Öğretmeni	609	3,85	0,964			
M11	Sınıf Öğretmeni	459	3,80	0,944	1066	-3,757	0,000
	İlköğretim Branş Öğretmeni	609	4,02	0,955			
M12	Sınıf Öğretmeni	459	3,99	0,797	1066	-3,423	0,001
	İlköğretim Branş Öğretmeni	609	4,15	0,717			
M13	Sınıf Öğretmeni	459	3,98	0,813	1066	-3,067	0,002
	İlköğretim Branş Öğretmeni	609	4,13	0,752			
M14	Sınıf Öğretmeni	459	3,89	0,898	1066	-1,300	0,194
	İlköğretim Branş Öğretmeni	609	3,96	0,888			
M15	Sınıf Öğretmeni	459	3,92	0,830	1066	-1,475	0,141
	İlköğretim Branş Öğretmeni	609	4,00	0,883			
M16	Sınıf Öğretmeni	459	3,87	0,839	1066	0,724	0,469
	İlköğretim Branş Öğretmeni	609	3,83	0,996			
M17	Sınıf Öğretmeni	459	3,77	0,890	1066	-1,460	0,145
	İlköğretim Branş Öğretmeni	609	3,86	0,996			
M18	Sınıf Öğretmeni	459	3,78	0,866	1066	-3,283	0,001
	İlköğretim Branş Öğretmeni	609	3,96	0,885			
M19	Sınıf Öğretmeni	459	3,77	0,868	1066	-1,232	0,218
	İlköğretim Branş Öğretmeni	609	3,84	0,981			
M20	Sınıf Öğretmeni	459	3,66	0,952	1066	-3,686	0,000
	İlköğretim Branş Öğretmeni	609	3,87	0,912			
M21	Sınıf Öğretmeni	459	3,78	0,908	1066	-1,773	0,077
	İlköğretim Branş Öğretmeni	609	3,88	0,875			
M22	Sınıf Öğretmeni	459	3,89	0,898	1066	-1,042	0,298
	İlköğretim Branş Öğretmeni	609	3,95	0,873			
M23	Sınıf Öğretmeni	459	3,79	0,854	1066	-2,624	0,009
	İlköğretim Branş Öğretmeni	609	3,93	0,819			
M24	Sınıf Öğretmeni	459	3,84	0,805	1066	-1,620	0,106
	İlköğretim Branş Öğretmeni	609	3,92	0,874			

(p<0.05)

1. maddede yer alan; yapılan proje çalışmalarına okul yönetiminin destek vermesiyle ilgili ifadeye ilköğretim okulu sınıf öğretmenleri ve ilköğretim okulu branş öğretmenlerinin görüşleri arasında anlamlı fark vardır

(sd:1066; t:-2,577; p=,010; p<0,05). Aritmetik ortalamalar incelendiğinde ilköğretim okulu sınıf öğretmenleri ($\bar{X}=3,78$) **katılıyorum**, ilköğretim okulu branş öğretmenleri ($\bar{X}=3,94$) **katılıyorum** olarak yanıt vermişlerdir. Bu ifadeye göre ilköğretim okulu sınıf öğretmenleri ile ilköğretim okulu branş öğretmenlerinin birbirine yakın görüşlere sahip oldukları söylenebilir. Grupların standart sapmaları karşılaştığında ilköğretim branş öğretmenlerinin (S- .927) sınıf öğretmenlerine (S- .984) nazaran daha homojen yanıt verdikleri görülmektedir.

2. maddede yer alan; proje çalışmaları hakkında nerelerden bilgi alınabileceği ile ilgili ifadeye yönelik ilköğretim okulu sınıf öğretmenleri ve ilköğretim okulu branş öğretmenlerinin görüşleri arasında anlamlı fark vardır (sd:1066; t: -4,196; p=,000; p<0,05). Aritmetik ortalamalar incelendiğinde ilköğretim okulu sınıf öğretmenleri ($\bar{X}=3,27$) **kararsızım**, ilköğretim okulu branş öğretmenleri ($\bar{X}=3,53$) **katılıyorum** olarak yanıt vermişlerdir. Bu ifade göre ilköğretim okulu branş öğretmenlerinin proje çalışmaları hakkında nerelerden bilgi alınabileceği hususunda bir fikre sahip olmamaların rağmen ilköğretim okulu branş öğretmenleri bu hususta olumlu görüş bildirmeleri, ilköğretim okulu branş öğretmenlerine göre bu konuda bilgili oldukları söylenebilir. Grupların standart sapmaları karşılaştığında ilköğretim branş öğretmenlerinin (S- .975) sınıf öğretmenlerine (S- 1.030) nazaran daha homojen yanıt verdikleri görülmektedir.

3. maddede yer alan; Comenius programına nasıl proje hazırlanacağı hakkında okulda hizmet içi kursların düzenlenmesi ile ilgili ifadeye yönelik ilköğretim okulu sınıf öğretmenleri ve ilköğretim okulu branş öğretmenlerinin görüşleri arasında anlamlı fark vardır (sd:1066; t: -4,262; p=,000; p<0,05). Aritmetik ortalamalar incelendiğinde ilköğretim okulu sınıf öğretmenleri ($\bar{X}=2,68$) **kararsızım**, ilköğretim okulu branş öğretmenleri ($\bar{X}=2,99$) **kararsızım** olarak yanıt vermişlerdir. Bu ifadeye göre ilköğretim okulu sınıf öğretmenleri ile ilköğretim okulu branş öğretmenleri birbirine yakın görüşlere sahip oldukları söylenebilir. Grupların standart sapmaları karşılaştığında ilköğretim branş öğretmenlerinin (S- 1.171) sınıf öğretmenlerine (S- 1.188) nazaran daha homojen yanıt verdikleri görülmektedir.

4. maddede yer alan; Comenius programına nasıl proje hazırlanacağı hakkında okulda hizmet içi kursların düzenlenmesi ile ilgili ifadeye yönelik ilköğretim okulu sınıf öğretmenleri ve ilköğretim okulu branş öğretmenlerinin görüşleri arasında anlamlı fark vardır (sd:1066; t: -4,005; p=,000; p<0,05). Aritmetik ortalamalar incelendiğinde ilköğretim okulu sınıf öğretmenleri ($\bar{X}=2,63$) **kararsızım**, ilköğretim okulu branş öğretmenleri ($\bar{X}=2,92$) **kararsızım** olarak yanıt vermişlerdir. Bu ifadeye göre ilköğretim okulu sınıf öğretmenleri ile ilköğretim okulu branş öğretmenleri birbirine yakın görüşlere sahip oldukları söylenebilir. Grupların standart sapmaları karşılaştırdığında ilköğretim branş öğretmenlerinin (S- 1.156) sınıf öğretmenlerine (S- 1.166) nazaran daha homojen yanıt verdikleri görülmektedir.

5. maddede yer alan; ulusal ajansın düzenlediği proje hazırlama seminerlerinin okulda duyurulması ile ilgili ifadeye yönelik ilköğretim okulu sınıf öğretmenleri ve ilköğretim okulu branş öğretmenlerinin görüşleri arasında anlamlı fark vardır (sd:1066; t: -2,420; p=,016; p<0,05). Aritmetik ortalamalar incelendiğinde ilköğretim okulu sınıf öğretmenleri ($\bar{X}=2,90$) **kararsızım**, ilköğretim okulu branş öğretmenleri ($\bar{X}=3,07$) **kararsızım** olarak yanıt vermişlerdir. Bu ifadeye göre ilköğretim okulu sınıf öğretmenleri ile ilköğretim okulu branş öğretmenlerinin birbirine yakın görüşlere sahip oldukları söylenebilir. Grupların standart sapmaları karşılaştırdığında ilköğretim branş öğretmenlerinin (S- 1.137) sınıf öğretmenlerine (S- 1.166) nazaran daha homojen yanıt verdikleri görülmektedir.

8. maddede yer alan; Yabancı dil bilme gerekliliğinin Comenius projesi çalışmaları için bir engel olarak görülmesi ile ilgili ifadeye yönelik ilköğretim okulu sınıf öğretmenleri ve ilköğretim okulu branş öğretmenlerinin görüşleri arasında anlamlı fark vardır (sd:1066; t: -3,121; p=,002; p<0,05). Aritmetik ortalamalar incelendiğinde ilköğretim okulu sınıf öğretmenleri ($\bar{X}=3,42$) **katılıyorum**, ilköğretim okulu branş öğretmenleri ($\bar{X}=3,64$) **katılıyorum** olarak yanıt vermişlerdir. Bu ifadeye göre ilköğretim okulu sınıf öğretmenleri ile ilköğretim okulu branş öğretmenlerinin birbirine yakın görüşlere sahip oldukları söylenebilir. Grupların standart sapmaları karşılaştırdığında ilköğretim branş öğretmenlerinin (S- 1.104) sınıf öğretmenlerine (S- 1.154) nazaran daha homojen yanıt verdikleri görülmektedir.

9. maddede yer alan; Comenius programının amacının bilinmemesinin proje çalışmalarına katılmasında bir engel olarak görülmesi ile ilgili ifadeye yönelik ilköğretim okulu sınıf öğretmenleri ve ilköğretim okulu branş öğretmenlerinin görüşleri arasında anlamlı fark vardır (sd:1066; t: -2.930; p=,003; p<0,05). Aritmetik ortalamalar incelendiğinde ilköğretim okulu sınıf öğretmenleri ($\bar{X}=3,52$) **katılıyor**, ilköğretim okulu branş öğretmenleri ($\bar{X}=3,72$) **katılıyor** olarak yanıt vermişlerdir. Bu ifadeye ilköğretim okulu sınıf öğretmenleri ile ilköğretim okulu branş öğretmenlerinin birbirine yakın görüşlere sahip oldukları söylenebilir. Grupların standart sapmaları karşılaştırdığında ilköğretim branş öğretmenlerinin (S- 1.103) sınıf öğretmenlerine (S- 1.122) nazaran daha homojen yanıt verdikleri görülmektedir.

10. maddede yer alan; Comenius proje kriterlerinin bilinmemesinin proje çalışmalarında bir engel olarak görülmesi ile ilgili ifadeye yönelik ilköğretim okulu sınıf öğretmenleri ve ilköğretim okulu branş öğretmenlerinin görüşleri arasında anlamlı fark vardır (sd:1066; t: -4,715; p=,000; p<0,05). Aritmetik ortalamalar incelendiğinde ilköğretim okulu sınıf öğretmenleri ($\bar{X}=3,56$) **katılıyor**, ilköğretim okulu branş öğretmenleri ($\bar{X}=3,85$) **katılıyor** olarak yanıt vermişlerdir. Bu ifadeye göre ilköğretim okulu sınıf öğretmenleri ile ilköğretim okulu branş öğretmenlerinin birbirine yakın görüşlere sahip oldukları söylenebilir. Grupların standart sapmaları karşılaştırdığında ilköğretim branş öğretmenlerinin (S- .964) sınıf öğretmenlerine (S- 1.048) nazaran daha homojen yanıt verdikleri görülmektedir.

11. maddede yer alan; internet bağlantısına sahip olmanın Comenius projesi çalışmalarında destekleyici olduğu ile ilgili ifadeye yönelik ilköğretim okulu sınıf öğretmenleri ve ilköğretim okulu branş öğretmenlerinin görüşleri arasında anlamlı fark vardır (sd:1066; t: -3,757; p=,000; p<0,05). Aritmetik ortalamalar incelendiğinde ilköğretim okulu sınıf öğretmenleri ($\bar{X}=3,80$) **katılıyor**, ilköğretim okulu branş öğretmenleri ($\bar{X}=4,02$) **katılıyor** olarak yanıt vermişlerdir. Bu ifadeye göre ilköğretim okulu sınıf öğretmenleri ile ilköğretim okulu branş öğretmenlerinin birbirine yakın görüşlere sahip oldukları söylenebilir. Grupların standart sapmaları karşılaştırdığında ilköğretim sınıf öğretmenlerinin (S- .944) branş öğretmenlerine (S- .955) nazaran daha homojen yanıt verdikleri görülmektedir.

12. maddede yer alan; bir Comenius projesi hazırlanması halinde eğitim deneyiminin artacağı ile ilgili ifadeye yönelik ilköğretim okulu sınıf öğretmenleri ve ilköğretim okulu branş öğretmenlerinin görüşleri arasında anlamlı fark vardır (sd:1066; t: -3,423; p=,001; p<0,05). Aritmetik ortalamalar incelendiğinde ilköğretim okulu sınıf öğretmenleri (\bar{X} =3,99) **katılıyorum**, ilköğretim okulu branş öğretmenleri (\bar{X} =4,15) **katılıyorum** olarak yanıt vermişlerdir. Bu ifadeye göre ilköğretim okulu sınıf öğretmenleri ile ilköğretim okulu branş öğretmenlerinin birbirine yakın görüşlere sahip oldukları söylenebilir. Grupların standart sapmaları karşılaştırdığında ilköğretim branş öğretmenlerinin (S- .717) sınıf öğretmenlerine (S- .797) nazaran daha homojen yanıt verdikleri görülmektedir.

13. maddede yer alan; bir Comenius projesi hazırlanması halinde eğitimde yenilikçi yaklaşımların öğrenebileceği ile ilgili ifadeye yönelik ilköğretim okulu sınıf öğretmenleri ve ilköğretim okulu branş öğretmenlerinin görüşleri arasında anlamlı fark vardır (sd:1066; t: -3,067; p=,002; p<0,05). Aritmetik ortalamalar incelendiğinde ilköğretim okulu sınıf öğretmenleri (\bar{X} =3,98) **katılıyorum**, ilköğretim okulu branş öğretmenleri (\bar{X} =4,13) **katılıyorum** olarak yanıt vermişlerdir. Bu ifadeye göre ilköğretim okulu sınıf öğretmenleri ile ilköğretim okulu branş öğretmenlerinin birbirine yakın görüşlere sahip oldukları söylenebilir. Grupların standart sapmaları karşılaştırdığında ilköğretim branş öğretmenlerinin (S- .752) sınıf öğretmenlerine (S- .813) nazaran daha homojen yanıt verdikleri görülmektedir.

18. maddede yer alan; bir Comenius projesi hazırlanması halinde takım çalışması becerilerinin artacağı ile ilgili ifadeye yönelik ilköğretim okulu sınıf öğretmenleri ve ilköğretim okulu branş öğretmenlerinin görüşleri arasında anlamlı fark vardır (sd:1066; t: -3,283; p=,001; p<0,05). Aritmetik ortalamalar incelendiğinde ilköğretim okulu sınıf öğretmenleri (\bar{X} =3,78) **katılıyorum**, ilköğretim okulu branş öğretmenleri (\bar{X} =3,96) **katılıyorum** olarak yanıt vermişlerdir. Bu ifadeye göre ilköğretim okulu sınıf öğretmenleri ile ilköğretim okulu branş öğretmenlerinin birbirine yakın görüşlere sahip oldukları söylenebilir. Grupların standart sapmaları

karşılaştırdığında ilköğretim sınıf öğretmenlerini (S- .866) branş öğretmenlerine (S- .885) nazaran daha homojen yanıt verdikleri görülmektedir.

20. maddede yer alan; bir Comenius projesi hazırlanması halinde Avrupa birliği ülkeleri ile eğitsel paylaşımın geliştirebileceği ile ilgili ifadeye yönelik ilköğretim okulu sınıf öğretmenleri ve ilköğretim okulu branş öğretmenlerinin görüşleri arasında anlamlı fark vardır (sd:1066; t: -3,686; p=,000; p<0,05). Aritmetik ortalamalar incelendiğinde ilköğretim okulu sınıf öğretmenleri ($\bar{X}=3,66$) **katılıyorum**, ilköğretim okulu branş öğretmenleri ($\bar{X}=3,87$) **katılıyorum** olarak yanıt vermişlerdir. Bu ifadeye göre ilköğretim okulu sınıf öğretmenleri ile ilköğretim okulu branş öğretmenlerinin birbirine yakın görüşlere sahip oldukları söylenebilir. Grupların standart sapmaları karşılaştırdığında ilköğretim branş öğretmenlerinin (S- .912) sınıf öğretmenlerine (S- .952) nazaran daha homojen yanıt verdikleri görülmektedir.

23. maddede yer alan; bir Comenius projesi hazırlanması halinde eğitim alanında başarılı uygulamaların yaygınlaştırılacağı ile ilgili ifadeye yönelik ilköğretim okulu sınıf öğretmenleri ve ilköğretim okulu branş öğretmenlerinin görüşleri arasında anlamlı fark vardır (sd:1066; t: -2,624; p=,009; p<0,05). Aritmetik ortalamalar incelendiğinde ilköğretim okulu sınıf öğretmenleri ($\bar{X}=3,79$) **katılıyorum**, ilköğretim okulu branş öğretmenleri ($\bar{X}=3,93$) **katılıyorum** olarak yanıt vermişlerdir. Bu ifadeye göre ilköğretim okulu sınıf öğretmenleri ile ilköğretim okulu branş öğretmenlerinin birbirine yakın görüşlere sahip oldukları söylenebilir. Grupların standart sapmaları karşılaştırdığında ilköğretim branş öğretmenlerinin (S- .819) sınıf öğretmenlerine (S- .854) nazaran daha homojen yanıt verdikleri görülmektedir.

10) Comenius Projeleri'nden Faydalanma Konusunda İlköğretim Okulu Sınıf Öğretmenleri İle Ortaöğretim Okulu Öğretmenlerinin Görüşlerinin Karşılaştırılması

10. alt problemde yer alan “Comenius Projeleri'nden Faydalanma Konusunda İlköğretim Okulu sınıf öğretmenleri İle Ortaöğretim okulu öğretmenlerinin Görüşleri Arasında Anlamlı Bir Fark Var Mıdır?” sorusuna yanıt veren ilköğretim okulunda görevli sınıf öğretmenleri ile ortaöğretim kurumlarında çalışan öğretmenlerinin

görüşleri arasında anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek için yapılan t-testi sonuçları Tablo-16’da görülmektedir. İlköğretim okulunda görevli sınıf öğretmenleri ile ortaöğretim okulunda çalışan öğretmenlerinin görüşleri arasında toplam 20 maddede $\alpha=0.05$ düzeyinde anlamlı fark vardır.

Tablo 16. İlköğretim Okulu Sınıf Öğretmenleri İle Ortaöğretim Okulu Öğretmenlerinin Görüşlerinin Karşılaştırılması

Madde	N	X	S	sd	T	P	
M1	Sınıf Öğretmeni	459	3,78	0,984	1397	-3,079	0,002
	Ortaöğretim Okulu Öğretmeni	940	3,99	1,233			
M2	Sınıf Öğretmeni	459	3,27	1,030	1397	-7,424	0,000
	Ortaöğretim Okulu Öğretmeni	940	3,79	1,314			
M3	Sınıf Öğretmeni	459	2,68	1,188	1397	-7,049	0,000
	Ortaöğretim Okulu Öğretmeni	940	3,24	1,496			
M4	Sınıf Öğretmeni	459	2,63	1,166	1397	-7,461	0,000
	Ortaöğretim Okulu Öğretmeni	940	3,20	1,392			
M5	Sınıf Öğretmeni	459	2,90	1,166	1397	-5,382	0,000
	Ortaöğretim Okulu Öğretmeni	940	3,29	1,329			
M6	Sınıf Öğretmeni	459	3,08	1,136	1397	-4,485	0,000
	Ortaöğretim Okulu Öğretmeni	940	3,40	1,339			
M7	Sınıf Öğretmeni	459	3,25	0,961	1397	-2,768	0,006
	Ortaöğretim Okulu Öğretmeni	940	3,45	1,325			
M8	Sınıf Öğretmeni	459	3,42	1,154	1397	-1,304	0,192
	Ortaöğretim Okulu Öğretmeni	940	3,51	1,367			
M9	Sınıf Öğretmeni	459	3,52	1,122	1397	1,008	0,314
	Ortaöğretim Okulu Öğretmeni	940	3,45	1,283			
M10	Sınıf Öğretmeni	459	3,56	1,048	1397	1,025	0,305
	Ortaöğretim Okulu Öğretmeni	940	3,49	1,277			
M11	Sınıf Öğretmeni	459	3,80	0,944	1397	0,890	0,373
	Ortaöğretim Okulu Öğretmeni	940	3,74	1,263			
M12	Sınıf Öğretmeni	459	3,99	0,797	1397	-4,649	0,000
	Ortaöğretim Okulu Öğretmeni	940	4,23	0,936			
M13	Sınıf Öğretmeni	459	3,98	0,813	1397	-5,950	0,000
	Ortaöğretim Okulu Öğretmeni	940	4,27	0,866			
M14	Sınıf Öğretmeni	459	3,89	0,898	1397	-5,408	0,000
	Ortaöğretim Okulu Öğretmeni	940	4,17	0,921			
M15	Sınıf Öğretmeni	459	3,92	0,830	1397	-5,419	0,000
	Ortaöğretim Okulu Öğretmeni	940	4,20	0,936			
M16	Sınıf Öğretmeni	459	3,87	0,839	1397	-6,651	0,000
	Ortaöğretim Okulu Öğretmeni	940	4,20	0,873			
M17	Sınıf Öğretmeni	459	3,77	0,890	1397	-6,119	0,000
	Ortaöğretim Okulu Öğretmeni	940	4,11	0,995			
M18	Sınıf Öğretmeni	459	3,78	0,866	1397	-8,328	0,000
	Ortaöğretim Okulu Öğretmeni	940	4,18	0,849			
M19	Sınıf Öğretmeni	459	3,77	0,868	1397	-9,912	0,000
	Ortaöğretim Okulu Öğretmeni	940	4,25	0,830			
M20	Sınıf Öğretmeni	459	3,66	0,952	1397	-11,329	0,000
	Ortaöğretim Okulu Öğretmeni	940	4,22	0,827			
M21	Sınıf Öğretmeni	459	3,78	0,908	1397	-10,398	0,000
	Ortaöğretim Okulu Öğretmeni	940	4,28	0,791			
M22	Sınıf Öğretmeni	459	3,89	0,898	1397	-7,977	0,000
	Ortaöğretim Okulu Öğretmeni	940	4,27	0,817			
M23	Sınıf Öğretmeni	459	3,79	0,854	1397	-10,618	0,000
	Ortaöğretim Okulu Öğretmeni	940	4,29	0,799			
M24	Sınıf Öğretmeni	459	3,84	0,805	1397	-10,007	0,000
	Ortaöğretim Okulu Öğretmeni	940	4,29	0,790			

($p<0.05$)

1. maddede yer alan; yapılan proje çalışmalarına okul yönetiminin destek vermesiyle ilgili olarak sınıf öğretmenleri ile ortaöğretim kurumlarında çalışan öğretmenlerin görüşleri arasında anlamlı fark vardır (sd:1397; t: -3,079; p=,002; p<0,05). Yanıtlarının genel aritmetik ortalaması bu madde bazında ilköğretim sınıf öğretmenlerinin ($\bar{X}=3,78$) **katılıyorum** ve ortaöğretim okulu öğretmenlerinin ($\bar{X}=3,99$) **katılıyorum** olduğu görülmüştür. Bu ifadeye göre ilköğretim okulu sınıf öğretmenleri ile ortaöğretim okulu öğretmenlerinin birbirine yakın görüşlere sahip oldukları söylenebilir. Grupların standart sapmaları karşılaştırdığında ilköğretim sınıf öğretmenlerinin (S-984), ortaöğretim okulu öğretmenlerine (S- 1.233) göre daha homojen yanıt verdikleri görülmektedir.

2. maddede yer alan; Comenius programı proje çalışmaları hakkında nerelerden bilgi alınabileceğinin bilinmesi ile ilgili olarak sınıf öğretmenleri ile ortaöğretim kurumlarında çalışan öğretmenlerin görüşleri arasında anlamlı fark vardır (sd:1397; t: -7.424; p=,000; p<0,05). Yanıtlarının genel aritmetik ortalaması bu madde bazında ilköğretim sınıf öğretmenlerinin ($\bar{X}=3,27$) **kararsızım** ve ortaöğretim okulu öğretmenlerinin ($\bar{X}=3,79$) **katılıyorum** olduğu görülmüştür. Bu ifadeye göre ilköğretim okulu sınıf öğretmenlerinin proje çalışmaları hakkında nerelerden bilgi alınabileceği hususunda bir fikre sahip olmamaların rağmen ortaöğretim okulu öğretmenleri bu hususta olumlu görüş bildirmeleri, ilköğretim okulu sınıf öğretmenlerine göre bu konuda bilgili oldukları söylenebilir. Grupların standart sapmaları karşılaştırdığında ilköğretim sınıf öğretmenlerinin (S- 1.030), ortaöğretim okulu öğretmenlerine (S- 1.314) göre daha homojen yanıt verdikleri görülmektedir.

3. maddede yer alan; Comenius programına nasıl proje hazırlanacağı hakkında okulda hizmet içi kursların düzenlenmesi ile ilgili olarak sınıf öğretmenleri ile ortaöğretim kurumlarında çalışan öğretmenlerin görüşleri arasında anlamlı fark vardır (sd:1397; t: -7,049; p=,000; p<0,05). Yanıtlarının genel aritmetik ortalaması bu madde bazında ilköğretim sınıf öğretmenlerinin ($\bar{X}=2,68$) **kararsızım** ve ortaöğretim okulu öğretmenlerinin ($\bar{X}=3,24$) **kararsızım** olduğu görülmüştür. Bu ifadeye göre ilköğretim okulu sınıf öğretmenleri ile ortaöğretim okulu öğretmenlerinin birbirine yakın görüşlere sahip oldukları söylenebilir. Grupların standart sapmaları karşılaştırdığında ilköğretim

sınıf öğretmenlerinin (S- 1.188), ortaöğretim okulu öğretmenlerine (S- 1.496) göre daha homojen yanıt verdikleri görülmektedir.

4. maddede yer alan; Comenius programına ait ulusal ajans broşürleri ve dergilerinin okula ulaştırılması ile ilgili olarak sınıf öğretmenleri ile ortaöğretim kurumlarında çalışan öğretmenlerin görüşleri arasında anlamlı fark vardır (sd:1397; t: -7.461; p=,000; p<0,05). Yanıtlarının genel aritmetik ortalaması bu madde bazında ilköğretim sınıf öğretmenlerinin ($\bar{X}=2,63$) **kararsızım** ve ortaöğretim okulu öğretmenlerinin ($\bar{X}=3,20$) **kararsızım** olduğu görülmüştür. Bu ifadeye göre ilköğretim okulu sınıf öğretmenleri ile ortaöğretim okulu öğretmenlerinin birbirine yakın görüşlere sahip oldukları söylenebilir. Grupların standart sapmaları karşılaştırdığında ilköğretim sınıf öğretmenlerinin (S- 1.166), ortaöğretim okulu öğretmenlerine (S- 1.392) göre daha homojen yanıt verdikleri görülmektedir.

5. maddede yer alan; Ulusal ajansın düzenlediği proje hazırlama seminerlerinin okulda duyurulması ile ilgili olarak sınıf öğretmenleri ile ortaöğretim kurumlarında çalışan öğretmenlerin görüşleri arasında anlamlı fark vardır (sd:1397; t: -5,382; p=,000; p<0,05). Yanıtlarının genel aritmetik ortalaması bu madde bazında ilköğretim sınıf öğretmenlerinin ($\bar{X}=2,90$) **kararsızım** ve ortaöğretim okulu öğretmenlerinin ($\bar{X}=3,29$) **kararsızım** olduğu görülmüştür. Bu ifadeye göre ilköğretim okulu sınıf öğretmenleri ile ortaöğretim okulu öğretmenlerinin birbirine yakın görüşlere sahip oldukları söylenebilir. Grupların standart sapmaları karşılaştırdığında ilköğretim sınıf öğretmenlerinin (S- 1.166), ortaöğretim okulu öğretmenlerine (S- 1.329) göre daha homojen yanıt verdikleri görülmektedir.

6. maddede yer alan; ders yükünün fazla olmasının Comenius projesi çalışmaları için bir engel olarak görülmesi ile ilgili olarak sınıf öğretmenleri ile ortaöğretim kurumlarında çalışan öğretmenlerin görüşleri arasında anlamlı fark vardır (sd:1397; t: -4,485; p=,000; p<0,05). Yanıtlarının genel aritmetik ortalaması bu madde bazında ilköğretim sınıf öğretmenlerinin ($\bar{X}=3,08$) **kararsızım** ve ortaöğretim okulu öğretmenlerinin ($\bar{X}=3,40$) **katılıyorum** olduğu görülmüştür. Bu ifadeye göre ilköğretim okulu sınıf öğretmenlerinin Comenius projesi yürütülmesi için gereken zaman konusunda bilgi sahip olmadığı, ortaöğretim okulu yöneticilerinin bu bilgiye

sahip olmalarının yanında Comenius projeleri hazırlanmaları için ders yüklerinin fazlalığını bir engel olarak gördükleri söylenebilir. Grupların standart sapmaları karşılaştırdığında ilköğretim sınıf öğretmenlerinin (S- 1.136), ortaöğretim okulu öğretmenlerine (S- 1.339) göre daha homojen yanıt verdikleri görülmektedir.

7. maddede yer alan; proje hazırlanması sürecinde yazışmaların fazla olmasının Comenius projesi çalışmaları için bir engel olarak görülmesi ile ilgili olarak sınıf öğretmenleri ile ortaöğretim kurumlarında çalışan öğretmenlerin görüşleri arasında anlamlı fark vardır (sd:1397; t: -2,768; p=,006; p<0,05). Yanıtlarının genel aritmetik ortalaması bu madde bazında ilköğretim sınıf öğretmenlerinin ($\bar{X}=3,25$) **kararsızım** ve ortaöğretim okulu öğretmenlerinin ($\bar{X}=3,45$) **katılıyorum** olduğu görülmüştür. Bu ifadeye göre ilköğretim okulu sınıf öğretmenlerinin yazışma süreci hakkında bilgi sahip olmadığı, ortaöğretim okulu yöneticilerinin bu bilgiye sahip olmalarının yanında Comenius projeleri hazırlanmaları için bir engel olarak gördükleri söylenebilir. Grupların standart sapmaları karşılaştırdığında ilköğretim sınıf öğretmenlerinin (S-.961), ortaöğretim okulu öğretmenlerine (S- 1.325) göre daha homojen yanıt verdikleri görülmektedir.

12. maddede yer alan; bir proje hazırlanması halinde eğitim deneyiminin artacağı ile ilgili olarak sınıf öğretmenleri ile ortaöğretim kurumlarında çalışan öğretmenlerin görüşleri arasında anlamlı fark vardır (sd:1397; t: -4,649; p=,000; p<0,05). Yanıtlarının genel aritmetik ortalaması bu madde bazında ilköğretim sınıf öğretmenlerinin ($\bar{X}=3,99$) **katılıyorum** ve ortaöğretim okulu öğretmenlerinin ($\bar{X}=4,23$) **kesinlikle katılıyorum** olduğu görülmüştür. Ortaöğretim okulu öğretmenleri, proje hazırlanması halinde eğitim deneyimlerinin artacağı ile ilgili olarak ilköğretim okulu sınıf öğretmenlerine göre daha destekleyici oldukları söylenebilir. Grupların standart sapmaları karşılaştırdığında ilköğretim sınıf öğretmenlerinin (S-.797), ortaöğretim okulu öğretmenlerine (S- .936) göre daha homojen yanıt verdikleri görülmektedir.

13. maddede yer alan; bir proje hazırlanması halinde eğitimde yenilikçi yaklaşımların öğrenilebileceği ile ilgili olarak sınıf öğretmenleri ile ortaöğretim kurumlarında çalışan öğretmenlerin görüşleri arasında anlamlı fark vardır (sd:1397;

t: -5,950; p=,000; p<0,05). Yanıtlarının genel aritmetik ortalaması bu madde bazında ilköğretim sınıf öğretmenlerinin ($\bar{X}=3,98$) **katılıyorum** ve ortaöğretim okulu öğretmenlerinin ($\bar{X}=4,27$) **kesinlikle katılıyorum** olduğu görülmüştür. Ortaöğretim okulu öğretmenleri, proje hazırlanması halinde eğitimde yenilikçi yaklaşımların öğrenilebileceğine ilişkin olarak ilköğretim okulu sınıf öğretmenlerine göre daha ılımlı yaklaştıkları söylenebilir. Grupların standart sapmaları karşılaştırdığında ilköğretim sınıf öğretmenlerinin (S- .813), ortaöğretim okulu öğretmenlerine (S- .866) göre daha homojen yanıt verdikleri görülmektedir.

14. maddede yer alan; bir proje hazırlanması halinde eğitim-öğretim kalitesinin artacağı ile ilgili olarak sınıf öğretmenleri ile ortaöğretim kurumlarında çalışan öğretmenlerin görüşleri arasında anlamlı fark vardır (sd:1397; t: -5.408; p=,000; p<0,05). Yanıtlarının genel aritmetik ortalaması bu madde bazında ilköğretim sınıf öğretmenlerinin ($\bar{X}=3,89$) **katılıyorum** ve ortaöğretim okulu öğretmenlerinin ($\bar{X}=4,17$) **katılıyorum** olduğu görülmüştür. Bu ifadeye göre ilköğretim okulu sınıf öğretmenleri ile ortaöğretim okulu öğretmenlerinin birbirine yakın görüşlere sahip oldukları söylenebilir. Grupların standart sapmaları karşılaştırdığında ilköğretim sınıf öğretmenlerinin (S- .898), ortaöğretim okulu öğretmenlerine (S- .921) göre daha homojen yanıt verdikleri görülmektedir.

15. maddede yer alan; bir proje hazırlanması halinde iletişim ve sunum becerilerinin artacağı ile ilgili olarak sınıf öğretmenleri ile ortaöğretim kurumlarında çalışan öğretmenlerin görüşleri arasında anlamlı fark vardır (sd:1397; t: -5,419; p=,000; p<0,05). Yanıtlarının genel aritmetik ortalaması bu madde bazında ilköğretim sınıf öğretmenlerinin ($\bar{X}=3,92$) **katılıyorum** ve ortaöğretim okulu öğretmenlerinin ($\bar{X}=4,20$) **kesinlikle katılıyorum** olduğu görülmüştür. Ortaöğretim okulu öğretmenleri, proje hazırlanması halinde iletişim ve sunum becerilerinin artacağı hususuna ilköğretim okulu sınıf öğretmenlerine göre daha destekleyici yaklaştıkları söylenebilir. Grupların standart sapmaları karşılaştırdığında ilköğretim sınıf öğretmenlerinin (S- .830), ortaöğretim okulu öğretmenlerine (S- .936) göre daha homojen yanıt verdikleri görülmektedir.

16. maddede yer alan; bir proje hazırlanması halinde problem çözme becerilerinin artacağı ile ilgili olarak sınıf öğretmenleri ile ortaöğretim kurumlarında çalışan öğretmenlerin görüşleri arasında anlamlı fark vardır (sd:1397; t: -6,651; p=,000; p<0,05). Yanıtlarının genel aritmetik ortalaması bu madde bazında ilköğretim sınıf öğretmenlerinin ($\bar{X}=3,87$) **katılıyorum** ve ortaöğretim okulu öğretmenlerinin ($\bar{X}=4,20$) **kesinlikle katılıyorum** olduğu görülmüştür. Ortaöğretim okulu öğretmenleri, proje hazırlanması halinde problem çözme becerilerinin artacağı ile ilgili olarak ilköğretim okulu sınıf öğretmenlerine göre daha kararlı bir tavırda oldukları söylenebilir. Grupların standart sapmaları karşılaştırdığında ilköğretim sınıf öğretmenlerinin (S- .839), ortaöğretim okulu öğretmenlerine (S- .873) göre daha homojen yanıt verdikleri görülmektedir.

17. maddede yer alan; bir proje hazırlanması halinde yaratıcılık becerilerinin artacağı ile ilgili olarak sınıf öğretmenleri ile ortaöğretim kurumlarında çalışan öğretmenlerin görüşleri arasında anlamlı fark vardır (sd:1397; t: -6.119; p=,000; p<0,05). Yanıtlarının genel aritmetik ortalaması bu madde bazında ilköğretim sınıf öğretmenlerinin ($\bar{X}=3,77$) **katılıyorum** ve ortaöğretim okulu öğretmenlerinin ($\bar{X}=4,11$) **katılıyorum** olduğu görülmüştür. Bu ifadeye göre ilköğretim okulu sınıf öğretmenleri ile ortaöğretim okulu öğretmenlerinin birbirine yakın görüşlere sahip oldukları söylenebilir. Grupların standart sapmaları karşılaştırdığında ilköğretim sınıf öğretmenlerinin (S- .890), ortaöğretim okulu öğretmenlerine (S- .995) göre daha homojen yanıt verdikleri görülmektedir.

18. maddede yer alan; bir proje hazırlanması halinde takım çalışması becerilerinin artacağı ile ilgili olarak sınıf öğretmenleri ile ortaöğretim kurumlarında çalışan öğretmenlerin görüşleri arasında anlamlı fark vardır (sd:1397; t: -8,328; p=,000; p<0,05). Yanıtlarının genel aritmetik ortalaması bu madde bazında ilköğretim sınıf öğretmenlerinin ($\bar{X}=3,78$) **katılıyorum** ve ortaöğretim okulu öğretmenlerinin ($\bar{X}=4,18$) **katılıyorum** olduğu görülmüştür. Bu ifadeye göre ilköğretim okulu sınıf öğretmenleri ile ortaöğretim okulu öğretmenlerinin birbirine yakın görüşlere sahip oldukları söylenebilir. Grupların standart sapmaları karşılaştırdığında ortaöğretim okulu

öğretmenleri (S- .849) ilköğretim sınıf öğretmenlerine (S- .866) göre daha homojen yanıt verdikleri görülmektedir.

19. maddede yer alan; bir proje hazırlanması halinde daha da üretken olunacağı ile ilgili olarak sınıf öğretmenleri ile ortaöğretim kurumlarında çalışan öğretmenlerin görüşleri arasında anlamlı fark vardır (sd:1397; t: -9,912; p=,000; p<0,05). Yanıtlarının genel aritmetik ortalaması bu madde bazında ilköğretim sınıf öğretmenlerinin (\bar{X} =3,77) **katılıyor** ve ortaöğretim okulu öğretmenlerinin (\bar{X} =4,25) **kesinlikle katılıyor** olduğu görülmüştür. Ortaöğretim okulu öğretmenleri, proje hazırlanması halinde daha da üretken olunacağı ile ilgili olarak ilköğretim okulu sınıf öğretmenlerine göre daha destekleyici oldukları söylenebilir. Grupların standart sapmaları karşılaştırdığında ortaöğretim okulu öğretmenleri (S- .830) ilköğretim sınıf öğretmenlerine (S- .868) göre daha homojen yanıt verdikleri görülmektedir.

20. maddede yer alan; bir proje hazırlanması halinde Avrupa birliği ülkeleri ile eğitsel paylaşımın gelişebileceği ile ilgili olarak sınıf öğretmenleri ile ortaöğretim kurumlarında çalışan öğretmenlerin görüşleri arasında anlamlı fark vardır (sd:1397; t: -11.329; p=,000; p<0,05). Yanıtlarının genel aritmetik ortalaması bu madde bazında ilköğretim sınıf öğretmenlerinin (\bar{X} =3,66) **katılıyor** ve ortaöğretim okulu öğretmenlerinin (\bar{X} =4,22) **kesinlikle katılıyor** olduğu görülmüştür. Ortaöğretim okulu öğretmenleri, proje hazırlanması halinde Avrupa birliği ülkeleri ile eğitsel paylaşımın gelişebileceğine ilişkin olarak ilköğretim okulu sınıf öğretmenlerine göre daha destekleyici oldukları söylenebilir. Grupların standart sapmaları karşılaştırdığında ortaöğretim okulu öğretmenleri (S- .827) ilköğretim sınıf öğretmenlerine (S- .952) göre daha homojen yanıt verdikleri görülmektedir.

21. maddede yer alan; bir proje hazırlanması halinde eğitim ile ilgili fikirlerin ortaklarla paylaşılabilmesi ile ilgili olarak sınıf öğretmenleri ile ortaöğretim kurumlarında çalışan öğretmenlerin görüşleri arasında anlamlı fark vardır (sd:1397; t: -10,398; p=,000; p<0,05). Yanıtlarının genel aritmetik ortalaması bu madde bazında ilköğretim sınıf öğretmenlerinin (\bar{X} =3,78) **katılıyor** ve ortaöğretim okulu öğretmenlerinin (\bar{X} =4,28) **kesinlikle katılıyor** olduğu görülmüştür. Ortaöğretim okulu öğretmenleri, proje hazırlanması halinde eğitim ile ilgili fikirlerin ortaklarla

paylaşılabilirliği konusuna ilköğretim okulu sınıf öğretmenlerine göre daha ılımlı bir tavırda oldukları söylenebilir. Grupların standart sapmaları karşılaştırdığında ortaöğretim okulu öğretmenleri (S- .791) ilköğretim sınıf öğretmenlerine (S- .908) göre daha homojen yanıt verdikleri görülmektedir.

22. maddede yer alan; bir proje hazırlanması halinde eğitimin kültürler arası gelişimine katkı sağlanabileceği ile ilgili olarak sınıf öğretmenleri ile ortaöğretim kurumlarında çalışan öğretmenlerin görüşleri arasında anlamlı fark vardır (sd:1397; t: -7,977; p=,000; p<0,05). Yanıtlarının genel aritmetik ortalaması bu madde bazında ilköğretim sınıf öğretmenlerinin ($\bar{X}=3,89$) **katılıyorum** ve ortaöğretim okulu öğretmenlerinin ($\bar{X}=4,27$) **kesinlikle katılıyorum** olduğu görülmüştür. Ortaöğretim okulu öğretmenleri, proje hazırlanması halinde eğitimin kültürler arası gelişimine katkı sağlanabileceği hususuna ilköğretim okulu sınıf öğretmenlerine göre daha kararlı yaklaştıkları söylenebilir. Grupların standart sapmaları karşılaştırdığında ortaöğretim okulu öğretmenleri (S- .817) ilköğretim sınıf öğretmenlerine (S- .898) göre daha homojen yanıt verdikleri görülmektedir.

23. maddede yer alan; bir proje hazırlanması halinde eğitim alanında başarılı uygulamaların yaygınlaştırılacağı ile ilgili olarak sınıf öğretmenleri ile ortaöğretim kurumlarında çalışan öğretmenlerin görüşleri arasında anlamlı fark vardır (sd:1397; t: -10,618; p=,000; p<0,05). Yanıtlarının genel aritmetik ortalaması bu madde bazında ilköğretim sınıf öğretmenlerinin ($\bar{X}=3,79$) **katılıyorum** ve ortaöğretim okulu öğretmenlerinin ($\bar{X}=4,29$) **kesinlikle katılıyorum** olduğu görülmüştür. Ortaöğretim okulu öğretmenleri, proje hazırlanması halinde eğitim alanında başarılı uygulamaların yaygınlaştırılacağı ile ilgili olarak ilköğretim okulu sınıf öğretmenlerine göre daha destekleyici yaklaştıkları söylenebilir. Grupların standart sapmaları karşılaştırdığında ilköğretim sınıf öğretmenleri (S- .854) ortaöğretim okulu öğretmenlerine (S- .899) göre daha homojen yanıt verdikleri görülmektedir.

24. maddede yer alan; bir proje hazırlanması halinde eğitimcilerin ortak hedeflere yönelik işbirliği yapması sağlanacağı ile ilgili olarak sınıf öğretmenleri ile ortaöğretim kurumlarında çalışan öğretmenlerin görüşleri arasında anlamlı fark vardır (sd:1397; t: -10,007; p=,000; p<0,05). Yanıtlarının genel aritmetik ortalaması bu madde

bazında ilköğretim sınıf öğretmenlerinin ($\bar{X}=3,84$) **katılıyorum** ve ortaöğretim okulu öğretmenlerinin ($\bar{X}=4,29$) **kesinlikle katılıyorum** olduğu görülmüştür. Ortaöğretim okulu öğretmenleri, proje hazırlanması halinde eğitimcilerin ortak hedeflere yönelik işbirliği yapması sağlanacağına ilişkin ilköğretim okulu sınıf öğretmenlerine göre daha ılımlı yaklaştıkları söylenebilir. Grupların standart sapmaları karşılaştırdığında ortaöğretim okulu öğretmenleri (S- .790) ilköğretim sınıf öğretmenlerine (S- .805) göre daha homojen yanıt verdikleri görülmektedir.

11) Comenius Projeleri'nden Faydalanma Konusunda İlköğretim Okulu Branş Öğretmenleri İle Ortaöğretim Okulu Öğretmenlerinin Görüşlerinin Karşılaştırılması

11. alt problemde yer alan “Comenius Projeleri'nden Faydalanma Konusunda İlköğretim Okulu Branş Öğretmenleri İle Ortaöğretim Okulu Öğretmenlerinin Görüşleri Arasında Anlamlı Bir Fark Var Mıdır?” sorusuna yanıt veren ilköğretim okulunda görevli branş öğretmenleri ile ortaöğretim kurumlarında çalışan öğretmenlerin görüşleri arasında anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek için yapılan t-testi sonuçları Tablo-17’de görülmektedir. İlköğretim okulunda görevli branş öğretmenleri ile ortaöğretim okulunda çalışmakta olan öğretmenlerinin görüşleri arasında toplam 22 maddede $\alpha=0.05$ düzeyinde anlamlı fark vardır.

Tablo 17. İlköğretim Okulu Branş Öğretmenleri İle Ortaöğretim Okulu Öğretmenlerinin Görüşlerinin Karşılaştırılması

Madde	N	X	S	sd	T	P	
M1	İlköğretim Branş Öğretmeni	609	3,94	0,927	1547	-0,878	0,380
	Ortaöğretim Okulu Öğretmeni	940	3,99	1,233			
M2	İlköğretim Branş Öğretmeni	609	3,53	0,975	1547	-4,194	0,000
	Ortaöğretim Okulu Öğretmeni	940	3,79	1,314			
M3	İlköğretim Branş Öğretmeni	609	2,99	1,171	1547	-3,523	0,000
	Ortaöğretim Okulu Öğretmeni	940	3,24	1,496			
M4	İlköğretim Branş Öğretmeni	609	2,92	1,156	1547	-4,046	0,000
	Ortaöğretim Okulu Öğretmeni	940	3,20	1,392			
M5	İlköğretim Branş Öğretmeni	609	3,07	1,137	1547	-3,360	0,001
	Ortaöğretim Okulu Öğretmeni	940	3,29	1,329			
M6	İlköğretim Branş Öğretmeni	609	3,13	1,138	1547	-4,201	0,000
	Ortaöğretim Okulu Öğretmeni	940	3,40	1,339			
M7	İlköğretim Branş Öğretmeni	609	3,26	1,091	1547	-2,884	0,004
	Ortaöğretim Okulu Öğretmeni	940	3,45	1,325			
M8	İlköğretim Branş Öğretmeni	609	3,64	1,104	1547	1,825	0,068
	Ortaöğretim Okulu Öğretmeni	940	3,51	1,367			

M9	İlköğretim Branş Öğretmeni	609	3,72	1,103	1547	4,301	0,000
	Ortaöğretim Okulu Öğretmeni	940	3,45	1,283			
M10	İlköğretim Branş Öğretmeni	609	3,85	0,964	1547	5,982	0,000
	Ortaöğretim Okulu Öğretmeni	940	3,49	1,277			
M11	İlköğretim Branş Öğretmeni	609	4,02	0,955	1547	4,671	0,000
	Ortaöğretim Okulu Öğretmeni	940	3,74	1,263			
M12	İlköğretim Branş Öğretmeni	609	4,15	0,717	1547	-1,730	0,084
	Ortaöğretim Okulu Öğretmeni	940	4,23	0,936			
M13	İlköğretim Branş Öğretmeni	609	4,13	0,752	1547	-3,269	0,001
	Ortaöğretim Okulu Öğretmeni	940	4,27	0,866			
M14	İlköğretim Branş Öğretmeni	609	3,96	0,888	1547	-4,437	0,000
	Ortaöğretim Okulu Öğretmeni	940	4,17	0,921			
M15	İlköğretim Branş Öğretmeni	609	4,00	0,883	1547	-4,200	0,000
	Ortaöğretim Okulu Öğretmeni	940	4,20	0,936			
M16	İlköğretim Branş Öğretmeni	609	3,83	0,996	1547	-7,665	0,000
	Ortaöğretim Okulu Öğretmeni	940	4,20	0,873			
M17	İlköğretim Branş Öğretmeni	609	3,86	0,996	1547	-4,815	0,000
	Ortaöğretim Okulu Öğretmeni	940	4,11	0,995			
M18	İlköğretim Branş Öğretmeni	609	3,96	0,885	1547	-5,063	0,000
	Ortaöğretim Okulu Öğretmeni	940	4,18	0,849			
M19	İlköğretim Branş Öğretmeni	609	3,84	0,981	1547	-8,714	0,000
	Ortaöğretim Okulu Öğretmeni	940	4,25	0,830			
M20	İlköğretim Branş Öğretmeni	609	3,87	0,912	1547	-7,796	0,000
	Ortaöğretim Okulu Öğretmeni	940	4,22	0,827			
M21	İlköğretim Branş Öğretmeni	609	3,88	0,875	1547	-9,197	0,000
	Ortaöğretim Okulu Öğretmeni	940	4,28	0,791			
M22	İlköğretim Branş Öğretmeni	609	3,95	0,873	1547	-7,480	0,000
	Ortaöğretim Okulu Öğretmeni	940	4,27	0,817			
M23	İlköğretim Branş Öğretmeni	609	3,93	0,819	1547	-8,553	0,000
	Ortaöğretim Okulu Öğretmeni	940	4,29	0,799			
M24	İlköğretim Branş Öğretmeni	609	3,92	0,874	1547	-8,593	0,000
	Ortaöğretim Okulu Öğretmeni	940	4,29	0,790			

(p<0.05)

2. maddede yer alan Comenius programı proje çalışmaları hakkında nerelerden bilgi alınacağına bilinmesine ilişkin olarak ilköğretim okulu branş öğretmeni ve ortaöğretim okulu öğretmenlerinin görüşleri arasında anlamlı fark belirlenmiştir (sd:1547; t: -4,194; p=,000; p<0,05). Aritmetik ortalamalar incelendiğinde bu maddeye ilköğretim branş öğretmenleri ($\bar{X}=3,53$) ve ortaöğretim okulu öğretmenleri ($\bar{X}=3,79$) **katılıyor** olarak yanıt vermişlerdir. Bu ifadeye göre ilköğretim okulu branş öğretmenleri ile ortaöğretim okulu öğretmenlerinin birbirine yakın görüşlere sahip oldukları söylenebilir. Standart sapmaları incelendiğinde ilköğretim okulu branş öğretmenleri (S-.975) ortaöğretim okulu öğretmenlerine (S- 1.314) göre daha homojen görüş bildirmişlerdir.

3. maddede yer alan; Comenius programına nasıl proje hazırlanacağı hakkında okulda hizmet içi kursların düzenlenmesi ile ilgili olarak ilköğretim okulu branş öğretmenleri ile ortaöğretim kurumlarında çalışan öğretmenlerin görüşleri arasında

anlamli fark vardir (sd:1547; t: -3.523; p=,000; p<0,05). Yanitlarinin genel aritmetik ortalamasi bu madde bazinda ilköğretim okulu branş öğretmenlerinin (\bar{X} =2,99) **kararsızım** ve ortaöğretim okulu öğretmenlerinin (\bar{X} =3,24) **kararsızım** olduğu görülmüştür. Bu ifadeye göre ilköğretim okulu branş öğretmenleri ile ortaöğretim okulu öğretmenlerinin birbirine yakın görüşlere sahip oldukları söylenebilir. Grupların standart sapmaları karşılaştırdığında ilköğretim okulu branş öğretmenlerinin (S- 1.171), ortaöğretim okulu öğretmenlerine (S- 1.496) göre daha homojen yanıt verdikleri görülmektedir.

4. maddede yer alan; Comenius programına ait ulusal ajans broşürleri ve dergilerinin okula ulaştırılması ile ilgili olarak ilköğretim okulu branş öğretmenleri ile ortaöğretim kurumlarında çalışan öğretmenlerin görüşleri arasında anlamlı fark vardır (sd:1547; t: -4,616; p=,000; p<0,05). Yanıtlarının genel aritmetik ortalaması bu madde bazında ilköğretim okulu branş öğretmenlerinin (\bar{X} =2,92) **katılıyorum** ve ortaöğretim okulu öğretmenlerinin (\bar{X} =3,20) **kararsızım** olduğu görülmüştür. Bu ifadeye göre ortaöğretim okulu öğretmenlerinin okula gelen dergi ve broşürlere ilgisiz kalırken ilköğretim okulu branş öğretmenleri bu dergi ve broşürleri incelemelerinden dolayı bu maddeye olumlu görüş bildirdikleri söylenebilir. Grupların standart sapmaları karşılaştırdığında ilköğretim okulu branş öğretmenleri (S- 1.156) ortaöğretim okulu öğretmenlerine (S- 1.392) göre daha homojen yanıt verdikleri görülmektedir.

5. maddede yer alan; Ulusal ajansın düzenlediği proje hazırlama seminerlerinin okulda duyurulması ile ilgili olarak ilköğretim okulu branş öğretmenleri ile ortaöğretim kurumlarında çalışan öğretmenlerin görüşleri arasında anlamlı fark vardır (sd:1547; t: -3,360; p=,001; p<0,05). Yanıtlarının genel aritmetik ortalaması bu madde bazında ilköğretim okulu branş öğretmenlerinin (\bar{X} =3,07) **kararsızım** ve ortaöğretim okulu öğretmenlerinin (\bar{X} =3,29) **kararsızım** olduğu görülmüştür. Bu ifadeye göre ilköğretim okulu branş öğretmenleri ile ortaöğretim okulu öğretmenlerinin birbirine yakın görüşlere sahip oldukları söylenebilir. Grupların standart sapmaları karşılaştırdığında ilköğretim okulu branş öğretmenlerinin (S- 1.137), ortaöğretim okulu öğretmenlerine (S- 1.329) göre daha homojen yanıt verdikleri görülmektedir.

6. maddede yer alan; ders yükünün fazla olmasının Comenius projesi çalışmaları için bir engel olarak görülmesi ile ilgili olarak ilköğretim okulu branş öğretmenleri ile ortaöğretim kurumlarında çalışan öğretmenlerin görüşleri arasında anlamlı fark vardır (sd:1547; t: -4,201; p=,000; p<0,05). Yanıtlarının genel aritmetik ortalaması bu madde bazında ilköğretim okulu branş öğretmenlerinin ($\bar{X}=3,13$) **kararsızım** ve ortaöğretim okulu öğretmenlerinin ($\bar{X}=3,40$) **katılıyorum** olduğu görülmüştür. Bu ifadeye göre ilköğretim okulu branş öğretmenlerinin Comenius projesi yürütülmesi için gereken zaman konusunda bilgi sahip olmadığı, ortaöğretim okulu öğretmenlerinin bu bilgiye sahip olmalarının yanında Comenius projeleri hazırlanmaları için ders yüklerinin fazlalığını bir engel olarak gördükleri söylenebilir. Grupların standart sapmaları karşılaştırdığında ilköğretim okulu branş öğretmenlerinin (S- 1.138), ortaöğretim okulu öğretmenlerine (S- 1.339) göre daha homojen yanıt verdikleri görülmektedir.

7. maddede yer alan; proje hazırlanması sürecinde yazışmaların fazla olmasının Comenius projesi çalışmaları için bir engel olarak görülmesi ile ilgili olarak ilköğretim okulu branş öğretmenleri ile ortaöğretim kurumlarında çalışan öğretmenlerin görüşleri arasında anlamlı fark vardır (sd:1547; t: -2,884; p=,004; p<0,05). Yanıtlarının genel aritmetik ortalaması bu madde bazında ilköğretim okulu branş öğretmenlerinin ($\bar{X}=3,26$) **kararsızım** ve ortaöğretim okulu öğretmenlerinin ($\bar{X}=3,45$) **katılıyorum** olduğu görülmüştür. Bu ifadeye göre ilköğretim okulu branş öğretmenlerinin yazışma süreci hakkında bilgi sahip olmadığı, ortaöğretim okulu öğretmenlerinin bu bilgiye sahip olmalarının yanında Comenius projeleri hazırlanmaları için ders yükünü bir engel olarak gördükleri söylenebilir. Grupların standart sapmaları karşılaştırdığında ilköğretim okulu branş öğretmenlerinin (S- 1.091), ortaöğretim okulu öğretmenlerine (S- 1.325) göre daha homojen yanıt verdikleri görülmektedir.

9. maddede yer alan; Comenius programının amacının bilinmemesinin proje çalışmalarına katılınmasında bir engel olarak görülmesi ile ilgili olarak ilköğretim okulu branş öğretmenleri ile ortaöğretim kurumlarında çalışan öğretmenlerin görüşleri arasında anlamlı fark vardır (sd:1547; t: 4,349; p=,000; p<0,05). Yanıtlarının genel aritmetik ortalaması bu madde bazında ilköğretim okulu branş öğretmenlerinin ($\bar{X}=3,72$) **katılıyorum** ve ortaöğretim okulu öğretmenlerinin ($\bar{X}=3,45$) **katılıyorum** olduğu görülmüştür. Bu ifadeye göre ilköğretim okulu branş öğretmenleri ile

ortaöğretim okulu öğretmenlerinin birbirine yakın görüşlere sahip oldukları söylenebilir. Grupların standart sapmaları karşılaştırdığında ilköğretim okulu branş öğretmenlerinin (S- 1.103), ortaöğretim okulu öğretmenlerine (S- 1.283) göre daha homojen yanıt verdikleri görülmektedir.

10. maddede yer alan; Comenius proje kriterlerinin bilinmemesi proje çalışmalarında bir engel olarak görülmesi ile ilgili olarak ilköğretim okulu branş öğretmenleri ile ortaöğretim kurumlarında çalışan öğretmenlerin görüşleri arasında anlamlı fark vardır (sd:1547; t: 5,982; p=,000; p<0,05). Yanıtlarının genel aritmetik ortalaması bu madde bazında ilköğretim okulu branş öğretmenlerinin ($\bar{X}=3,85$) **katılıyorum** ve ortaöğretim okulu öğretmenlerinin ($\bar{X}=3,49$) **katılıyorum** olduğu görülmüştür. Bu ifadeye göre ilköğretim okulu branş öğretmenleri ile ortaöğretim okulu öğretmenlerinin birbirine yakın görüşlere sahip oldukları söylenebilir. Grupların standart sapmaları karşılaştırdığında ilköğretim okulu branş öğretmenlerinin (S- .964), ortaöğretim okulu öğretmenlerine (S- 1.277) göre daha homojen yanıt verdikleri görülmektedir.

11. maddede yer alan; internet bağlantısına sahip olmanın Comenius projesi çalışmalarında destekleyici olması ile ilgili olarak ilköğretim okulu branş öğretmenleri ile ortaöğretim kurumlarında çalışan öğretmenlerin görüşleri arasında anlamlı fark vardır (sd:1547; t: 4,671; p=,000; p<0,05). Yanıtlarının genel aritmetik ortalaması bu madde bazında ilköğretim okulu branş öğretmenlerinin ($\bar{X}=4,02$) **katılıyorum** ve ortaöğretim okulu öğretmenlerinin ($\bar{X}=3,74$) **katılıyorum** olduğu görülmüştür. Bu ifadeye göre ilköğretim okulu branş öğretmenleri ile ortaöğretim okulu öğretmenlerinin birbirine yakın görüşlere sahip oldukları söylenebilir. Grupların standart sapmaları karşılaştırdığında ilköğretim okulu branş öğretmenlerinin (S- .955), ortaöğretim okulu öğretmenlerine (S- 1.263) göre daha homojen yanıt verdikleri görülmektedir.

13. maddede yer alan; bir proje hazırlanması halinde eğitimde yenilikçi yaklaşımların öğrenilebileceği ile ilgili olarak ilköğretim okulu branş öğretmenleri ile ortaöğretim kurumlarında çalışan öğretmenlerin görüşleri arasında anlamlı fark vardır (sd:1547; t: -3,269; p=,001; p<0,05). Yanıtlarının genel aritmetik ortalaması bu madde bazında ilköğretim okulu branş öğretmenlerinin ($\bar{X}=4,13$) **katılıyorum** ve ortaöğretim

okulu öğretmenlerinin ($\bar{X}=4,27$) **kesinlikle katılıyor** olduğu görülmüştür. Ortaöğretim okulu öğretmenleri, proje hazırlanması halinde eğitimde yenilikçi yaklaşımların öğrenilebileceği konusuna ilköğretim okulu branş öğretmenlerine göre daha destekleyici yaklaştıkları söylenebilir. Grupların standart sapmaları karşılaştırdığında ilköğretim okulu branş öğretmenlerinin (S- .752), ortaöğretim okulu öğretmenlerine (S- .866) göre daha homojen yanıt verdikleri görülmektedir.

14. maddede yer alan; bir proje hazırlanması halinde eğitim-öğretim kalitesinin artacağı ile ilgili olarak ilköğretim okulu branş öğretmenleri ile ortaöğretim kurumlarında çalışan öğretmenlerin görüşleri arasında anlamlı fark vardır (sd:1547; t: -4,437; p=,000; p<0,05). Yanıtlarının genel aritmetik ortalaması bu madde bazında ilköğretim okulu branş öğretmenlerinin ($\bar{X}=3,96$) **katılıyor** ve ortaöğretim okulu öğretmenlerinin ($\bar{X}=4,17$) **katılıyor** olduğu görülmüştür. Bu ifadeye göre ilköğretim okulu branş öğretmenleri ile ortaöğretim okulu öğretmenlerinin birbirine yakın görüşlere sahip oldukları söylenebilir. Grupların standart sapmaları karşılaştırdığında ilköğretim okulu branş öğretmenlerinin (S- .888), ortaöğretim okulu öğretmenlerine (S- .921) göre daha homojen yanıt verdikleri görülmektedir.

15. maddede yer alan; bir proje hazırlanması halinde iletişim ve sunum becerilerinin artacağı ile ilgili olarak ilköğretim okulu branş öğretmenleri ile ortaöğretim kurumlarında çalışan öğretmenlerin görüşleri arasında anlamlı fark vardır (sd:1547; t: -4,200; p=,000; p<0,05). Yanıtlarının genel aritmetik ortalaması bu madde bazında ilköğretim okulu branş öğretmenlerinin ($\bar{X}=4,00$) **katılıyor** ve ortaöğretim okulu öğretmenlerinin ($\bar{X}=4,20$) **kesinlikle katılıyor** olduğu görülmüştür. Ortaöğretim okulu öğretmenleri, proje hazırlanması halinde iletişim ve sunum becerilerinin artacağı konusuna ilköğretim okulu branş öğretmenlerine göre daha destekleyici yaklaştıkları söylenebilir. Grupların standart sapmaları karşılaştırdığında ilköğretim okulu branş öğretmenlerinin (S- .883), ortaöğretim okulu öğretmenlerine (Ss- .936) göre daha homojen yanıt verdikleri görülmektedir.

16. maddede yer alan; bir proje hazırlanması halinde problem çözme becerilerinin artacağı ile ilgili olarak ilköğretim okulu branş öğretmenleri ile ortaöğretim kurumlarında çalışan öğretmenlerin görüşleri arasında anlamlı fark vardır

(sd:1547; t: -7,665; p=,000; p<0,05). Yanıtlarının genel aritmetik ortalaması bu madde bazında ilköğretim okulu branş öğretmenlerinin (\bar{X} =3,83) **katılıyor** ve ortaöğretim okulu öğretmenlerinin (\bar{X} =4,20) **kesinlikle katılıyor** olduğu görülmüştür. Bu ifadeye göre ortaöğretim okulu öğretmenleri, proje hazırlanması halinde problem çözme becerilerinin artacağı hususuna ilköğretim okulu branş öğretmenlerine göre daha kararlı bir tavırda oldukları söylenebilir. Grupların standart sapmaları karşılaştırıldığında ortaöğretim okulu öğretmenleri (Ss- .873), ilköğretim okulu branş öğretmenlerine (S- .996), göre daha homojen yanıt verdikleri görülmektedir.

17. maddede yer alan; bir proje hazırlanması halinde yaratıcılık becerilerinin artacağı ile ilgili olarak ilköğretim okulu branş öğretmenleri ile ortaöğretim kurumlarında çalışan öğretmenlerin görüşleri arasında anlamlı fark vardır (sd:1547; t: -4,815; p=,000; p<0,05). Yanıtlarının genel aritmetik ortalaması bu madde bazında ilköğretim okulu branş öğretmenlerinin (\bar{X} =3,86) **katılıyor** ve ortaöğretim okulu öğretmenlerinin (\bar{X} =4,11) **katılıyor** olduğu görülmüştür. Bu ifadeye göre ilköğretim okulu branş öğretmenleri ile ortaöğretim okulu öğretmenlerinin birbirine yakın görüşlere sahip oldukları söylenebilir. Grupların standart sapmaları karşılaştırıldığında ortaöğretim okulu öğretmenleri (S- .995), ilköğretim okulu branş öğretmenlerine (S- .996) göre daha homojen yanıt verdikleri görülmektedir.

18. maddede yer alan; bir proje hazırlanması halinde takım çalışması becerilerinin artacağı ile ilgili olarak ilköğretim okulu branş öğretmenleri ile ortaöğretim kurumlarında çalışan öğretmenlerin görüşleri arasında anlamlı fark vardır (sd:1547; t: -5.063; p=,000; p<0,05). Yanıtlarının genel aritmetik ortalaması bu madde bazında ilköğretim okulu branş öğretmenlerinin (\bar{X} =3,96) **katılıyor** ve ortaöğretim okulu öğretmenlerinin (\bar{X} =4,18) **katılıyor** olduğu görülmüştür. Bu ifadeye göre ilköğretim okulu branş öğretmenleri ile ortaöğretim okulu öğretmenlerinin birbirine yakın görüşlere sahip oldukları söylenebilir. Grupların standart sapmaları karşılaştırıldığında ortaöğretim okulu öğretmenleri (S- .849) ilköğretim okulu branş öğretmenlerine (S- .885) göre daha homojen yanıt verdikleri görülmektedir.

19. maddede yer alan; bir proje hazırlanması halinde daha da üretken olunacağı ile ilgili olarak ilköğretim okulu branş öğretmenleri ile ortaöğretim kurumlarında çalışan öğretmenlerin görüşleri arasında anlamlı fark vardır (sd:1547; t: -8,714; p=,000; p<0,05). Yanıtlarının genel aritmetik ortalaması bu madde bazında ilköğretim okulu branş öğretmenlerinin ($\bar{X}=3,84$) **katılıyorum** ve ortaöğretim okulu öğretmenlerinin ($\bar{X}=4,25$) **kesinlikle katılıyorum** olduğu görülmüştür. Bu ifadeye göre ortaöğretim okulu öğretmenleri, proje hazırlanması halinde daha da üretken olunacağına ilişkin olarak ilköğretim okulu branş öğretmenlerine göre daha destekleyici bir tavırda oldukları söylenebilir. Grupların standart sapmaları karşılaştırdığında ortaöğretim okulu öğretmenleri (S- .830) ilköğretim okulu branş öğretmenlerine (S- .981) göre daha homojen yanıt verdikleri görülmektedir.

20. maddede yer alan; bir proje hazırlanması halinde Avrupa birliği ülkeleri ile eğitsel paylaşımın gelişebileceği ile ilgili olarak ilköğretim okulu branş öğretmenleri ile ortaöğretim kurumlarında çalışan öğretmenlerin görüşleri arasında anlamlı fark vardır (sd:1547; t: -7,796; p=,000; p<0,05). Yanıtlarının genel aritmetik ortalaması bu madde bazında ilköğretim okulu branş öğretmenlerinin ($\bar{X}=3,87$) **katılıyorum** ve ortaöğretim okulu öğretmenlerinin ($\bar{X}=4,22$) **kesinlikle katılıyorum** olduğu görülmüştür. Bu ifadeye göre ortaöğretim okulu öğretmenleri, proje hazırlanması halinde Avrupa birliği ülkeleri ile eğitsel paylaşımın gelişebileceğiyle ilgili olarak ilköğretim okulu branş öğretmenlerine göre daha kararlı bir düşüncede oldukları söylenebilir. Grupların standart sapmaları karşılaştırdığında ortaöğretim okulu öğretmenleri (S- .827) ilköğretim okulu branş öğretmenlerine (S- .912) göre daha homojen yanıt verdikleri görülmektedir.

21. maddede yer alan; bir proje hazırlanması halinde eğitim ile ilgili fikirlerin ortaklarla paylaşılabilmesi ile ilgili olarak ilköğretim okulu branş öğretmenleri ile ortaöğretim kurumlarında çalışan öğretmenlerin görüşleri arasında anlamlı fark vardır (sd:1547; t: -9,197; p=,000; p<0,05). Yanıtlarının genel aritmetik ortalaması bu madde bazında ilköğretim okulu branş öğretmenlerinin ($\bar{X}=3,88$) **katılıyorum** ve ortaöğretim okulu öğretmenlerinin ($\bar{X}=4,28$) **kesinlikle katılıyorum** olduğu görülmüştür. Bu ifadeye göre ilköğretim okulu branş öğretmenleri ile ortaöğretim okulu öğretmenlerinin

birbirine yakın görüşlere sahip oldukları söylenebilir. Grupların standart sapmaları karşılaştırdığında ortaöğretim okulu öğretmenleri (S- .791) ilköğretim okulu branş öğretmenlerine (S- .875) göre daha homojen yanıt verdikleri görülmektedir.

22. maddede yer alan; bir proje hazırlanması halinde eğitimin kültürler arası gelişimine katkı sağlanabileceği ile ilgili olarak ilköğretim okulu branş öğretmenleri ile ortaöğretim kurumlarında çalışan öğretmenlerin görüşleri arasında anlamlı fark vardır (sd:1547; t: -7,480; p=,000; p<0,05). Yanıtlarının genel aritmetik ortalaması bu madde bazında ilköğretim okulu branş öğretmenlerinin ($\bar{X}=3,95$) **katılıyorum** ve ortaöğretim okulu öğretmenlerinin ($\bar{X}=4,27$) **kesinlikle katılıyorum** olduğu görülmüştür. Bu ifadeye göre ortaöğretim okulu öğretmenleri, proje hazırlanması halinde eğitimin kültürler arası gelişimine katkı sağlanabileceği konusuna ilköğretim okulu branş öğretmenlerine göre daha destekleyici bir tutum içinde oldukları söylenebilir. Grupların standart sapmaları karşılaştırdığında ortaöğretim okulu öğretmenleri (S- .817) ilköğretim okulu branş öğretmenlerine (S- .873) göre daha homojen yanıt verdikleri görülmektedir.

23. maddede yer alan; bir proje hazırlanması halinde eğitim alanında başarılı uygulamaların yaygınlaştırılacağı ile ilgili olarak ilköğretim okulu branş öğretmenleri ile ortaöğretim kurumlarında çalışan öğretmenlerin görüşleri arasında anlamlı fark vardır (sd:1547; t: -8,553; p=,000; p<0,05). Yanıtlarının genel aritmetik ortalaması bu madde bazında ilköğretim okulu branş öğretmenlerinin ($\bar{X}=3,93$) **katılıyorum** ve ortaöğretim okulu öğretmenlerinin ($\bar{X}=4,29$) **kesinlikle katılıyorum** olduğu görülmüştür. Bu ifadeye göre ortaöğretim okulu öğretmenleri, proje hazırlanması halinde eğitim alanında başarılı uygulamaların yaygınlaştırılacağıyla ilgili olarak ilköğretim okulu branş öğretmenlerine göre daha kararlı bir anlayış içinde oldukları söylenebilir. Grupların standart sapmaları karşılaştırdığında ilköğretim okulu branş öğretmenleri (S- .819) ortaöğretim okulu öğretmenlerine (S- .899) göre daha homojen yanıt verdikleri görülmektedir.

24. maddede yer alan; bir proje hazırlanması halinde eğitimcilerin ortak hedeflere yönelik işbirliği yapması sağlanacağı ile ilgili olarak ilköğretim okulu branş öğretmenleri ile ortaöğretim kurumlarında çalışan öğretmenlerin görüşleri arasında

anlamli fark vardir (sd:1547; t: -8,593; p=,000; p<0,05). Yanitlarinin genel aritmetik ortalamasi bu madde bazinda ilköğretim okulu branş öğretmenlerinin ($\bar{X}=3,92$) **katılıyorum** ve ortaöğretim okulu öğretmenlerinin ($\bar{X}=4,29$) **kesinlikle katılıyorum** olduğu görülmüştür. Bu ifadeye göre ortaöğretim okulu öğretmenleri, proje hazırlanması halinde eğitimcilerin ortak hedeflere yönelik işbirliği yapması sağlanacağı hususuna ilköğretim okulu branş öğretmenlerine göre daha destekleyici yaklaşıtları söylenebilir Grupların standart sapmaları karşılaştırdığında ortaöğretim okulu öğretmenleri (S- .790) ilköğretim okulu branş öğretmenlerine (S- .874) göre daha homojen yanıt verdikleri görülmektedir.

BÖLÜM VI

Bu bölümde araştırma bulgularına dayalı olarak elde edilen sonuçlar ve geliştirilen önerilere yer verilmektedir.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

6.1. SONUÇLAR

1. İlköğretim ve ortaöğretim okulu öğretmenleri ve yöneticileri, bir Comenius projesinde yer almaları halinde mesleki gelişimlerinin artacağına ilişkin değerlendirmelerinin bulunduğu veri toplama aracındaki ilgili maddelere genelde olumlu görüş bildirmişlerdir.
2. İlköğretim ve ortaöğretim okulu öğretmenleri ve yöneticileri, bir Comenius projesinde yer almaları halinde kişisel gelişimlerinin artacağına ilişkin değerlendirmelerinin bulunduğu veri toplama aracındaki ilgili maddelere olumlu görüş bildirmişlerdir.
3. İlköğretim ve ortaöğretim okulu öğretmenleri ve yöneticileri, bir Comenius projesinde yer almaları halinde eğitimin kültürler arası gelişimine katkıda bulunacağına ilişkin değerlendirmelerinin bulunduğu veri toplama aracındaki ilgili maddelere olumlu görüş bildirmişlerdir.
4. İlköğretim ve ortaöğretim okulu öğretmenleri ve yöneticileri, bir Comenius projesinde yer almaları halinde eğitim sisteminin gelişimine katkıda bulunacağına ilişkin değerlendirmelerin bulunduğu veri toplama aracındaki ilgili maddelere genelde olumlu görüş bildirmişlerdir.
5. İlköğretim ve ortaöğretim okulu öğretmenleri ve yöneticilerinin büyük bir çoğunluğu, yabancı dil bilmemelerini bir Comenius projesi içerisinde yer almaları için engel olarak görmüşlerdir.

6. İlköğretim ve ortaöğretim okulu öğretmenleri ve yöneticileri, Comenius projesi kriterlerinin bilinmemesinin yapılmak istenen Comenius projeleri için genelde bir engel olarak görmüşlerdir.
7. İlköğretim ve ortaöğretim okulu öğretmenleri ve yöneticileri, Comenius programının amaçlarının bilinmemesinin yapılmak istenen Comenius projeleri için genelde bir engel olarak görmüşlerdir.
8. İlköğretim ve ortaöğretim okulu öğretmenlerinin büyük bir çoğunluğu bir Comenius projesi gerçekleştirmeleri durumunda okul yönetiminden destek göreceklarını düşünmektedirler. Bununla beraber yöneticilerin de büyük bir çoğunluğu böyle bir çalışmada bulunmaları halinde öğretmenleri destekleyecekleri yönünde görüş bildirmişlerdir.
9. Comenius programına ait ulusal ajans broşürleri ve dergilerinin okula ulaşması ile proje hazırlama seminerlerinin okulda duyurulmasına ilişkin maddelerde ilköğretim ve ortaöğretim okulu öğretmenlerinin görüşleri ile ilköğretim ve ortaöğretim okulu yöneticilerinin görüşleri arasında anlamlı farklılıklar oluşmaktadır. Öğretmenler broşür ve dergilerin okula gelmesi ya da seminer duyurularının okulda yapılması hususlarında büyük çoğunluğu kararsız görüş bildirmişler, yöneticiler ise bu hususlara genelde olumlu görüş bildirmişlerdir. Buna göre yöneticilerin, Comenius programına ait ulusal ajans dergi ve broşürlerini okula ulaştırdıkları, proje hazırlama seminerlerini okulda duyurdukları anlaşılmaktadır. Öğretmenler ise bu konularda kararsız kalarak dergilerin ya da yapılan duyuruların Comenius programına ait olup olmadığı hakkında bir fikir sahibi olmadıkları görülmektedir.
10. Comenius programı proje çalışmaları hakkında nerelerden bilgi alınacağı hususunda ilköğretim okulu sınıf öğretmenleri kararsız kalırken, ilköğretim okulunda görev yapan yöneticiler ve branş öğretmenleri olumlu görüş bildirmişlerdir. Sınıf öğretmenlerinin bir Comenius projesi hazırlayabilmek için gerekli bilgilere ulaşma yollarında karmaşa içinde olmaları, sınıf öğretmenlerinin ilköğretimde görev yapan yöneticilere ve branş öğretmenlerine göre daha az bir proje içinde yer almalarına neden olmaktadır.
11. Comenius projeleri sürecinde ders yükünün ve proje yazışmalarının fazlalığının engel teşkil edici olması konusunda ortaöğretim okulu öğretmenlerinin görüşleri olumlu iken ortaöğretim okulu yöneticilerinin görüşleri ise kararsız kalmaktadır.

Buna göre Comenius proje süreci hakkında ortaöğretim okulu öğretmenlerinin ortaöğretim okulu yöneticilerine oranla daha fazla bilgi sahibi oldukları anlaşılmaktadır. Bununla beraber ortaöğretim okulu öğretmenlerinin ders yoğunluklarının Comenius çalışmaları için ortaöğretim okulu yöneticilerine göre daha engelleyici olduğu anlaşılmaktadır. Ulusal ajansın, proje sahipleri ile projenin kabul edilme sürecinde yapacağı yazışmaların neler olduğu hakkında eğitimcilerin bilgilerinin az olması, Ulusal Ajansın yazışmalar hakkında yeterli bilgilendirme yapamadığı söylenebilir.

12. Comenius programına nasıl proje hazırlanacağı hakkında okullarında hizmet içi kurslar düzenlenmesi konusunda ortaöğretim okulu yöneticileri olumlu görüş bildirirken ilköğretim okulu yöneticileri kararsız tutum sergilemişlerdir. Bu durumda ortaöğretim okulu yöneticilerinin okullarında Comenius projeleri ile ilgili kursların düzenlenmesine ilköğretim okulu yöneticilerine göre daha ılımlı ve istekli oldukları sonucuna ulaşılmaktadır.

6.2. ÖNERİLER

Comenius Projeleri'nden faydalanma konusunda okul yöneticileri ve öğretmenlerin görüşlerinin değerlendirildiği bu araştırmada elde edilen bulgulara dayalı olarak aşağıdaki öneriler sunulmuştur:

1. Öğretmen ve yöneticiler bir Comenius projesi hazırlamaları halinde kişisel ve mesleki gelişimlerinin artacağına, eğitimin ülkeler arası gelişimine ve eğitim sisteminin iyileştirilmesine yardımcı olacaklarına inanmalarına rağmen Comenius programı için bir projenin sahip olması gereken kriterler hakkında bilgi sahibi olmamaları Comenius projeleri gerçekleştirememelerine ya da böyle bir proje içine dahil olamamalarına neden olmaktadır. Bu durumun önüne geçilmesi için her okulda istekli bir eğitimci İl Milli Eğitim Müdürlüklerinin Avrupa Birliği Proje Koordinatörlüğünce eğitilip, okullarında Avrupa Birliği Eğitim Programları okul temsilcisi olarak görevlendirilerek, Ulusal Ajanstan başlayan Avrupa Birliği Eğitim Programları ile ilgili bilgilerin okula akışını yönetmeleri ve okullarında Comenius projesi hazırlamak isteyen eğitimcilere destek vermeleri sağlanabilir.

2. Eğitimciler bir projeyi planlarken ya da yönetirken yeni beceriler geliştirmek ya da eskilerini uygulamak şansına sahiptirler. Bununla beraber farklı Avrupa ülkelerinden gelen meslektaşlarıyla toplantılarda bir araya gelmek, öğretimde yeniliği ortaya çıkarabilecek farklı eğitim sistemleri ve ğretim metotların kavranmasını sağlayabilmektedir. Bu durumu özendirmek için Avrupa birliği Eğitim programları için proje üreten, faaliyete geçiren ve sonuçlandıran eğitimcilerin ödüllendirilmesi yoluna gidilebilir.
3. Ortaöğretim okulu ğretmenlerinin ders yüklerini proje çalışmaları için engelleyici görmeleri proje çalışmalarında ders yükünün olumsuz bir etken olduğunu göstermektedir. Proje çalışmalarında bulunan eğitimcilerin bu faaliyetlerini etkili bir şekilde gerçekleştirmeleri için ders yükleri azaltılabilir. Bu mümkün değilse iki yarım gün ya da bir tam günleri boşaltılarak proje faaliyetlerini yürütmeleri sağlanabilir.
4. Araştırmaya dahil olan tüm gruplar yabancı dil bilmemelerini, bir Comenius projesi gerekleştirememelerine neden olarak göstermektedirler. Bu durumun önüne geçilebilmesi için Ulusal ajans, kabul edilen projelerin sahiplerine yönelik temel İngilizce bilgisinin sağlanması amacıyla kısa süreli kurslar verebilir.
5. Bir Comenius projesi gerçekleştirmek için Ulusal Ajans ile yapılması gereken yazışmalar hakkında eğitimcilerin bilgilerinin yetersiz olduğu görülmektedir. Ulusal Ajans, Avrupa Birliği Eğitim Programlarını tanıtılmak için çıkarmış olduğu yayınlarda, kabul edilen proje rneklelerinin yanında bu projelerin kabul edilme sürecinde gerçekleştirilen yazışma rneklelerine yer verebilir.

KAYNAKLAR

- AEGEE - İstanbul Eğitim Çalışma Grubu Sokrates Ofisi. 1999. “**Eğitimde İşbirliğinde Avrupa Boyutu Sokrates Ve Türkiye Uygulamalar Öneriler**”. S:14. İstanbul.
- AKBAŞ, Oktay., Özdemir, Soner., 2002. “**Avrupa Birliğinde Yaşam Boyu Öğrenme**”. Milli Eğitim Dergisi. Sayı 155-156. Ankara.
- AKTAN, Can. 2002. “**Türkiye Avrupa Birliği’nin Nereside?**”. Agiad Yayınları. İzmir.
- AKYÜZ, A. Alper. 1999. “**Socrates Ve Türkiye: Eğitim Ve İşbirliğinde Avrupa Boyutu, Uygulamalar Ve Öneriler**”. Boğaziçi Üniversitesi Matbaası. AEGEE Yayını. İstanbul.
- ALKAN, Nail. 2004. “**Avrupa Birliği Eğitim Programları**” Eğitim Ve Bilim Dergisi. Özel Sayı. Ankara.
- Altın Bilezik Dergisi. 2005a. “**Leonardo Projelerinin Avrupa’ya Etkileri**” Avrupa Birliği Eğitim Ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı Yayını. Pilot Projeler Özel Sayısı. Ekim.
- _____. 2005b. “**Yaşam Boyu Öğrenmenin Temel Direği: Leonardo Da Vinci Programı**”. Avrupa Birliği Eğitim Ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı Yayını. Aralık.
- ANIL, Osman. 2006. “**Leonardo Da Vinci Projesinin (Hareketlilik) Mesleki Eğitime Katkısı**”. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü. Ankara.
- ARSLAN, M. Metin., ERASLAN, Levent. 2003. “**Yeni Eğitim Paradigması ve Türk Eğitim Sisteminde Dönüşüm Gerekliliği**”. Milli Eğitim Dergisi. Sayı 160. Ankara.
- AŞAR, Berrin. 2006. “**Avrupa Birliğine Tam Uyelik Sürecinde Avrupa Birliği Eğitim Ve Gençlik Programları Nın İncelenmesi Ve Türk Eğitim Sisteminin Bu Programlardan Yararlanma Düzeyinin Analizi**” . Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Yeditepe Üniversitesi Sosyal bilimler enstitüsü eğitim yönetimi ve denetimi yüksek lisans programı. İstanbul.
- ATABAY, Sevinç. 2006. “**Avrupa Birliğinde Eğitim Ve Türkiye**”. Eğitime Bakış Dergisi. Yıl-2. Sayı 7. Ankara.

- _____2003. "Okul Eğitim Comenius". Bilim Ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi. Yıl : 3 Sayı : 35. Ankara.
- ATALAY, Süheyda. 2007. (Türkiye Bologna Rehberi). Bologna Süreci Bilgilendirme Toplantısı. Celal Bayar Üniversitesi. Manisa. 30.05.2005 http://www.bayar.edu.tr/bologna/Suheyda_Atalay/main_dosyalar/frame.htm#slide0001.htm erişim:03.09.2007
- Avrupa Birliği Eğitim Ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı. 2007. Eğitim Gençlik Dergisi. Yıl 2. Sayı.4. Şubat.
- Avrupa Komisyonu Türkiye Delegasyonu Resmi Sitesi. 2007. http://www.avrupa.info.tr/bir_bakista_ab/tarihce.html erişim: 02.08.2007
- Avrupa Parlamentosunun ve Konseyinin 24.01.2000 tarihli ve 253/2000/EC sayılı kararı. 03.02.2000 tarihli L28 Nolu Avrupa Toplulukları resmi gazetesi
- AYDOĞAN, İsmail., ŞAHİN, A.Enver. 2006. "Comenius Okul Ortaklıkları Projelerinin, Comenius Amaçlarının Gerçekleşmesine katkısı". Kuram ve Uygulamada eğitim Yönetimi. ss.455-480.
- Bologna Süreci Temel Belgeleri. 2005. Ulusal Ajans. Ankara
- BULUT, Müge. 2004. "Avrupa Birliği Eğitim Programları". İstanbul Ticaret Odası. Yayın no 2004-64. İstanbul.
- CANBOLAT, İbrahim. 1994. "Uluslarüstü Siyasal Sistem: Avrupa Topluluğu- AB Örneği". Ezgi Kitapevi. Bursa.
- Comenius 1 okullar için el kitabı. 2004. Ulusal Ajans Yayını. Ankara.
- Comenius Okullarda Yol Gösteriyor Örnek Uygulamalar 2. 2006. T.C. Başbakanlık devlet planlama teşkilatı Avrupa birliği eğitim ve gençlik programları merkezi başkanlığı yayını. 1. baskı. Ankara.
- DPT (Devlet Planlama Teşkilatı). 2006. "Bilgi Toplumu Stratejisi (2006-2010)". Yayın No: DPT:2699. Ankara.
- DUMAN, Tayyip. 2001a. "Avrupa Birliği Eğitim Programları Sokrates Programı". Milli Eğitim Dergisi. Sayı 149. Ankara.
- _____2001b. "Avrupa birliği eğitim programları Leonardo da vinci programı". Milli Eğitim Dergisi. Sayı 150. Ankara.
- Eğitim Ve Gençlik Dergisi. 2007. "Yeni Başlayanlara AB Eğitim Ve Gençlik Programları Nelerdir?". Avrupa Birliği Eğitim Ve Gençlik Programları

- Merkezi Başkanlığı Yayını. Yıl 2. Sayı 4. Ankara.
- Eğitimde Diyalog Socrates Bülteni Dergisi. 2005a. Ulusal Ajans Yayını. Sayı. 5.
Anakara
_____2005b. Sayı. 8. Ankara.
_____2005c. Sayı.7. Ankara.
- ERHAN, Erken. 2005. “**AB Eğitim Programlarına Katılım-Seminer-29.04.2005**”
İstanbul Ticaret Odası Yayınları. Yayın no: 2005-15. İstanbul.
- European Commission. 2002. “erasmus world”. Le Magazine. No:18. Office for
official publications of the european communities. Luxembourg.
- European Commission. 2007. “**Bologna Declaration on the european space for
higher education:anexplanation**”
<http://ec.europa.eu/education/policies/educ/bologna/bologna.pdf>
Erişim:02.08.2007
- European Commission. 2001. “**Socrates.The european community action
Programme in the field of education (2000-2006) Gateway to education.
Luxembourg**”. Office for official publications of the european communities.
Belgium.
- Gençlik: Genlik Programı Haber ve Bilgi Bülteni. 2005a. Avrupa Birliği Eğitim Ve
Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı Yayını. Sayı 7. Ankara.
_____2005b. Sayı 2. Ankara.
- Grundtvig Broşürü. 2007. Avrupa birliği eğitim ve gençlik programları merkezi
başkanlığı yayını. Ankara.
- GÜLDÜR, Çiğdem. 2007.
<http://www.gazihaber.gazi.edu.tr/index.php?menu=view&bık=131>
Erişim:02.08.2007
- HANTAL, Ömer. 2006. “**Bologna Süreci Avrupa’yı Eğitecek**”. Arıyorum. İtü
Gazetesi. İstanbul.
- HASPOLATLI, Ersin. 2006. “**Avrupa Birliği Eğitim Programı Comenius 1 Ve
Eğitim Kurumları Proje Koordinatörlerinin Program Hakkında
Görüşleri**”. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Uludağ Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı
Eğitim Programları Ve Öğretimi Ana Bilim Dalı. Bursa.
<http://www.ibb.gov.tr/avrupabirligi/doclib/komisyonlarsunum/abveegitim.ppt>

- erişim : 02.08.2006
- İktisadi Kalkın Vakfı Resmi Web Sitesi. 2007. <http://www.ikv.org.tr/abtarihce.php>
erişim:02.08.2007
- İŞERİ, Alaettin. 2005. “**Avrupa Birliği Giriş Sürecinde Erasmus Programı Uygulamasına İlişkin Uzman Görüşleri**”. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Bolu.
- KISAKÜREK, Mehmet A. 2006. “**AB Eğitim Politikaları Ve Türk Eğitim Sistemi**” Sunum. Ankara.
- KİHTİR, Arzu. 2003. “**Avrupa Birliği'nin Eğitim Politikası**”. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Avrupa Topluluğu Anabilim Dalı. Yayımlanmamış Doktora Tezi. İstanbul.
- M.E.B Mevzuatı. 2007. <http://mevzuat.meb.gov.tr/html/225.html>
erişim:02.08.2007
- MEB Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü. 2007.
<http://digm.meb.gov.tr/uaorgutler/ab.html> erişim:07.08.2007
- MEYDAN, Buket. 2003. “**Avrupa Birliği**”. Bilim Ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi. Sayı 35. Ankara.
- MİLNER, Susan. 1998. “**Training Policy. Steering Between Divergent National Logics**”. Hine, David & Kassim, Hussein (Ed), Beyond The Market: The EU And National Social Policy, London; Routledge.
- Okul Ortaklıkları Comenius Broşürü. 2007. Avrupa Birliği Eğitim Ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı Yayını. Ankara.
- OKUTAN, Mehmet; 2003. “**Okul Yöneticilerinin İdari Davranışları**” : Milli Eğitim Dergisi. Sayı 157. Kış-2003.
(<http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/157/okutan.htm>) İnd. 16.10.2006
- ÖĞÜT, Adem. 2003. “**Bilgi Çağında Yönetim**”; Nobel Yayın Dağıtım. Ankara.
- POSTACI, Aslı. 2004. “**Bütünleşme Sürecinde Avrupa Birliği Politikaları**”. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Uluslar Arası İlişkiler Anabilim Dalı. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara.
- Proje sahipleri için genel bilgiler. 2005. Leonarda da vinci AB mesleki eğitim programı ikinci aşama 200-2006. Avrupa Birliği Eğitim Ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı Yayını. Ankara.
- SELLİN, Burkart. 1999. “**EC And EU Education And Vocational Training**”

- Programmes From 1974 To 1999: An Attempt At A Critical And Historical Review**". Vocational Training European Journal. Sayı18. No 3.
- Socrates Başvuru Rehberi. 2000. Eğitim ve Kültür Genel Müdürlüğü Yayını. Ankara.
- ŞİŞMAN, Mehmet (Editör: Özden, Yüksel). 2005 **"Eğitim Ve Okul Yöneticiliği El Kitabı"** . Pegem A Yayıncılık. Ankara.
- Tebliğler Dergisi. Sayı 2552. Meb 2003. <http://mevzuat.meb.gov.tr/html/225.html>
erişim : 02.08.2007
- TEICLER, Ulrich. 1997. **"The erasmus experience, Major findings on the Erasmus evaluation research project"** European commission. luxembourg. Office for official publications of th european communities. Belgium.
- TOBB. 2002. **"Avrupa Birliği Nedir? (Tarihsel Gelişim, Kurumsal Yapı Ve Genişleme Süreci)"** Tobb Yayınları 6. Ankara.
- TOP, Veysel. 2006. **"Avrupa Birliği eğitim ve gençlik programlarına ilişkin öğretmen ve yönetici görüşleri"**. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Fırat üniversitesi sosyal bilimler enstitüsü eğitim bilimleri anabilim dalı. Elazığ.
- TOPSAKAL, Cem. 2003. **"Avrupa Birliği Eğitim Politikaları Ve Bu Politikalara Türk Eğitim Sistemi'nin Uyumu"**. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı Eğitim Bilimleri Bilim Dalı. Yayımlanmamış Doktora Tezi. İstanbul.
- TOPSAKAL, Cem., HESAPÇIOĞLU, Muhsin. 2001. **"Avrupa Birliği Ve Eğitim"** Kuram Ve Uygulamada Eğitim Bilimleri. Sayı 1/2.
- Ulusal Ajans İyi Uygulamalar. 2005. Avrupa Birliği Eğitim Ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı Yayını.
- Ulusal Ajans Resmi Web Sitesi
- _____2007a.
http://www.ua.gov.tr/portal/page?_pageid=218,42507&_dad=portal&_schema=portal
erişim:02.08.2007a
- _____2007.b
http://www.ua.gov.tr/ulusal_ajans/docs/tur/hayatboyu_ogrenme_programi.doc
erişim:02.08.2007b
- _____2007c.

[http://www.ua.gov.tr/ulusal_ajans/docs/tur/LLP_GENEL%20BILGILENDI
RME_LL.Pdf](http://www.ua.gov.tr/ulusal_ajans/docs/tur/LLP_GENEL%20BILGILENDI_RME_LL.Pdf) erişim:02.08.2007c

www.tdk.gov.tr Erişim: 02.08.2007

YAYAN, Melik. 2003. “**AB Eğitim Programları Ve Türkiye’nin Yararlanma
Kaabileyeti**” Milli Eğitim Dergisi S.158. Ankara.

Ankara Üniversitesi Avrupa Birliği Eğitim Programları ve ECTS Koordinatörlüğü
Resmi Web Sitesi. 2007. <http://www.ankara.edu.tr/sonEcts/comenius.html>
erişim : 02.08.2007

EKLER

<u>EK NO</u>	<u>SAYFA</u>
1-Bakanlık İzni	120
2-Veri Toplama Aracı (Okul Müdürleri Ve Öğretmenler İçin).....	121
3-Güvenirlık Katsayıları.....	125
4- Güvenirlık Katsayıları (Katılma Dereceleri).....	126

EK - 1

T.C.
KIRIKKALE VALİLİĞİ
Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : B.08.4.MEM.4.71.00.02.-311/ 7047

19 Nisan 2007

Konu : Anket İzni

VALİLİK MAKAMINA

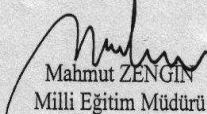
- İlgi : a) 28/02/2007 tarih ve B.08.0EGD.0.33.05.311.-311/1084 sayılı Makam Onayı ile Uygulamaya konulan "Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Okul ve Kurumlarda Yapılacak Araştırma ve Araştırma Desteğine Yönelik İzin ve Uygulama Yönergesi.
b) 11/04/2007 tarih ve B08.0.EGD.0.33.05.05.00-573/1950 sayılı Araştırma İzinleri
c) Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğünün 05/03/2007 tarih ve 170-297 sayılı yazısı

İlgi (a) Yönerge kapsamında; araştırma bir ili kapsıyorsa izin işlemlerinin, ilgili İl Milli Eğitim Müdürlüğüne, birden çok ili kapsıyorsa Bakanlığımız Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı'na sonuçlandırılması hükme bağlanmıştır.

İlgi (c) sayılı yazıda; Kırıkkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Anabilim dalı, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Bilim dalı Yüksek Lisans Programı tez aşamasında kayıtlı öğrenci Harun BAHADIR'ın "Avrupa Birliği Bologna Sürecindeki Comenius Programından Faydalanma konusunda Okul Yöneticisi ve Öğretmen görüşlerini belirleme (Kırıkkale İli örneği)" konulu tez çalışması yapmak istediği belirtilmektedir.

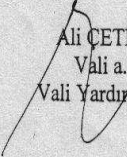
İlgi (a) yönerge doğrultusunda oluşturulan Araştırma Değerlendirme Komisyonu tarafından düzenlenen "Araştırma Değerlendirme Formu"nda adı geçen tez aşamasında kayıtlı öğrenci Harun BAHADIR'ın dilekçesinde belirtilen İlimiz Merkezindeki İlköğretim ve Ortaöğretim Kurumlarında anket yapması uygun görülmüş olup, Müdürlüğümüzce de uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde tensiplerinize arz ve teklif ederim.

Mahmut ZENGİN
Milli Eğitim Müdürü

EK: 1 Dosya

OLUR
12.04/2007

Ali ÇETİN
Vali a.
Vali Yardımcısı

ASLİ GİBİTİM

EK - 2

Veri Toplama Aracı

Avrupa Birliği Eğitim Programlarından Comenius Programına Proje Hazırlama Konusunda Okul Yöneticileri Ve Öğretmenlerin Görüşlerini Belirleme Anketi

(Yöneticiler İçin)

Sayın katılımcı;

Bu anket Avrupa Birliği Eğitim Programlarından Comenius programına proje hazırlama konusunda okul yöneticileri ve öğretmenlerin görüşleri konulu yüksek lisans tezinin bir parçasıdır. Bu anket ile Avrupa Birliği Eğitim Programlarından Comenius programına proje hazırlama konusunda okul yöneticileri ve öğretmenlerin görüşlerini belirlemek amaçlanmıştır. Araştırmanın amacına ulaşması, sizin ankete vereceğiniz samimi yanıtlara bağlıdır. Ankete vereceğiniz yanıtlar yalnızca bu araştırma sonuçları için kullanılacaktır.

Katkılarınız için teşekkür ederim.

Harun BAHADIR
K.Ü.Eğt.Bil.Yük.Lis.Öğr

BÖLÜM I.

1. Görev yaptığınız okul türü

A. () İlköğretim B. () Ortaöğretim

2. Branşınız

.....

3. Cinsiyetiniz

A. () Erkek B. () Kadın

4. Yöneticilikteki hizmet yılınız

A. () 1-5 B. () 6-10 C. () 11-15 D. () 16-20 E. () 21 ÜZERİ

5. Kendinize ait internet bağlantınız var mı?

A. () Evet B. () Hayır

BÖLÜM II. Yöneticiler için veri toplama aracı

BÖLÜM II.		kesinlikle katılmıyorum	katılmıyorum	kararsızım	katılıyorum	kesinlikle katılıyorum
1	Öğretmenleri proje çalışmalarında bulunmaları halinde desteklerim.	()	()	()	()	()
2	Comenius programı proje çalışmaları hakkında nerelerden bilgi alabileceğimi bilirim.	()	()	()	()	()
3	Comenius programına nasıl proje hazırlanacağı hakkında okulumuzda hizmet içi kurslar düzenlenir.	()	()	()	()	()
4	Comenius programına ait ulusal ajans broşürleri ve dergilerinin okulumuza ulaşmasını sağlarım.	()	()	()	()	()
5	Ulusal ajansın düzenlediği proje hazırlama seminerlerini okulumuzda duyururum.	()	()	()	()	()
6	Yönetim göreviminin fazla olmasını Comenius projesi hazırlamamda engel olarak görürüm.	()	()	()	()	()
7	Proje hazırlanması sürecinde yazışmaların fazla olmasını Comenius projesi çalışmalarım için bir engel olarak görürüm.	()	()	()	()	()
8	Yabancı dil bilme gerekliliğini Comenius projesi çalışmalarım için bir engel olarak görürüm.	()	()	()	()	()
9	Comenius programının amacının bilinmemesini proje çalışmalarına katılınmasında bir engel olarak görürüm.	()	()	()	()	()
10	Comenius proje kriterlerini bilmememi proje çalışmalarım da bir engel olarak görürüm.	()	()	()	()	()
11	İnternet bağlantısına sahip olmamın Comenius projesi çalışmalarım da destekleyici olduğuna inanırım	()	()	()	()	()
Comenius projesi hazırlamam halinde;						
12	Yönetim deneyimimi arttıracığımı düşünürüm.	()	()	()	()	()
13	Eğitimde yenilikçi yaklaşımları öğrenebileceğimi düşünürüm.	()	()	()	()	()
14	Yönetim kalitemi arttıracığımı düşünürüm.	()	()	()	()	()
15	İletişim ve sunum becerilerimi arttırabileceğimi düşünürüm.	()	()	()	()	()
16	Problem çözme becerilerimi arttıracığımı düşünürüm.	()	()	()	()	()
17	Yaratıcılık becerilerimi arttırabileceğimi düşünürüm.	()	()	()	()	()
18	Takım çalışması becerilerimi arttırabileceğimi düşünürüm.	()	()	()	()	()
19	Daha da üretken olabileceğimi düşünürüm.	()	()	()	()	()
20	Avrupa birliği ülkeleri ile eğitsel paylaşımı geliştirebileceğimi düşünürüm.	()	()	()	()	()
21	Eğitim ile ilgili fikirlerimi ortaklarla paylaşabileceğimi düşünürüm.	()	()	()	()	()
22	Eğitimin kültürler arası gelişimine katkı sağlayabileceğimi düşünürüm.	()	()	()	()	()
23	Eğitim alanında başarılı uygulamaları yaygınlaştıracığımı düşünürüm.	()	()	()	()	()
24	Eğitimcilerin ortak hedeflere yönelik işbirliği yapmasını sağlayacağımı düşünürüm.	()	()	()	()	()

Veri Toplama Aracı

Avrupa Birliği Eğitim Programlarından Comenius Programına Proje Hazırlama Konusunda Okul yöneticileri Ve Öğretmenlerin Görüşlerini Belirleme Anketi

(Öğretmenler İçin)

Sayın katılımcı;

Bu anket Avrupa Birliği Eğitim Programlarından Comenius programına proje hazırlama konusunda okul yöneticileri ve öğretmenlerin görüşleri konulu yüksek lisans tezinin bir parçasıdır. Bu anket ile Avrupa Birliği Eğitim Programlarından Comenius programına proje hazırlama konusunda okul yöneticileri ve öğretmenlerin görüşlerini belirlemek amaçlanmıştır. Araştırmanın amacına ulaşması, sizin ankete vereceğiniz samimi yanıtlara bağlıdır. Ankete vereceğiniz yanıtlar yalnızca bu araştırma sonuçları için kullanılacaktır.

Katkılarınız için teşekkür ederim.

Harun BAHADIR
K.Ü.Eğt.Bil.Yük.Lis.Öğr

BÖLÜM I.

1. Görev yaptığınız okul türü

A. () İlköğretim B. () Ortaöğretim

2. Branşınız

.....

3. Cinsiyetiniz

A. () Erkek B. () Kadın

4. Mesleki hizmet yılınız

A. () 1-5 B. () 6-10 C. () 11-15 D. () 16-20 E. () 21 ÜZERİ

5. Kendinize ait internet bağlantınız var mı?

A. () Evet B. () Hayır

BÖLÜM II. Öğretmenler için veri toplama aracı

BÖLÜM II.		kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	kesinlikle katılıyorum
1	Proje çalışmalarında bulunmam halinde okul yönetiminden destek göreceğimi düşünürüm.	()	()	()	()	()
2	Comenius programı proje çalışmaları hakkında nerelerden bilgi alabileceğimi bilirim.	()	()	()	()	()
3	Comenius programına nasıl proje hazırlanacağı hakkında okulumuzda hizmet içi kurslar düzenlenir.	()	()	()	()	()
4	Comenius programına ait ulusal ajans broşürleri ve dergileri okulumuza ulaşır.	()	()	()	()	()
5	Ulusal ajansın düzenlediği proje hazırlama seminerleri okulumuzda duyurulur.	()	()	()	()	()
6	Ders yükümün fazla olmasını Comenius projesi çalışmalarım için bir engel olarak görürüm.	()	()	()	()	()
7	Proje hazırlanması sürecinde yazışmaların fazla olmasını Comenius projesi çalışmalarım için bir engel olarak görürüm.	()	()	()	()	()
8	Yabancı dil bilme gerekliliğini Comenius projesi çalışmalarım için bir engel olarak görürüm.	()	()	()	()	()
9	Comenius programının amacının bilinmemesini proje çalışmalarına katılınmasında bir engel olarak görürüm.	()	()	()	()	()
10	Comenius proje kriterlerini bilmememi proje çalışmalarımda bir engel olarak görürüm.	()	()	()	()	()
11	İnternet bağlantısına sahip olmamın Comenius projesi çalışmalarımda destekleyici olduğuna inanırım	()	()	()	()	()
Comenius projesi hazırlamam halinde;						
12	Eğitim deneyimimi arttıracığımı düşünürüm.	()	()	()	()	()
13	Eğitimde yenilikçi yaklaşımları öğrenebileceğimi düşünürüm.	()	()	()	()	()
14	Eğitim-öğretim kalitemi arttıracığımı düşünürüm.	()	()	()	()	()
15	İletişim ve sunum becerilerimi arttırabileceğimi düşünürüm.	()	()	()	()	()
16	Problem çözme becerilerimi arttıracığımı düşünürüm.	()	()	()	()	()
17	Yaratıcılık becerilerimi arttırabileceğimi düşünürüm.	()	()	()	()	()
18	Takım çalışması becerilerimi arttırabileceğimi düşünürüm.	()	()	()	()	()
19	Daha da üretken olabileceğimi düşünürüm.	()	()	()	()	()
20	Avrupa birliği ülkeleri ile eğitsel paylaşımı geliştirebileceğimi düşünürüm.	()	()	()	()	()
21	Eğitim ile ilgili fikirlerimi ortaklarla paylaşabileceğimi düşünürüm.	()	()	()	()	()
22	Eğitimin kültürler arası gelişimine katkı sağlayabileceğimi düşünürüm.	()	()	()	()	()
23	Eğitim alanında başarılı uygulamaları yaygınlaştıracığımı düşünürüm.	()	()	()	()	()
24	Eğitimcilerin ortak hedeflere yönelik işbirliği yapmasını sağlayacağımı düşünürüm.	()	()	()	()	()

EK – 3

Güvenirlilik Katsayıları

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Item-total Statistics					
	Scale mean if item deleted	Scale variance if item deleted	Corrected item-total correlation	Squared multiple correlation	Alpha if item deleted
M1	89,7087	163,7391	,1694	,5085	,8774
M2	89,835	161,2897	,2499	,5791	,8747
M3	90,3981	158,6505	,2730	,6014	,8756
M4	90,3592	154,7972	,4058	,7177	,8702
M5	90,2718	155,8087	,3973	,6355	,8702
M6	90,4369	158,6375	,2936	,5173	,8742
M7	90,3786	159,1828	,3007	,5731	,8734
M8	90,1893	159,1298	,2872	,4703	,8742
M9	90,1456	154,1153	,4883	,5974	,8669
M10	90,1602	155,2181	,4577	,5529	,8679
M11	89,8155	157,1073	,4094	,4503	,8694
M12	89,4612	157,7814	,5134	,6958	,8666
M13	89,4272	156,2849	,6218	,8501	,8642
M14	89,4854	155,9291	,6584	,8057	,8635
M15	89,5146	157,6169	,5149	,7051	,8665
M16	89,5049	158,1731	,5715	,6529	,8658
M17	89,6068	155,0690	,5919	,7476	,8643
M18	89,5097	157,5975	,5879	,7608	,8653
M19	89,4757	156,9043	,6125	,7361	,8646
M20	89,4806	157,7435	,6106	,7244	,8651
M21	89,4466	157,3898	,6895	,7634	,8640
M22	89,4951	157,7244	,5912	,8552	,8653
M23	89,4272	157,6996	,6243	,8567	,8649
M24	89,432	157,9734	,6165	,7799	,8651
Reliability Coefficients 24 items					
Alpha = ,8731 Standardized item alpha = ,8992					

EK - 4

Güvenirlilik Katsayıları (Katılma Dereceleri)

Method 2 (covariance matrix) will be used for this analysis

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

	Mean	Std Dev	Cases	
M1	3,99	1,2356	206,0	
M2	3,86	1,2315	206,0	
M3	3,30	1,4397	206,0	
M4	3,34	1,3791	206,0	
M5	3,42	1,3183	206,0	
M6	3,26	1,3675	206,0	
M7	3,32	1,2888	206,0	
M8	3,50	1,3389	206,0	
M9	3,55	1,2357	206,0	
M10	3,53	1,2203	206,0	
M11	3,88	1,1811	206,0	
M12	4,23	,9287	206,0	
M13	4,27	,8732	206,0	
M14	4,21	,8497	206,0	
M15	4,18	,9380	206,0	
M16	4,19	,8193	206,0	
M17	4,09	,9888	206,0	
M18	4,18	,8352	206,0	
M19	4,22	,8473	206,0	
M20	4,21	,7982	206,0	
M21	4,25	,7338	206,0	
M22	4,20	,8230	206,0	
M23	4,27	,7850	206,0	
M24	4,26	,7773	206,0	
Statistics for	Mean	Variance	Std Dev	Variables
	93,69	170,6231	13,0623	24

ÖZGEÇMİŞ

1980 yılında Kırşehir-Mucur'da doğdu. İlk ve ortaöğrenimi Kütahya'da tamamladı. 1998 yılında Kütahya Süper Lisesinden mezun oldu. 2002 yılında Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi bilgisayar öğretmenliği bölümünden mezun oldu. 2005 yılında Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Yönetimi Ve Denetimi Dalı'nda yüksek lisans eğitimine başladı. 2002-2006 yılları arasında Kırıkkale-Karakeçili Çok Programlı Lisesi'nde bilgisayar öğretmeni olarak çalışmış ve 2006 yılından itibaren de Kırıkkale Merkez Anadolu Teknik Lisesi, Teknik Lise Ve Endüstri Meslek Lisesi'nde bilgisayar öğretmeni olarak çalışmaktadır.